

Az országos iroda melléklete

▶ 8–9. oldal

„Azért vártuk őt vissza, mert ő hozzánk tartozott. András nélkül féllábúnak éreztem magam. A szeretet nem bír magában lenni. Mi ketten alkottunk egy egészet.”

Beszélgetés a házasság hete idei házaspárjával ▶ 10. oldal

„Ez az a hely, ahol lehet komoly teológiai, filozófiai, erkölcsi témákról is felszabadultan csevegni és a hétköznapi örömeiről, akár egy csésze kávéról is úgy beszélgetni, hogy a tagok mindannyian tudják: minden korty, melegség és aroma végső soron Isten ajándéka.”

Virtuális házibuli ▶ 12. oldal

Ha cselekszünk a holnapért, csak akkor várhatunk tőle valamit ▶ 13. oldal
Nem tudhatom... ▶ 5. oldal
Budapest ostroma ▶ 14. oldal
Czöbel Minkára gondolok ▶ 5. oldal
Ha ezt Hatsek látná! ▶ 15. oldal

Hetvened vasárnapjának evangéliuma, a szőlőmunkásokról szóló példázat (Mt 20,1–16) arra figyelmezteti a böjti időszakba forduló egyházat, hogy Krisztus országában minden kegyelem, és hogy itt, a kegyelem országában az Úr teljesen odaadó szolgálata, testünket-lelkünket, egész énlünket megfeszítő odaadásra várja övét.

Képünkön Gabriel Bode-neernek (1673–1766) a példázathoz készített illusztrációja látható.

Megtévesztő táblák

Gondolatok a házasság hetéhez

■ PÁLHEGYI FERENC

Egy háborús filmben láttam azt a jelenetet, hogy egy ellenséges ügynök elfordította az útjelző táblákat egy fontos kereszteződésnél. Emiatt a hadsereg autói és tankjai nem a kitűzött cél felé haladtak, hanem csapdába rohantak.

Azt hiszem, valami ehhez hasonló történik ma velünk. Szeretnénk kiegyensúlyozott, békés és örömteli életet élni: ez lenne az úti cél. Ahhoz, hogy ide eljussunk, arra lenne szükség, hogy megbecsüljük és szeressük egymást. Gyakorlatilag: kutassuk és fedezzük fel a velünk együtt élő másik ember értékeit és alapvető szükségleteit, majd törekedjünk ezek kielégítésére. Röviden: legyünk elkötelezettek arra, hogy elsősorban a másik boldogságán fáradozzunk, és csak azután a magunkén. A boldogsághoz vezető útnak ezt a „közlekedési szabályát” az Úr Jézus fogalmazta meg: „Nagyobb boldogság adni, mint kapni.” (ApCsel 20,35)

De valaki elfordította a táblákat. Emiatt hiszik azt sokan, hogy akkor lennének boldogok, ha mindent megkapnának a másik embertől, amire (úgy érzik) szükségük van: ismerést, kényelmet, biztonságot, kellemes élményeket, szexet... Ennek érdekében kötünk házasságot. Tulajdonképpen összetévesztjük a boldogságot a komfortérzessel. A családás szükségesszerű, mert a párunk is hiányállapotban szenved, és először kapni szeretne, mielőtt eszébe jutna, hogy adnia kellene.

Eddig ez még a tévútnak csak a kezdete, ahonnan nem lenne nehéz visszafordulni. De a csalódásból hibás következtetéseket vonunk le, és így kerülünk zsákutcába. Nem kapom meg, amire szükségem lenne, ami jár nekem? Rádásul ő is csalódott bennem? Akkor ne folytassuk tovább, hanem váljunk el. A házasságot fenntartani csak addig van értelme, amíg általa megkapjuk mindazt, amiért létrehoztuk – ez a válaszára készülök „logikus” ideológiája.

Mások már előre óvatosak. Nem kötelezik el magukat, nem kötik meg a házasságot, csak összeköltöznek és együtt élnek. „Hátha nem jön be – gondolják –, és akkor nem kell végigszenvednünk a kínos és nehéz válási procedúrát.” Ideológiájuk: „Nem a papír és a szertartás fontos. Szeretjük egymást, az a lényeg.” Nem veszik észre, hogy a szeretet egyik legfontosabb eleme hiányzik a kapcsolatukból: a bizalom.

Vannak, akik még náluk is óvatosabbak (vagy inkább önzőbbek?). Nem vállalnak terhetet és felelősséget sem társért, sem gyerekekért. Ők a szinglik. Karriert építeni és vagyont szerezni könnyebb házasság nélkül. „Egyébként ma már – mondják –

mindent meg lehet kapni házasságon kívül is, hiszen vannak félkész ételek, van mikrosütő, és senki se szól bele abba, hogy mire költöm a pénzemem, és mivel töltöm az időmet. Szexuális vágyaimat is ki tudom elégíteni.”
Válás, élettársi együttélés, szingli életforma – a kihűlt szeretet kor- és kórtünetei.

De van még valami: a szocializációs folyamatban megrekedt gondolkodás. Infantilizmus ez? Vagy egyszerűen önzés? Az ideológiát ez a jelmondat fejezi ki: amit megkívánok,

Tulajdonképpen összetévesztjük a boldogságot a komfortérzessel.

ahhoz jogom van. Kétéves gyereknél még természetes az élethez való e hozzáállás, amelyen a nevelés változtatni igyekszik. Nyilvánvaló, hogy az ember sok olyan dolgot megkíván, amelyről eleve lemond, mert tudja: ezt kell tennie.

Úgy vélem, lényegében az önzésnek ez az ideológiája érvényesül, amikor valaki a másik ember testét kívánja meg, és nem áll útjába erkölcsi akadály. De menjünk még tovább ezen a gondolati síkon: ha valakiben homoerotikus vágyak ébrednek, ezeket is joga van kielégíteni? Napjainkban sokan ezért a jogért küzdenek. Vajon holnapután ezen az alapon nem indítanak-e harcot a pedofilek is a jogaikért? A társadalom jövője szempontjából a homoszexuális kapcsolat ugyanúgy haszontalan, sőt káros, mint a „polgárjogot nyert” házasságtörés vagy a pedofília.

A házasság hete keretében szeretnénk rámutatni az elkötelezett társ kapcsolat – a házasság – személyiséget formáló erejére és valódi beteljesedést adó értékeire. Ugyanakkor szólni szeretnénk a társ kapcsolatok fentebb vázolt anomáliáiról is.

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának épületében február 9–12. között megrendezendő előadás-sorozat szórólapján olvasható a következő ajánlás: „Az Úr Jézus nem engedte, hogy megkövezzék a házasságtörő asszonyt, de világossá tette, hogy elítéli a bűnt, hiszen ezt mondta neki: »Menj el, és többé ne vétkezz.« Mi sem akarjuk megkövegni sem a szingliket, sem az élettársi kapcsolatban élőket, sem a homoszexuálisokat, sem az elváltakat. Ugyanakkor el akarjuk mondani, hogy ezek a jelenségek miatt kórtünetek korunk társadalmában, milyen kóros állapot jelei, és milyen úton lehet kilábalni ebből az állapotból. Ennek megfelelően az előadások jelmondata: »...az igazsághoz ragaszkodva növekedjünk fel szeretetben« Krisztushoz (Ef 4,15).”

Újra a reformátorra figyelve

Luther-konferencia másodszor Révfülöpon

▶ Egy évvel ezelőtt hagyományteremtő szándékkal tartottak Luther-konferenciát az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. Idén a szervezők ismét tettek egy lépést szándékuk megvalósítása felé: január 30–31-én újból az intézmény adott helyet a nagy sikerű tavalyi tanácskozás folytatásának. A rendezvény ez alkalommal *Mondogatjuk, de értjük-e?* címmel zajlott.

Mint ahogy Hafenscher Károly, az oktatási központ igazgatója is megfogalmazta péntek esti, *A sokat idézett és sokat félreértett Luther* című bevezetőjében: lutheránus identitásunkat keresve vajon pontosan tudjuk-e, értjük-e reformátorunk tanításait? Képesek vagyunk-e – vagy épp akarunk-e – lutheri módon Krisztusra figyelni? „Jó lenne, ha az előadások és beszélgetések után sok tekintetben »haladó tanítványként« mehetnénk haza e konferenciáról” – zárta bevezető gondolatait.

E cél érdekében négy előadást hallgathatott meg a közel nyolcvan résztvevő. Péntek este dr. Reuss And-

rás teológiai professzor a *Hit által való megigazulás* címmel foglalta össze a témát. Áttekintette, hogy miként jelenik meg a kérdés az *Őszösvetségben*, az evangéliumokban, hogyan vélekedik róla Pál apostol, vagy mit fogal-

lyi Antal teológiai referens avatta be a hallgatóságot a kettős kormányzás témakörébe gondolatbresztő előadásával, majd Fehér Károly lelkész *Luther és Mária* címmel Luther Mag-nificat-magyarozatáról szólt. (A refe-

Weltler Sándor előadás közben

maznak meg vele kapcsolatban a reformáció korabeli iratok. (A referátum rövidített változata egy későbbi lapszámunkban lesz olvasható.)

A szombat reggeli áhítat után – amelyet a konferencia háziasszonya, Isó Dorottya lelkész tartott – Véghe-

rátumok szerkesztett, rövidített változatai lapunk 6–7. oldalán olvashatók.)

A reformátor teológiai professzorként feljebbvalója tanácsára kezdett el foglalkozni Pál apostol *Rómaiakhoz írt levelével*, amelyről később így vallott: „Az *Újszövetség* legfőbb része és a legtisztább evangélium. Méltó arra, hogy minden keresztény szóról szóra megtanulja, és mindennap foglalkozzon vele mint lelkének mindennapi kenyerével.” E kommentár magyarra fordításán Weltler Sándor lelkész dolgozik, és a tervek szerint a Luther Kiadó – a Magyarországi Luther Szövetséggel közösen – adja majd ki. Szombat délután a fordító felolvasott néhány gondolatot a készülő műből, amelynek az eredetije 1515-ben jelent meg.

A konferencia – immár hagyományosan – úrvacsorai istentisztelettel zárult, amelyen Ittész János püspök Mt 17,1–9 alapján prédikált.

A záró úrvacsorai istentisztelet

■ – BODAZS –

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Urunk, Istenünk, sokra van erőnk, de a legfontosabbat csak te tudod megadni. Ezért kérünk, ajándékozd meg egyházadat megújuló hittel, hogy a te kegyelmedet keresse és hirdesse minden napon, hogy képes legyen köréd gyűjteni a legkülönbözőbb embereket. Kérünk téged,

[Gyülekezet:] *add meg ezt kegyelmesen.*

[Lektor:] Kérünk téged, ajándékozd meg minket elegendő napfényvel, hogy növekedni tudjunk; tiszta vízzel, hogy szomjunkat oltassuk; megbízható forrásból származó élelemmel és mértékletességgel, hogy még sokáig élhessünk ezen a bolygón. Ajándékozd meg felöltségstudattal és bőkezűséggel, hogy juttassunk javainkból azoknak, akiknek kevesebb adatott. Kérünk téged,

[Gyülekezet:] *add meg ezt kegyelmesen.*

[Lektor:] Kérünk téged, ajándékozd meg gyülekezetünket az előttünk álló hetekben a feltámadott Krisztusban való hittel. Add, hogy minden apró áldozattal és lemondással közelebb kerüljünk a másokért való élet titkához. Add, hogy ki tudjuk előtéríteni magunkat, és minden reményünknek csak te légy a forrása. Kérünk téged,

[Gyülekezet:] *add meg ezt kegyelmesen.*

[Lektor:] Kérünk téged, ajándékozd a gyászolóknak a vigasztalás lelkét, hogy rád bízva tudják elengedni meghalt szeretteiket. Ajándékozd meg a szenvedésben élőket állhatatossággal, hogy megújulva és megerősödve kerülhessenek ki próbatételeikből. Adj együtt érző segítőtársakat a magányosoknak, testi-lelki gyógyulást a betegeknek. Kérünk téged,

[Gyülekezet:] *add meg ezt kegyelmesen.*

[Lektor:] Kérünk, ajándékozd meg minden embert, minket is, irgalommal, az igazság keresésével és szeretettel, hogy neked tetszően élhessünk, és hitelesen képviseljünk téged a világban. Amikor bizonytalanok vagyunk, vezess és bátoríts, amikor önteltek vagyunk, igazíts helyre szavadal. Kérünk téged,

[Gyülekezet:] *add meg ezt kegyelmesen.*

[Lelkész:] Mert te vagy az Úr, és te teremtesz szeretetet, jogot és igazságot a földön. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Tartsd azért szem előtt, és jól fontold meg ezt a dolgot! Nem kell-e többre tartanod a sok tudós, igaz hitű szent, megannyi mártír, régi és mai teológus, akadémikus és zsinat, püspökök és – a legnagyobbak – a pápák példáját, akik hitték a Szentírás világosságát és tisztaságát? És ezt írással, sőt még vérrel is megerősítették és megpecsételték! Mit számít a te magánvéleményed, aki tagadod a Szentírás egyértelműségét, aki a Krisztus tanításáért eddig talán egyetlen csepp könnyet se hullattál, egyetlen sóhajtást se ejtetél?”

▶ *Luther Márton: A szolgálai akarát (Jakabné Csizmazia Eszter, Weltler Ödön és Weltler Sándor fordítása)*

HETVENED VASÁRNAP – MT 9,9–13

Botrányos elhívás

Máté történetének nem Máté a főszereplője. Nevét csak azért őrizte meg a Szentírás, mert Jézus megszólította őt, és ezáltal szédítő távlatok nyíltak meg előtte. Bennünket pedig arra tanít ez a botrányos elhívási történet, hogy minden Jézus hívó szaván dől el.

Jézus hívása mindig felkészületlenül ér bennünket. Máté – vámszedő lévén – éppen a vámszital mögött ült. Vagyis végezte a napi munkáját. Nem készítette elő a lelkét a nagy találkozásra, a tanítvánnyá válásra. Merthogy nem is lehet. Isten és az ember kapcsolata sohasem úgy kezdődik, hogy mi felkészítjük a lelkünket, és érdemessé válunk a követésére.

Mi gyakorta elhibázzuk a sorrendet. Mindent a magunk oldala felől igyekszünk megragadni. Rendkívül leegyszerűsített logikánk szerint kell valamit tennünk azért, hogy Jézus Krisztus felfigyeljen ránk, és ezért megszólítson, tanítványává hívjon és fogadjon bennünket. Úgy gondoljuk, hogy a vele való kapcsolatunk kizárólag a megszentelt falak és az ünnepi órák hatókörébe tartozik. Színházi kifejezéssel élve: gyakran „kegyesre vesszük a figurát”, amikor úgy tudjuk, hogy a színe előtt állunk – elfeledkezve arról, hogy egész életünkben és a legrejtettebb pillanatainkban is az ő színe előtt vagyunk.

Még az úrvacsora emberi szavakkal leírhatatlan ajándékáról is úgy gondolkozunk, hogy annak véltelére fel lehet készülni, méltóvá lehet válni, mégpedig a gyónásunk, bűneink megvallása által. Mintha Isten és ember szövetségében lenne bár-

miféle kölcsönösség vagy egyenrangúság! Pedig ez éppen a farizeusi gondolkodás... A valóság az, hogy Jézus Krisztus mindig a legváratlanabb pillanatban hív el minket, hogy az övéi legyünk: egyszerűen azért, mert ahhoz, hogy az övéi legyünk, egyedül és kizárólag az ő megszólító szava szükséges, nem pedig a mi előkészületünk.

Jézus hívása mindig bűneinkben talál meg bennünket. A vámszedő asztal Máté bűne. Mint ahogyan otthoni asztalánál is csak a bűnösöknek van helyük, a tisztességes, istenfélő emberek csupán biztonságos távolságból figyelik, és botránkoznak rajta. Mátéról magáról nem tudunk sokat, de azt igen, hogy egy vitathatatlanul gyanús testület tagjaként kereste a kenyerét. Talán mások kárára. Ráadásul hazaáruló volt, az elnyomó rómaiak kiszolgálója. Méltán övezte megvetés a „rendes” emberek részéről.

Jézusnak pedig éppen ez az ember kellett a tanítványi közösségbe, nem a kegyes és becsületes farizeusok. Miért? Nem azért, mert Jézus a bűnösök barátja, vagy mert példát akar mutatni a kirekesztettek felkarolására – pedig milyen modern gondolat volna! –, esetleg mert ő annyira jóindulatú, hogy még a megvetett és valóban bűnös vámszedőben is képes felfedezni a jónak némi csíráját. Nem, Jézus éppen azért hívta el Mátét, mert ebben az emberben egyáltalán nem lehetett felfedezni semmi jót.

Nem azért ült le enni egy asztalhoz a bűnösökkel, hogy kioktassa a farizeusokat arról, hogy Istennek tetsző cselekedet közösséget vállalni a kire-

kesztettekkel, hanem azért, hogy megmutassa: Isten szemében nem léteznek reménytelen esetek. Nem azért, mert a leggonoszabb bűnös is megtérhet, hanem mert a kegyelmes Istennek van hatalma a legreménytelenebb embert is magához téríteni. És hogy vegyük észre: bármilyen kegyes vagy bármilyen kegyetlen az életünk, egyedül Isten irgalma menthet meg bennünket. Bűnösök vagyunk, válogatás nélkül, farizeusok és vámszedők, ilyen vagy olyan emberek, és egyedül az húz ki bennünket a bajból, ha Urunk irgalmasan és minden előfeltétel vagy utólagos hála nélkül megszólít: kövess engem!

Jézus hívása mindig azért szól hozzánk, hogy meggyógyítson. Milyen lehet az élete egy vámszedőnek, aki nem találkozik a Megváltóval? Hogyan állhat meg az ítéletben az Úr színe előtt az, aki belemerül a bűneibe? Milyen lehet az élete egy farizeusnak, ha nem találkozik a Megváltóval? Hogyan állhat meg az Úr színe előtt a kegyes, vallásos érdemeiben bízó ember? Hogyan állunk meg mi az Úr ítélőszéke előtt? A válasz Jézus ajkáról hangzik el a méltatlankodó és botránkozó farizeusoknak címelve: az Emberfia azért jött, hogy a betegeket gyógyítsa.

Vagyis ahol Jézus Krisztus megjelenik, szól és cselekszik, ott valami változás történik. A bűnös vámszedőből például tanítvány lesz. Jézus nem az elitből válogat magának, hogy alaposan megdicsérhesse őket. Hiszen az orvos sem az egészséges embereket keresi fel, hogy elégedetten bólogathasson, hanem a betegeket, akiket meg kell mentenie. Akiket csak ő tud meg-

menteni. Bennünket pedig egyedül Jézus Krisztus tud megmenteni.

Keresztje annak a jele, hogy ez a megmentés valóban megtörtént. A bűntől legyengített, megbetegedett ember megmenekül, életet nyer. Akár ebben a világban is újat kezdhet naponta, ha beteg életét önfeledten leteszi a kereszt tövébe. Urunk mindent megváltoztató szava hatalmas erővel munkálkodik ma is közöttünk. Elrontott életünk általa újul meg.

Máté története szólhatna „korszerűen” és divatosan arról, hogy Jézus jó, mert szereti a mindenki által megvetetteket, és céltudatosan magához hívja a kirekesztetteket, hogy így adjon példát nekünk. Máté története azonban éppen arról tanúsodik, hogy mi nem egymást vetjük meg és rekesztjük ki, hanem Isten országából egyformán kirekesztettek és megvetettek vagyunk, joggal és méltán, a bűneink miatt. Elvesztettségünkben pedig egyvalaki van, aki megment bennünket: Jézus Krisztus, aki szüntelenül megszólít, újjáformál, elveszi bűneinket, és újra meg újra bekapcsol minket Isten királyi uralmának üdítő és csodálatos hatókörébe.

A bőjti idő közeledtével ezért adjunk hálát Urunknak.

■ TUBÁN JÓZSEF

Imádkozzunk! Urunk! Köszönjük, hogy te nem vársz ránk, hanem magad jössz elélem, és megszólítasz hatalmas, életet átalakító igéddel. Add, hogy szavad szíven találjon minden helyzetben, és irgalmad újjáteremtessen bennünket. Ámen.

Eljött hozzánk az üdvösség

ÉNEKKINCSTÁR

Eged Isten dicséretre.

▶ **Olyan korál határozza meg mai istentiszteletünk énekletét, amely az evangélikus énekkincs alapdarabjaihoz tartozik. Ahol lutheránus gyülekezet él a világon, ott valamilyen formában állandóan előkerül az *Eljött hozzánk az üdvösség* (EÉ 320) kezdetű ének. *Paul Speratus*, a szöveg szerzője Luther kortársa és reformátortársa volt, hiszen 1484-től 1551-ig élt. Ausztriában, sőt Magyarországon is megfordult mint a lutheri hitújítás prédikátora. Wittenbergben részt vett az új énekek gyűjtésében, formálásában, kiadásában. A nürnbergi keletkezésű dalam is a reformáció legizgalmasabb éveiből való, hiszen 1523-ra datálják (ez azonban csak a mai formájának kialakulása, gyökerei már a 14. században megtalálhatók – szinte gond nélkül el tudjuk képzelni, hogy gregoriánszerű énekként hogy áradhatott ez a dallam egy késő középkori templomban).**

Tanító ének ez a javából, ezért különösen is nagy haszonnal forgathatjuk, olvashatjuk (!), énekelhetjük. Az alapvető reformátori tanítás szólal meg benne Isten igazságáról, a hit által való megigazulásról, törvényről, evangéliumról, Krisztus áldozatáról. S akinek ezek a fogalmak szárazak, idegenek, teoretikusak, azok megérthetik őket éneklés közben, sőt szívükbe zárhatják. Mert ha az ember szájára veszi, a szívéig is könnyebben jut.

Énekünk jelenlegi magyar verziója hat versben foglalja össze az eredeti tízennégy strófa mondanivalóját (a *Tranoscius-énekeskönyv* az összes

versszakot megőrizte). A szöveg itt is – mint a reformáció énekeiben általában – szentírási részre épül, az ígét visszahangozza. A ma használt magyar fordításban talán nem, de az ének német „anyanyelvén” szinte homiliaszerűen végig lehet követni Pál apostol gondolatmenetét a *Római levél* 3. fejezetének 21. versétől. Érdemes hát énekünket tanulmányozva először az apostol sorait végigolvasni!

Amikor Pál az ifjú Timóteusnak, lelki gyermekének és utódjának azt írja: „*Tudom, kiben hiszek*”, akkor ezzel azt is megérteti későbbi olvasóival, hogy a hit titkainak egy része tanulható, megérthető, elsajátítható. Ez

az ének ennek a megértő és tanuló folyamatainak a ragyogó példája.

Végiggondoljuk saját életünket, a bűn nyomorúságával, törvény alatt görnyedő mindennapjainkkal; elkese-redett érzéseinkkel, hogy elvesztünk; és gőgös dicsekvéseinkkel, amelyekkel esetenként elért eredményeinket, önálló sikereinket nyugtázzuk. Ugyanakkor a levélrészlet és a korál segítségével még alaposabban végiggondolhatjuk azt, mit is tett Isten azért, hogy ne a nyomorú bűnrabságban és ne is hamis, önáltató biztonságban éljük le zsákutca életünket, hanem éppen ellenkezőleg: kikerüljünk az Istentől távolodó élet mélységéből, és elnyerjük a kiteljesedő, örök életet.

Speratus ragyogóan foglalja össze az evangélium tanítását, a reformációban ismét napvilágra került örömmüzenetet Isten kegyelméről és irgalmáról. Nem mi kerestük és találjuk meg az üdvösséget. Eljött hozzánk. Nem tehetünk érte semmit, Isten kegyelemből adja, Krisztusért. Életünk

egyetlen igazi megoldása és perspektívája ezért egyedül Jézus Krisztus. Miatta elhagyhatjuk a görcsös kapaszkodást, s a hit bizalmával fordulhatunk a minket halálosan szerető Jézus Krisztushoz. Amikor megke-reesztettek, már megkaptuk ezt a lehetőséget. A hittel azonban meg is ragadhatjuk. S ha hitből élünk, már természetes, hogy mozdul a kezünk a jóra, eltűnnek az akadályok és a gátak a szeretet életformája elől. A jó nem vágy többé, hanem a hit természetes gyümölcse. Ezért pedig egyedül Isten illeti a dicséret.

Hetvened vasárnapjának témája: „Elbizakodottságból odaadó istentiszteletre!” Elbizakodott ember az, aki azt hiszi, tud Isten nélkül élni. Az odaadó istentisztelet azt jelenti, hogy megnyílok Isten előtt, rábízom magamat teljesen, s engedem, hogy rajtam keresztül is áradjon tovább a jósága.

Egy nagy ív az egész, a bejelentéstől a magasztalásig: „Eljött az üdvösség – Dicsőség legyen Istennek.” S a kettő között ott van a mi életünk nagy lehetősége, de csak imádságos vágyggyal kifejezhető módon: „Hogy amint a jót elkezdte, / Azt bennünk el is végezze: / Szent neve legyen áldott!”

■ HAFENSCHER KÁROLY

Soproni virginálkönyv nyomtatásban

► **Ferenczi Ilona zenetörténész gondozásában és alapos kísérő tanulmányával megjelent egy kiadvány, mely egy ember során és életművén keresztül a 17–18. századi Sopron életét, evangélikus egyházi és zenei történéseit is bemutatja. Mi közülünk van nekünk ehhez? – kérdehetnénk. Bizom benne, hogy az ismertető elolvasása után világgossá válik: Johann Wohlmuth sokoldalú tevékenysége, a soproni polgárok szívós igényessége példa mindannyiunk számára a nehéz időkben való helytállásra.**

A *Musicalia Danubiana* a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetének jó negyed százada elindult sorozata, melynek keretében zenetörténetileg jelentős forrásokat tesznek közzé. Nemrégiben jelent meg a 22. kötet, amely a *Starck-virginálkönyv* néven ismeretes, vegyes tartalmú kéziratot adja közre.

Az anyag lejegyzője Johann Wohlmuth (1643–1724). „Ismerjük naplóját, tudunk emléklbumáról, készített tankönyvet billentyűs hangszerre, énekeseket képezett ki, zeneműveket másolt és komponált, vitát adott ki fizikai témában, anyakönyvet vezetett (...); egy sokoldalú és érdekes egyéniség élete bontakozik ki előttünk. Olyan zeneszerző és alkalmi zeneszerző, akinek neve jobbra csak a magyar lexikonokból ismeretes. S bár a hazai történetírás nevét megmagyarsította, mi most visszahelyezzük a

német ajkú soproni polgárok közé; oda, ahol életének nagyobbik felét töltötte” – olvashatjuk az átfogó bemutatást a kötet előszavában.

A virginálkönyv nevét használójáról, *Johann Jacob Starck*tól kapta, kinek vendéglőtulajdonos édesapja gondot fordított arra, hogy fiát a város legkiválóbb tanáránál, vagy-

MUSICALIA DANUBIANA
MTA Zenetudományi Intézet

Starck Virginal Book

(1689)
Compiled by
Johann Wohlmuth

Johann WOHLMUTH
Miserere
(1696)

is Wohlmuthnál oktassa hangszeres zenére. Nyomatott hangszeriskola hiányában a tanár maga készítette el a tananyagot az egyes tanórákhoz. Módszertanilag megfelelően felépített tankönyvet akart összeállítani; emellett tudatosan törekedett arra, hogy sokféle műfajt mutasson be. Az elméleti bevezetőt és ötvenhat darabot tartalmazó könyvben világi és egyházi dallamok, táncok és korálok tarka változatosságban követik egymást.

A Ferenczi Ilona által közreadott kötet tartalmazza ezenkívül Wohlmuth egyetlen fennmaradt saját művét, az 51. zsolttár szövegére épülő,

Miserere című kompozíciót. Érdekes, hogy a zeneszerző a soproni német gyülekezet számára írt darabhoz nem *Luther* fordítását, hanem a *Vulgata* latin szövegét használta fel. A műben szóló és tutti, valamint páros és páratlan metrumú részek váltják egymást. Wohlmuth ezt a kora barokk modort *Monteverdi* és elsősorban *Schiütz* concertáló stílusú műveiből sajátította el.

Milyen volt a zenei közeg, melyben ez a sokoldalú muzsikusi tevékenykedett? Sopron szabad királyi város törődött azzal, hogy képzett zenészeket alkalmazzon, helyieket, sőt külföldről származókat is. Zenei életét ugyanakkor a jelentős német nyelvű lakosság is meghatározta, mely révén állandó kapcsolatban állt a német evangélikusok által lakott felvidéki településekkel, de különösen a német egyetemi városokkal. Az ellenreformáció idején, mikor elvesztették templomaikat, a kis imaházban is ragaszkodtak az istentisztelet korábbi kereteihez. Orgonát vásároltak, és továbbra is alkalmaztak orgonistát és kántort. Bár nagyon más korban élünk, ez a hozzáállás példa lehet mai gyülekezeteink számára.

Elismerés és köszönet illeti Ferenczi Ilonát, aki hozzáférhetővé tette számunkra a korszakot és ezt az érdekes gyűjteményt.

■ ECSEDI ZSUZSA

Starck Virginal Book (1689); *Johann Wohlmuth: Miserere* (1696) – *Musicalia Danubiana* 22. Közreadja, és a kísérő tanulmányt írta: *Ferenczi Ilona*. MTA Zenetudományi Intézet, Budapest, 2008. Ármegjelölés nélkül.

FOTO: LUKACS GABI

Isten Fia lehajolt a tanítványok elé, és megmosta a lábukat – idézte meg Jézus alakját *Balog Éva* február 1-jén, vasárnap a budavári evangélikus templomban a Tamás-mise résztvevőinek. A kórházlelkész Lk 22,26b–27 alapján tartott prédikációjában úgy fogalmazott: az igazi nagyságot arról lehet megismerni, hogy nem fél „kicsi” lenni. A keresők istentiszteleteként definiált, először 2005 pünkösdjén megrendezett, mára már kéthavi rendszerességgé vált, elsősorban a fiatalokat megszólítani kívánó alkalom ezúttal a *Mivel szolgálhatok?* témát járta körbe.

■ V. J.

HIRDETÉS

Mit jelent ma presbiternek lenni? Felelősség – adottság – küldetés

Presbiterképzés lesz február 27-étől, péntek estétől március 1-jéig, vasárnap délig Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban.

Néhány téma a hétvége programjából:

- *Helyzetkép a püspök szemével* – Gáncs Péter
- *Felelősség – megbízás, küldetés* – Bozorády Zoltán
- *Adottságunk – mozgásterünk, közösségünk, helyi és összegyházi kontextus* – Hafenschner Károly
- *Megújuló presbiteri szolgálat* – Bozorády Zoltán, Szabó Vilmos Béla, Sággy Balázs
- *Egy kis egyházjogi útmutató* – dr. Mekis Viktória, dr. Benkő Ingrid
- *Megszólítjuk a presbitertársakat* – Nyílt levél a magyar evangélikus presbiterekhez – Sággy Balázs
- *Lehetőségünk, felelősségünk, küldetésünk* – Hafenschner Károly

Jelentkezni lehet a 8253 Révfülöp, Füredi u. 1. postacímen vagy a revfulop@lutheran.hu e-mail címen. Részvételi díj (teljes ellátással) 9000 Ft/fő. Nyugdíjasoknak kedvezményt nyújtunk.

P. O. N. R.

ÉGTÁJOLÓ

Nem lehet higgadtan, hűvös távolságtartással szemlélni azt, ami mostanában Magyarországon történik. Nyomasztó a gazdasági válság eszkalálódása; nyugtalanító, hogy naponta új és új rossz híreket hallunk. Az elemzések, a pénzügyi és gazdasági mutatók, a szakemberek lehangelő diagnózisai még szomorúbb jövőt prognosztizálnak. S bármivel hitegetek bennünket még néhány hónap alatt elszűnik, sajnos azoknak lett igazuk, akik már korábban figyelmeztettek a közeledő bajokra. És ez még nem minden!

Csak az nem látja, aki vak, meg az, aki politikai érdekei szerint még mindig csak a fejére olvasott, már végképp letagadhatatlan tény hajlandó elismerni, hogy a gazdasági világválság törvényszerűen hozzánk is *begyűrűző* romboló hatásain túl megvan nekünk a saját külön gondunk is. Mert az a morális és bizalmi válság, amelyben sínylődik az ország, súlyosbítja bajainkat, és növeli terheinket. Sőt minden sürgető szükség ellenére szinte lehetetlenné teszi, hogy a közélet minden résztvevője összefogjon, és együtt keressék a válságból kivezető – de legalább a válság hatásait mérséklő – lehetőségeket.

Biztosan megvan minden tényezőnek a maga szerepe abban, hogy ez így alakult, de a választók bizalmával visszaelő kormányzatnak különösen is nagy és átháríthatatlan a felelőssége! És éppen azért kell erről nyíltan szólnunk, mert Isten ígéje szerint

minden ember, a közélet szereplői, a kisebb-nagyobb közösségek és az ország vezetői is Isten előtt fognak számot adni arról, hogyan és mire használták hatalmukat. Az egyház kötelessége, hogy a felelősségnek erre a dimenziójára figyelmeztessen, mert – bármennyire szeretnék is ezt sokan – nem a történelem ítélőszéke, hanem a mindenható Isten a végső fórum.

Az Úristen nem rejtette el, hanem kijelentette akaratát. Ezért nem tudom másként értelmezni, értékelni a helyzetünket, kilátásainkat különösen is nehezzé tevő morális válságot, mint annak jelét, hogy Isten ítélete alatt állunk. Ez a felismerés is Isten előtti számadásra és becsületes helyzetelemzésre készítet minket. Ennek azonban csak akkor van értelme, ha nem merül ki szólások puffogatásában, nem gyártunk megalapozatlan győzelmi jelentéseket, és nem akarjuk sem magunkkal, sem másokkal elhithetni, hogy házunk és hazánk táján minden rendben van.

Ebben az őszinte számadásban segíthet most nekünk az az interjú, amelyet a 2001. szeptember 11-i szörnyű, egyesült államokbeli merénylet után *Anne Grahammel* – *Billy Graham* lányával – készítettek, de amelynek üzenete nemcsak akkor volt időszerű, hanem most is az. Ebből az interjúból idézek.

Az első kérdés ez volt: „*Hogyan engedhetette meg Isten, hogy ilyesmi történjen?*”

A válasz: „*Úgy hiszem, Istent nagyon elszomorítja, ami velünk történt, ám évek óta azt mondjuk neki: menj ki iskoláinkból, menj ki a kormányunkból, távozz az életünkben. És ő – amilyen úriember – csendben hátrahúzódot. Milyen várhatjuk el Istentől, hogy áldását és védelmét adja, ha ugyanakkor arra szólítjuk fel, hogy hagyjon egyedül bennünket?*”

Később – többek között – még ez is olvasható az interjúban: „*Aztán valaki azt mondta, jobb, ha nem olvasuk a Bibliát az iskolában... – a Bibliát, amely azt mondja: ne ölj, és szeresd felebarátodat, mint magadat. És mi azt mondtuk: rendben. – Aztán valaki azt mondta, hagyjuk, hogy diáklányaink abortuszt végeztesenek, ha akarnak, és nem kell, hogy ezt elmondják a szüleiknek. És azt mondtuk: rendben. – Aztán egy bölcs vezető azt mondta, mivel a fiúk fiúk, és úgyis meg fogják tenni, adjunk nekik annyi óvszert, amennyit akarnak, és nem kell, hogy szüleiknek erről beszámoljanak. És mi azt mondtuk: rendben. – Aztán valaki az általunk jelentős posztra megválasztottak közül azt mondta, hogy nem számít, mit teszünk a ma-*

gánéletben, ha elvégezzük a munkánkat. – Aztán valaki azt mondta, nyomtassunk újságokat meztelen nők képeivel, és hívjuk ezt a női test szépsége feletti egészséges, természetes csodálatnak. És mi azt mondtuk: rendben. – És a szórakoztatóipar azt mondta, csináljunk tévéműsorokat és mozifilmeket, amelyek az erőszakot, az erkölcsatlenséget és a szabad szexet reklámozzák. És mi azt mondtuk: ez csak szórakozás, nincs is rossz hatása, és különben sem veszi senki sem komolyan, úgyhogy csak menjenek.

Most pedig feltesszük magunknak a kérdést: *miért nem érzékenyebb a gyermekeink lelkiismerete, miért nem tudnak különbséget tenni a jó és a rossz között, és miért nem okoz nekik problémát, hogy megöljék az idegengereket, osztálytársaikat, saját magukat? Talán ha elég hosszán és keményen gondolkodunk rajta, ki tudjuk találni. Azt hiszem, elég sok köze van ahhoz, hogy azt aratjuk, amit vetünk.*

Kár lenne tagadni, helyzetünk aggasztó, hiszen az interjúban felsorolt jelenségek – mint annyi minden a mögöttünk lévő években, évtizedekben – hozzánk is „begyűrűztek”. Sokan persze azzal kísérleteznek, hogy a nyilvánvaló erkölcsi válságjelenségekről sem vesznek tudomást, és ezzel nemcsak hamis biztonságba ringatják magukat, hanem mivel elfedik, még növelik is a bajt. Ha ez így megy tovább, hamarosan elérjük – ha már el nem értük – a kritikus pontot, ahonnan aligha lesz visszatérés.

Úgy olvastam, hogy Észak-Amerika vadvízi evezősei számára a rohanó hegyi folyók parti szikláira szokták felfesteni a négy betűt: P. O. N. R. – *point of no return, a pont, ahonnan nincs visszatérés*. Arra figyelmeztetnek ezek a betűk, hogy vészesen közeledik az a hely, ahonnan az egyre sebesebben száguldó víz menthetetlenül a közeli zuhatagba sodorja és elpusztítja a csónakot, a benne ülők vesztét okozva.

Ne legyen kétségünk afelől, hogy ebből a veszedelmes száguldásból, a vészesen közeledő zuhatag pusztító örvényétől csak az ment meg bennünket, ha komolyan vesszük Isten figyelmeztetését: „*A megtérés és a higgadság segítene rajtatok, a béke és a bizalom erőt adna nektek!*” (Ézs 30,15) És az, ha nem hagyjuk figyelmen kívül, hogy Isten hatalmas és irtalmas keze felírta a mi „szikláinkra” az életmentő betűket: IHS – *Jesus Hominum Salvator, Jézus az emberek Megváltója*. Ő a mi reménységünk.

Ittész János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Régi és új utak az ökumenében

XXIII. János pápa ötven évvel ezelőtt jelentette be a II. vatikáni zsinat összehívását

Az ezéki profécia (Ez 37,15–24) a szétválasztott összetartozók isteni egybeszerkesztéséről sokak számára lett valós élménnyé január első vagy/és harmadik hetének ökumenikus istentiszteletein. Mások számára a Krisztushoz tartozók szélesedő és mélyülő egymáshoz tartozásának megélése nélkül teltek el az új esztendő első hetei.

Akárhogy volt is, mindannyian valljuk, hogy Krisztusnak egyetlen és egyetlen egyháza van, amelynek részei mindazok, akik kegyelméből hozzá tartoznak. És azt sem tagadhatjuk, hogy Krisztus földi tartózkodása alatt sokat fáradozott a tanítványok szeretetteljes összetartozásáért, és kereszthalála előtt ezért imádkozott. Ennek az imádságnak a jegyében zajlottak az imaórák világszerte és a magyar városok, falvak megszentelt hajlékaiban. Isten áldása nem maradt el, és hisszük, hogy ez az áldás kíséri fog minket az új esztendő többi napján is.

XVI. Benedek pápa január 25-én a Falakon Kívüli Szent Pál-bazilikában arra buzdította a jelenlévőket, hogy új utakat is keressenek a krisztusi egység gyakorlására. Emlékeztetett arra, hogy az ebből a templomból ötven esztendővel ezelőtt meghirdetett II. vatikáni zsinat teljesen új helyzetet alakított ki a megosztottságban élő keresztények közötti kapcsolatban. Az azóta eltelt időben a teológiai párbeszédnek rámutattak a hittételek, hitvallások és hitgyakorlatok hasonló-

ságára és különbözőségére is. Ez a helyzet „arra buzdít bennünket, hogy két irányt erősítsünk: a pozitív eredmények elfogadását és a jövőért tett új erőfeszítéseket. A teljes egység távlatát nyitva áll előttünk. Ez nehéz, de bátorító feladat. A keresztényeknek bátor gesztusokkal kell fáradozniuk az egységért” – tette hozzá.

A hit elválasztó falakat döntet (het) kívülről és belülről egyaránt. A hit és a bátorság összetartozására pedig meggyőző teológiai érvek és megrázó történelmi példák is vannak. Akiben e kettő találkozik, az gesztusokra lesz képes, amelyekre a pápa is buzdítja népét. Nyilván a saját római népét, hiszen a gesztust csak följátni lehet, elvárni nem. A gesztus följátnását azonban az erős és az odaadó tudja gyakorolni, valamint az, aki tudja, hogy ő is a nagyobbak és a még odaadóbbak a gesztusából él. Ezért kapjuk mi a kegyelem és bűnbocsánat gesztusát a Szentháromság Istentől, és ezért ajánlhatjuk fel ezt a megbocsátó testvériséget még „az ellenünk vétkezőknek” is, nemhogy a krisztusi hitüket másképp gyakorolják.

Legyünk hitünkben olyan bátrak az ő kezében (Ez 37,15–24), hogy a testvériség, összetartozás és a szeretet új, sosem látott gesztusait ajánljuk fel nemcsak felekezeti hitvallásunkban, hanem a krisztusi hitben testvéreinknek, sőt minden felebarátunknak is!

■ DR. BÓNA ZOLTÁN

Nyilatkozat

Ezekben a napokban országszerte egy szívvel és egy lélekkel imádkoztunk, és figyeltünk Isten evangéliumára a különböző felekezetű templomokban. A Jézus Krisztus szeretetében való egységünket, közösségünket éltük meg és ünnepeltük az ökumenikus imahét minden estéjén. A magyarországi egyházak hívó közösségei ezen a héten együtt osztoztak az örömhír biztató erejében és jó reménységet ébresztő üzenetében, ahogy együtt osztozunk hazánk lakosságának mindennapi gondjaiban is.

A hétköznapok testi és lelki terhei, a megszorítások, az életszínvonal csökkenése, a pénzügyi válság következményei mindannyiunkat érintenek. Nem hallgathatjuk el aggodalmunkat sem, hiszen fájdalmasnak és igazságtalannak tartjuk, hogy a takarékoság jegyében hozott intézkedések szinte kizárólagosan a nyugdíjasoknak, a nagycsaládoknak és az alacsony keresetű polgároknak a terheit növelik. A keresztény szolidaritás felelősségét

komolyan véve hangsúlyossá kívánjuk tenni mindenki számára: egy társadalom sem engedheti meg magának, hogy bizonytalanságban hagyja vagy egyenesen pusztulásra ítélje a leszakadókat. Döntő kérdés, hogy ne pusztítsa pénzügyi elméletek, hanem az emberek reális szükségletei, az irántuk érzett felelős szeretet irányítsák tetteinket.

Mindezek miatt az ökumenikus imahét alkalmából is felajánljuk, hogy a hazánk általános válságából való kivezető úton készséggel együttműködünk bármilyen jó szándékú kezdeményezéssel, amely ezeknek a céloknak a megvalósítására törekszik. Magyar hazánkat és minden állampolgárát a mindenható Isten kezébe ajánljuk.

Budapest, 2009 ökumenikus imahetében

Magyar Katolikus Püspöki Konferencia
Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

Protestáns antológia

Az *Evangelikus Élet* több állandó szerzőjének írásait is tartalmazó kötet Budapesten kiadónk Üllői úti könyvesboltjában, illetve a Deák téri Huszár Gál könyvesboltban is kapható, de előfizetőink – utánvétellel – közvetlenül szerkesztőségünkől is megrendelhetik (1085 Budapest, Üllői út 24.; telefon: 1/317-1108, 20/824-5519).

Szerkesztette: Faggyas Sándor és T. Pintér Károly
Budapest, 2008 (218 oldal). Ára 2500 forint.

Megőrizni, továbbadni és megújítani

Tanácskoztak a szlovák gyökerű gyülekezetek lelkészei

Az Országos Szlovák Lelkeszi Szolgálat január 28-án megbeszélése hívta össze a szlovák gyökerű gyülekezetekben szolgáló lelkészeket. Az összejövetelt megtisztelte jelenlétével Gáncs Péter püspök, *Radosné Lengyel Anna*, a Déli Egyházkerület felügyelője, *Szeverényi János* országos missziós lelkész és *Riba Etelka*, az Országos Szlovák Önkormányzat elnökhelyettese. *Dr. Fabiny Tamás* püspök külföldi útja miatt sajnálatos kimentését kérte.

A rövid bemutatkozás után imádsággal kezdődött az együttlét. A szolgálat mottója – „kölcsonvéve” az Északi Egyházkerületét – „Conservando et renovando”, azaz „Megőrizni és megújítani”. E cél érdekében összefogásra, közös munkára van szükség. A szolgálatban mindenki fontos, mindenkire számítanak: az aktív és a nyugdíjas lelkészekre és teológushallgatókra egyaránt. Fontos, hogy szívügyük legyen ez a munkaág.

Az egybegyűltek beszélgettek a szolgálat aktuális kérdéseiről. A következők kerültek elő: helyettesítések, az ünnepeinken való részvétel, információk továbbadása, megfe-

lelő tájékoztatás, újságunkban való „életjeladás”, külföldi kapcsolatok ápolása, érthetőség, továbbképzés. Szó esett ezenkívül a meglévő alkalmakról, illetve újjak beindításának a lehetőségeiről – például kétnyelvű családi istentiszteletek, kétnyelvű alkalmak.

Az elmúlt évben ismét kiéleződtek az ellentétek a magyar és a szlovák nemzet között. Ezért is különösen fontos, hogy a szeretet nyelvén tudjanak embereket megszólítani, illetve hidakat építeni. „Törekedjünk a krisztusi békességre, egységre” – szögezték le az egybegyűltek. Ez alkalommal is kiemelték a két nemzet püspöki karának nyilatkozatát. Örömmel készülnek a szlovák püspöki kar közelítő látogatására, amely történelmi üzenettel bír.

Gáncs Péter püspök hangsúlyozta, hogy mai világunk identitásavarral küzd, ezért különösen is érték a többgyökerűség jelenléte egyházunkban. Szeverényi János missziós lelkész testvér kiemelte: „Keresztény hitünkben fakad a gyökerek tiszteletben tartása, őseink nyelvén, kultúrájának, hitéletének felelevenítése.”

Nagy öröm a szlovák lelkési szolgálat számára, hogy évek múltán ismét van egy teológushallgatójuk: *Agod Anett* Szegedről, aki a következő tanévben ösztöndíjasként Pozsonyban folytathat tanulmányokat, majd beállhat a szolgálatba.

A megbeszélés fontos részét képezte még a munkaág regionális feladatainak átgondolása. Szamba véve sok tennivalójukat, a jelenlévők két dologban jutottak egyezsre: egyrészt az alföldi régiós munka összefogásának segítésére felkérték – és egyben megválasztották – *Nobik Erzsébet* és *Aradi András* nyugdíjas lelkészt. Legközelebbi találkozásukat a tervek szerint az egyik alföldi gyülekezetben rendezik. Másrészt a gyorsabb és intenzívebb kapcsolattartás érdekében kéri majd a Fraternet szlovák szolgálat információs rendszer elindítását.

Az együttlét imádsággal zárult. *A szolgálat szeretettel várja, hogy a szlovák gyökerű gyülekezetek jelezzék a szlovák, illetve kétnyelvű szolgálatok iránti igényeiket.*

■ GULÁCSINÉ FABULYA HILDA, az Országos Szlovák Lelkeszi Szolgálat vezetője

Udržiavať a obnovovať

Na 28-ého januára Slovenská Celoštátna Služba pozvala slovenských farárov na stretnutie, ktorom prerokovajú aktuálne otázky našej služby. Naše stretnutie poctili aj pán biskup Peter Gáncs, pani dozorkyňa Anna Lengyelová, misijný pán farár Ján Szeverényi, pani zástupkyňa CSS-y, Etelka Ribová. Mottom stretnutia by mohlo byť: „Conservando et Renovando” = Udržiavať a obnovovať – ako to majú v Severnom Biskupskom dištrikte. Dostať sa k tomu dôležitú úlohu, aby sme udržiavali obnovili túto službu. To má byť našou srdcovou záležitosťou. Kvôli vytýčeným cieľom máme spolupracovať. Všetci sme dôležití v tejto službe: aktívni farári, farári v dôchodku a naše teologičky.

V minulom roku sa zase vyostri- lo napätie medzi našimi národmi. My máme tú mimoriadnu úlohu, aby sme na jazyku lásky hovorili ľuďom a aby sme sa snažili o Kristovu jednotu a pokoj. Dôležitá je, ktorá máj slovenskí korene, aby mohli na jazyku svojich predkov počuť Božie Slová. Zvláštny historický odkaz má, že nás navštvia naši slovenskí biskupi. S radosťou sa chystáme na toto stretnutie.

Hovorili sme teda o aktuálnych otázkach, ktoré sa týkajú zastupovania, našich slávností, informačných systémov, zahraničných kontaktov, zrozumiteľnosti, doškolenia, súčasných a o nových príležitostiach. Máme veľkú radosť, že po niekoľkých rokoch zase budeme

mať stipendistku v Bratislave: Anett Agodová zo Segedína.

Vybrali sme si pomocníkov na Dolnej Zemi: Alžbetu Nobikóvú a Ondreja Aradiho. Naše nasledujúce stretnutie plánujeme v niektorom zo zborov na Dolnej Zemi. Plánujeme ešte informačný systém „fraternet slovenskej služby“, aby sme o aktuálnych otázkach čím skôr vedeli.

Pri chutnom obede, ktorý nám pripravili ženy slovenského cirkevného zboru v Budapešti, náš rozhovor ešte dlho pokračoval.

Srdečne čakáme nároky z cirkevných zborov so slovenskými koreňmi na slovenské alebo na dvojjazyčné služby!

■ HILDA GULÁCSINÉ-FABULOVÁ

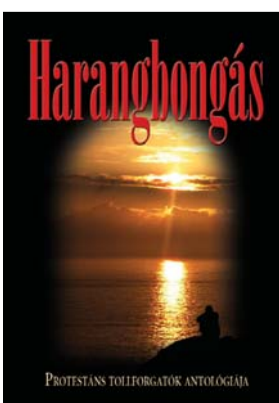
Református püspököt szenteltek Pápán

A pápai református nagytemplomban január 30-án délután ünnepi közgyűlés keretében iktatták be hivatalába *Steinbach József* balatonalmádi–balatonfüzfi lelkészt, a Dunántúli Református Egyházkerület megválasztott püspökét, valamint *Köntös László* lelkési főjegyzőt (püspökhelyettes) és *dr. Huszár Pál* főgondnokot. A református egyházi törvények szerint egy püspök legfeljebb három ciklusra választható meg. Mivel az új püspök elődje, *dr. Márkus Mihály* kitöltötte mindhárom ciklusát, új püspököt kellett választaniuk a dunántúli gyülekezeteknek.

A másik három református egyházkerületben újraválasztották a püspököt, így továbbra is *Bölcskei Gusztáv* a Tiszántúli, *Bogárdi Szabó István* a Dunamelléki, *Csomós József* a Tiszáninneni Egyházkerület püspöke.

■ MENYES GYULA felvétele

PROTESTÁNS TOLLFOLGATÓK ANTOLÓGIÁJA

„Termést nevelni, bármilyen kicsit”

► **A Genius Apáczai-diploma Díj arany fokozatát vehette át a magyar kultúra ünnepén Budapesten dr. Ceglédiné Nagy Erzsébet. A győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ igazgatóhelyettese „szeretetteljes nevelői, eredményes oktatói munkájáért” kapta az elismerést.**

„A mi életünk nem az ünneplésről, a kitüntetésről, hanem az állhatatos, mindennapi szolgálatról szól. Az oktatásról, a nevelésről, amely nem ér véget az utolsó óra után, a kicsengetéssel. Legtöbbször otthon is – olykor késő estig – folytatódik a felkészüléssel, a dolgozatjavítással” – említette érdeklődésünkre a kitüntetett, majd – mintegy életét, munkáját vezérlő irányítóként – *Ratkó József* költő egyik versét idézte: „Úgy élni, mint a fák, igen. / Munkában szüntelen. / Termést nevelni, bármilyen kicsit, / óvni, míg megizesedik”

Dr. Ceglédiné Nagy Erzsébet szerint ezt a munkát minden másnál nagyobb erővel, energiával segíti a tanítványok és a kollégák szeretete. Az előbbire – sok más mellett – alkalmi példa az a napokban kapott nyuszis rajz, amelyet egyik kis diákja kedves

gratulációval írt körbe. Az utóbbit pedig az a több mint ötvenoldalas pályázati anyag hitelesíti, amelyet az iskola igazgatója, *Hallgatóné Hajnal Judit* és péterfys nevelőtanárai heteken keresztül gonddal és titokban állítottak össze a rangos szakmai elismerés megpályázásához.

Így többek között ebből a dokumentumból megtudhatta a díjat odaítélő kuratórium, hogy dr. Ceglédiné Nagy Erzsébet alapító tagként, hittel és lelkesedéssel vállalta a szolgálatot

FOTO: BERTLEFF ANDRÁS

tizenhat évvel ezelőtt az akkor újrainduló evangélikus iskolában. Munkáját azóta is a „magas szintű hivatástudat és elkötelezettség mellett a kreativitás, az új iránti lelkesedés, a

gyermek iránti szeretet és tisztelet jellemzi”. Miként az is kiderült az ajánlásból, hogy „Erzsike személye élő bizonyíték arra, hogy a tudás élmeny nélkül használhatatlan, és a közösség, a jókedv elengedhetetlen velejárója, sőt segítője a tanulásnak”. Így aztán nem véletlen, hogy a tanítók Kossuth-díjaként emlegetett kitüntetés – az *Apáczai Csere János* portréját megörökítő plakett mellé kapott oklevél tanúsága szerint – több évtizedes példaértékű pedagógiai szolgálatával, újító kezdeményezéseivel vívta ki magának.

Munkájára nagyon igazak *Ittész János* elnök-püspök ajánló szavai: „Bízom abban, hogy pedagógusaink munkájukat – életük példájával hitelesítve – azzal a hitbeli és erkölcsi többlettel végzik, amelyik mindig túlmutat az éppen időszerű tananyagot. A gondjainkra bízott ifjú nemzedék így nemcsak testben, tudásban, hanem lélekben is, Isten és ember előtti kedveségben is növekszik.”

■ GÜLCH CSABA

Czóbel Minkára gondolok

Mennyire elfeledték, noha mennyi jelzővel illették! Legnagyobbainkat szokták csak jelzőkkel illetni. Például: *Somlyó Zoltán*, az elátkozott költő; *Gárdonyi Géza*, az egri remete; *Füst Milán*, a lesütött szemű ember... És mennyi jelzővel illették *Czóbel Minkát* (1855–1947)! Különc vénkisasszony, főúri dilettáns, kékharisnya, csúnya tündér, szoknyás *Verlaine*, szublimált pusztai *Báthory Erzsébet*, élő kísértet és így tovább.

Ő fordított először magyar nyelvre *Verlaine*-verseket, angolra *Petőfi*-verseket, ő fordította le magyarul a németre *Az ember tragédiáját* – már e tetteiért is megérdemelné, hogy ne feledje el az irodalmi emlékezet. Ő írt először modern értelemben vett „preavantgárd” szabad verseket, vagy ahogyan ő nevezte, „rhythmicus prózát”. Szimbolista és szecessziós képvilága évtizedekkel előzte meg *Ady Endrét*. Képpalkotására elsősorban *Gulácsy, Klimt* festményei hatottak, és persze sógorának, *Mednyánszky Lászlónak*, a csavargókat kedvelő demokrata bárónak a képei. Némely verseinek sátánosságában, például a *Virrasztó* címűben tapinthatóan kimutatható *Baudelaire* sátánossága és *Byron* vámpirizmus.

A nekrofil majomdémon hatása alól senki sem vonhatja ki magát, aki valaha olvasta ezt a verset. Minka könyvet írt a vámpirizmusáról hírhedt *Báthory Erzsébet*ről, aki szűz lányok vérében fürdött. Bevallottan vonzódott *Báthory Erzsébet*hez, s a vérében ott is kavarnak az ecse di *Báthoryak*, akikhez rokonság fűzte.

*Báthory Erzsébet*et a csejtei várba falázták be, *Czóbel Minka* viszont önmagát „falazta be” az anarcsi pusztai kastélyának magányába hosszú évtizedekre. Nemcsak *Osvát* űzte tehát őt ki a magyar irodalomból a huszadik században, ahogy *vitriolos tollú* irodalomtörténészeink tudni vélik, hanem önnönmagát is száműzetésre ítélte ez a titokzatos, magányos vénlány.

Feltűnésénél csak évtizedekig tartó eltűnése izgatta jobban az irodal-

omtörténészeket. Önmagát beteljesítő prófécia is lehetne *Búcsú* című versének második strófája: „Hogy jött? Hogy ment? Ki mondhatná meg? / Virág ha vész, / Fejét lehajta, fonnyad, szárad, / Ez az egész.”

Vajon szándékoltan építette ki saját magányának, befallazottságának

legendáját? Anarcsion a *Czóbel-kastélyról* a helybeliek és környékeliek úgy beszéltek, mint egyfajta elvarázsolt kastélyról. Nagyon kevesek, csak a ritka kiválasztottak látogathatták a bárónőt a nagy elhallgatás évtizedeiben. Ez a kastély varázslatos volt kívül és belül egyaránt, különösen a park gyönyörű ginkgó- és tulipánfái csodálhatták meg a kiválasztott látogatókat.

Takács Gyuláné Nagy Olga, aki népszámláló biztostként láthatta az anarcsi kastélyt és udvarát, rendezett teraszról, varázslatos, egzotikus dísznövényekről, különleges ritkaságú díszfákról, valamint izléses és értékes lakberendezésről és festményekről számolt be.

Ady nem szerette, mert nem értette egy nem akarta érteni Minka verseit, holott egy-egy kávéházban vagy a *Nyugat* szerkesztőségében olykor toltak elé *Czóbel Minka*-verseket. Ismerték egymást, nem is voltak rossz viszonyban. Műveik számos ponton mutatnak hasonlóságot, ám *Czóbel Minka* nemcsak hogy nem *Ady-*

epigon, épp ellenkezőleg: vitathatatlan, hogy jócskán megelőzte *Ady* szimbolizmusát.

Különösek *Czóbel Minka* finom szenvedéllyel átítatott szerelmes versei. Ahogyan a kutyáját a sziklák és fenyérek közt sétáltató *Emily Brontë* úgy írta meg az *Üvöltő szeleket*, hogy nem ismerhette testközelből az ábrázolt szenvedélyt, úgy *Czóbel Minka* sem ismerhette a beteljesülő szerelmet.

Anarcsusztá kutyaugatástól és kotkodácsolástól zajos környezete ugyanolyan romantikátlan lehetett, mint *Brontë* világa. Csak igazán magányos költők privilégiuma lehet oly fokú elvágódás, mely *Czóbel Minka* egyik-másik versében tündököl. *Mallarmé Tengeri szél* című verse juthat önkéntelenül eszünkbe, ha az alábbi sorokat olvassuk: „Királykisasszony egymagába / Kinéz az ablakon / Sötétlő erdő távolába.”

Önmagát beteljesítő prófécianak nevezhető az a tény is, hogy noha igazalmas és modern tizenkilencedik századi költő volt, huszadik századi költőnek már avított, túlélve önmagát. Vészmadarak talán oly sokáig hűgötták *Minka* fülébe, hogy nem vala a huszadik századi magyar irodalom vérkeringésébe, hogy végül mintha maga is elhitte volna. A huszadik században született versei ötletlenebbek, nehezebbek. Naplója szózuhatag, verseit falvédőrigmusoknak csúfolták. Tagadhatatlan, őt is utolérte a hajlott kort megélő írók nagy betegsége, a grafománia. Bizony, talán túl sokat írt már ekkor, versei túlírtak.

Olyan alkotója volt a magyar irodalomnak, aki minden kortársát túlélte, sőt még önmagát is. *Verlaine* első magyar fordítójára és népszerűsítőjére, a szimbolizmus és az avantgárd szabad vers magyarországi előfutárára azonban mindenképp illik és kell emlékeznünk. Az egyik legnépszerűbb és legismertebb magyar nőta, a *Száz szál gyertyát!* költőjére szintén. Mert azt is *Czóbel Minka* írta.

■ BOZÓK FERENC

Nem tudhatom...

Évforduló... Tán nem a legjelentősebb. Sokan mennek el észrevétlenül mellette. Hisz csak egy versről van szó. De nagy versről... Hatvanöt éve, 1944. január 17-ére formálódott véglegessé *Radnóti Miklós* egyik legmegrendítőbb verse, a *Nem tudhatom...* A zsidó származású költő fájdalmas bizonyágtétele magyar szülőföldjéről. Heteken át írta. Baráti körben többször is felolvasta. Különösen sokat küszködött az utolsó verssorral. S nem tudta, hogy még abban az évben szeretett hazája és a háború pokla munkatáborba s majd a halálba küldi őt a Győr melletti *Abdánán*.

„Mert szeretem, hön szeretem, imádom / Gyalázatában is nemzetemet!” – hívjuk segítségül *Petőfit* (*Magyar vagyok*). Mert szeretni a hazát gyalázatában a legnehezebb. És éppen gyalázatában szeretni mindennél fontosabb.

Ma a gyalázatot, a haza romlását nem a gépen fölébe szálló ellenség, gyilkoló bombát hozó katona jelenti. Aki mit sem tud gyerekkorunk messzerin-gó világáról, a nyári alkonyon a házfalokról csorgó, vöröslő fájdalomról. Aki nem ismerheti az utcán ballagó ismerősöket. Ő idegen, neki mit sem mondanak a lábunkhoz terdelplő bokrok s virágok, a pókbangó a Szücsi-erdőben vagy a magyar kikerics a Szársomlyó hegyen. Ő nem tudja, hol született, s ki volt *Petőfi Sándor*.

No de aki köztünk él! Aki Budapestről, az Országház magasából szemléli e tájat! Neki tán csak nem térkép e táj? Látja-e a szöcskét, ökröt, tornyot, szelíd tanyát? Látja-e a dolgaért remegő dolgozót? Aki mostanában napon-ta aza a gyomorszorító érzéssel megy be a munkahelyére: „Hátha ma még maradhatok, ma még nem mondanak fel nekem.” Látja-e a földművest, a szőlősgazdát? Aki nemcsak az ég alját kémleli félve, lesz-e zord idő s jég, kései fagy pusztítja-e a rügyet. Hanem dolgaért remegve figyeli a híreket, vajon el tudja-e adni a termését, amiért izzadt, fáradt, amibe befektetett pénzt s egészséget? S ha eladja is, mikor fizet a vevő, fizet-e egyáltalán?

Látja-e az Országház ura a sírok közt sírdogáló anyókat? Tud-e még együtt érezni a rábizottakkal, van-e még szíve együtt sírni a sírokkal? Látja-e a gyereksereggel körülvet, piros zászlós baktart, vagy csak a MÁV térékét nézi, hol szüntethet meg újabb vasútvonalakat? Van-e még a gyárudvaron hempergő komondor? Vagy már mindent őrző-védő emberekre bíztak, oly mélyre sülyedt a közbiztonság?

S amikor napról napra a csőd felé kormányozza szép hazánkat, amikor lassan húzza ki lábunk alól a talajt, rossz döntéseivel gyermekeink és unokáink életlehetőségeit veszi el, akkor emlékszik-e még a régi csókok áfonyaízére, az első szerelmek lábnyomára a parkban? Hisz egykoron ő is volt fiatal, e hazában nőtt fel, járt iskolába. Ismerős kell, hogy legyen számára a pan-non táj minden hegye s völgye! Tán neki is megvolt a maga köve, amelyre rálépett iskolába mentében... A ceglédi *Kossuth Lajos Gimnázium* főlépcsőházában az egyik első vörös márvány lépcsőfokon ma is látható egy nagy csiga lenyomata. Az épületbe érven edesapám is arra lépett, s mert később én is ugyanabban az iskolában küzdöttem a tudásért, ugyanúgy ráléptem s rálépek ma is a kővé vált csigára, érettségi találkozó alkalmával.

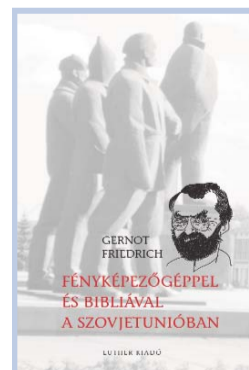
Ő, a maga parlamenti magasságából, emlékszik-e még? Lát-e még? Hall-e még? Mert döntéseinek következményeit milliók szenvedik és milliók fogják megkoplalni, akik már rég nem hisznek a látszatigazságba öltöztetett hazugságözönnek, s akik már talán csak egy mindent megújító, nagy megtisztulásban reménykednek...

A fölének gépen szálló ellenségtől meg lehet védeni a hazát. Mert az a haza, a falu, a szülőház, a család védelme. Az igazi gyalázat azonban az, amikor közülünk való taszítja a gödörbe saját nemzetét! A megaláztatottak pedig ernyedten, tehetetlen masszaként csak túrnek és túrnek... A tragikus életű *Radnóti* verse fölráz: a hazának most van ránk a legnagyobb szüksége! Igen, épp ebben a mélységben. A hazáért tenni kell, a hazának adni kell, mert a hazánk. S nincs más. Soha nem adhatunk annyit, hogy jogunk lenne bármit is elvárni tőle.

„Hisz bűnösök vagyunk mi, akár a többi nép,
s tudjuk miben vétkeztünk, mikor, hol és mikép,
de élnek dolgozók itt, költők is büntelen,
és csecsszopók, akikben megnő az értelem,
világít bennük, őrzik, sötét pincékbe bújva,
míg jelt nem ír hazánkra újból a béke uja,
s fojtott szavunkra majdan friss szóval ők felelnek.

Nagy szárnyadat borítsd ránk virrasztó éji felleg!”

■ LUPTÁK GYÖRGY

A hónap könyve akció – február

**Gernot Friedrich:
Fényképezőgéppel és Bibliával a Szovjetunióban**

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Az evangélikus könyvesboltban történő vásárlás vagy közvetlenül a Luther Kiadótól való megrendelés esetén az adott hónapban 30%-os kedvezményben részesül. Teljes ára 790 Ft.

http://bolt.lutheran.hu/
E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

HIRDETÉS

Az *Evangélikus esték Dunaföldváron* és a *Kertbarátok Kör* sorozat következő előadója *prof. dr. Iván László* pszichiáter, gerontológus, országgyűlési képviselő lesz. Előadásának címe: *Az idősekedés fenntartható testi-lelki egészsége*. Helyszín: a Városi Művelődési Központ nagyterme (Dunaföldvár, Ilona u. 9). Időpont: február 6., péntek, 16 óra. A belépés díjmentes. Minden érdeklődőt sok szeretettel várunk!

Luther-konferencia

Két birodalom – kettős kormányzás

Luther két birodalomról, illetve Isten kettős kormányzásáról vallott nézeteiről szinte mindent és mindennek az ellenkezőjét is leírták, elmondták már. Annak megfelelően, hogy milyen aktuális egyházpolitikát akartak vele igazolni vagy éppen elmarasztalni. A Káldy-korszak egyházpolitikájának igazolására is így rángatták elő hajánál fogva a két birodalomról szóló tanítást, ezzel hosszú időre gyanússá is téve a témát sokak szemében.

A világhalkormányzó Isten

Mivel itt a fő kérdések egyikéről van szó, talán nem hibázunk, ha mindenképp Luther – saját értékelése szerinti – teológiai főművét, a *De servo arbitrio*t vesszük elő. Luther itt nem hagy kétséget: ha a földön csak egyetlen embernek is szabad akarata volna abban az értelemben, hogy akaratát Istennel szemben is érvényesíteni tudná, akkor Isten többé nem volna Isten. Az akaratérvényesítés képessége a valódi hatalom. Isten bármit megtehet, és bármit megengedhet, hogy megtörténjen. De Luther rögtön pontosít: a megengedő akarat is azt jelenti, hogy a dolog azért történik meg, mert Isten akarja, hogy megtörténjen. Isten világhalkormányzó munkáját szemlélve is érvényes, hogy az igaz ember hitből él,

akaratát, az emberrel szembeni elvárását mégis kinyilatkoztatta törvényében. Az evangéliumban, nevezetesen a *Hegyi beszédben* pedig elének tárja azt a rendet, amellyel eljövendő országának polgárait, a Krisztusban hívőket lelki módon akarja kormányozni. És itt tevődik át a hangsúly a két birodalomról a kettős kormányzásra.

A világot is, és az egyház lelki közösségét is Isten kormányozza, de más-más eszközökkel. A világot a törvénnyel, az egyház lelki közösségét pedig az evangéliummal. A hetvenszer hétszeri azonnali megbocsátás kötelezettsége és a jézusi elv, hogy ha egyik arcot megütik, tartsam oda a másikat is, rám mint hívőre nézve mindig mindenhol kötelező, a világi hatóságtól viszont ez nem várható el. Sőt számára ez tilos. Neki a törvényhez és a törvényen alapuló joghoz kell tartania magát.

Luther nehezményezi, hogy az 1525-ben lázadást kirobbantó sváb parasztek nemcsak felsorolják anyagi természetű sérelmeiket, hanem Isten igéjét használják eszközül arra, hogy Isten ítéletét megelőlegezve, önmagukat igaznak tüntessék fel, a földesurakat pedig Isten ítéletével fenyegetik. Ezt az igével, az evangéliummal való súlyos visszaélésnek tartja. De

tek egyebet, mint nyúzotok, és kincset harácsolatok, hogy pompát úzzetek és dölyfösködjetelek annyira, hogy azt a szegény parasztember tovább már nem képes és nem is akarja tűrni. (...) Hát jól van, mivel ti vagytok okai az Isten ezen haragjának, kétségkívül rátok is fogja azt kiönteni, hogyha még a mostani időben sem javultok meg.” Majd hasonló határozottsággal fordul a parasztekhez is: „Zendülétek olyannak látszik, hogy ti magatokat teszitek bírakká önmagatok perében, és ti magatok akartok

”**Ha egy nép úgy érzi, rosszul megy a sora, akkor Luther szerint önvizsgálatot és bűnbánatot kell tartania.**

bosszút állni, és semmi jogtalanságot nem akartok elszenvetni. (...) Minthogy azzal dicseksztek, hogy kereszténynek neveznek titeket: halljátok hát, kedves keresztények, a ti keresztény jogotokat! A ti legfőbb Uratok, Krisztus, akinek a nevével viseltek, így szól: »Ne álljatok

léphet fel „lelkipásztorként”, hogy előírja a polgároknak, miben és kiben higgyenek, milyen ideológiát fogadjanak el, milyen politikai nézetet valljanak, viszont milyen gondolatokat és eszméket kell elutasítaniuk, kiket szeressenek, kiket gyűlöljenek, és így tovább. De ilyen értelemben nemcsak a hatalomra, hanem még a tudományra is igaz: nem kényszerítheti művelőit vagy tanulóit tudományosság jelmezébe öltöztetett, de egzakt módon, a tudomány eszközeivel soha nem bizonyított tanok vagy állítások elfogadására.

Érdekes, hogy amikor nem ideig való javak, hanem lelkek megvásárlása és elrablása és ezzel emberek örök sorsa forgott kockán, történelme során az egyház nagyon ritkán állt ellen a világi hatalomnak. Többnyire behódolt, sőt szolgálalként maga ítélte el azokat, akik mégis ellenálltak: gondolok például *Ordass* és a vele kitarotk egyházi elítélésére.

Lelki kormányzás az egyházban

A középkorban a *Corpus Iuris Canonici*, a kánonjogot tekintették az egyház alkotmányának. Pedig – vallja Luther – „kárhozzátandó” és „kifogásolható”, ha az emberek lelkiismeretét „emberi joggal és szokással akarják igazgatni és Istenhez vezetni. S azért ebben az ügyben a Szentírás, az Isten igéje szerint kell cselekedni. Mert Isten igéje és emberi tan egymással el nem keverkednek.”

Luther szerint a Szentlélek az igébe foglalta a lelki kormányzás egy csodálatos eszközét: ez a *potestas clavium*, a kulcsok hatalma. Luther nyomatékosan két kulcsról beszél: oldó és kötő kulcsról. Az oldó kulcsot a gyónást követő feloldozásnál használjuk. De Luther hangsúlyozza, hogy a kötő kulcsot is használni kell: az ő szóhasználatában ez az úgynevezett „kis átok”, a föloldozás megtagadása és az Úr asztalától való eltávolítás mindaddig, amíg valaki valamilyen nyilvánvaló bűnét nem akarja bűnként elismerni, nem hajlandó megbánni, illetve nem akar vele felhagyni. A kötő kulcs alkalmazását ilyenkor sem büntető, megtorló szándék kell, hogy motiválja, hanem az, hogy az érintettet megmentjük az örök élet, az üdvösség számára.

Miután eleget faggattuk Luthert Isten világhalkormányzó munkájáról és a világi hatalom iránti engedelmességéről, engedjük, hogy végül Luther faggasson minket: megértettük-e mondanivalóját második és fontosabb felét az egyház lelki kormányzásáról? Van-e még egyáltalán lelki kormányzás egyházunkban? Szeretben fogannak-e és a szeretet nyelvén íródnak-e egyházi törvényeink? A *Hegyi beszéd* elveit tükrözik-e az egyházkormányzati intézkedések? És hogy állunk a kulcsok használatával a ránk bízott lelki kormányzásában, a lelkipásztorkodásban?

mert akinek nincs hite, menthetetlenül elvész. Megbotránkozik az értelme, föllázad a szíve Isten ellen. Csak az állhat meg, akit Isten Lelke vezet és tart meg a hitben.

Értelmünk akkor is meg tud botránkozni, amikor Isten szabadító tettet visz véghez. Luther ezt az ószövetségi nép Babilonból történt szabadulásának példáján tanulta meg. Deutero-Ézsaiás a perzsa-méd uralkodót, Kórest nevezi az Úr felkentjének (a héberben „messiás”), aki által népét megszabadítja a fogságból, és lehetővé teszi hazatérését ősei földjére. Pedig Kóres nemcsak idegen nép fia, hanem valási szempontból is pogány, bálványimádó. A próféta szerint ez Isten számára nem jelent akadályt: Isten kézen fogva vezeti Kórest, és véghezviteli vele akaratát anélkül, hogy ebből Kóres bármit is sejtene. Luther ennek alapján jut arra a felismerésre, hogy a népek, országok sorsa nem a hatalmat gyakorlók hitétől, erkölcsi minőségétől, hanem Isten szándékától függ. Ha egy nép úgy érzi, rosszul megy a sora, akkor Luther szerint önvizsgálatot és bűnbánatot kell tartania. (Luther szerint a török elleni harc is eleve kudarcra volt ítélve enélkül.)

A keresztények jogai

Luther azt mondja, hogy Istennek a cselekedeteiben megnyilvánuló akarata számunkra megközelíthetetlen. Isten ránk vonatkozó

még ezt is lenyelne valahogy. Hanem amikor a parasztek a meghirdetett isteni ítélet általuk történő végrehajtását is kilátásba helyezik, akkor betelik a pohár. Ezt írja a szász hercegeknek címzett levelében: „De ha többet akarnak tenni, mint az igével küzdeni, ha törni, zúzni, ököllel ütni is akarnak, akkor kegyelmességek lépjen közbe (...), és azonnal utasítsák ki őket az országból.” (A lázadás kitörése után Luther már keményebb szankciókat követel.)

”**Csak az állhat meg, akit Isten Lelke vezet és tart meg a hitben.**

Intés békére feleletül a sváb parasztság tizenkét pontjára című, 1525-ben kelt írásában pedig először az urakhoz fordul. Nyíltan és kemény szavakkal őket hibáztatja a kialakult helyzetért: „A világi kormányzatban nem tesz-

A konferencián elhangzott előadások teljes hanganyaga letölthető Garai András honlapjáról (<http://garainyh.hu/>), a Friss írások & információk linkre kattintva.

ellene a gonoszak gonosszal; hanem aki téged egy mérföldre kényszerít, menj vele kettőre, és aki el akarja venni alsó ruhádat, add neki a felső ruhádat is. És ha valaki jobb felől arcul üt, tartsd oda neki a másik arcodat is.« (...) Miképp egyezik a ti törekvésetek ezzel a joggal? (...) Ha ti nem akartok ezen joggal élni (...), Krisztus maga fogja az ő nevével letépni rólatok, ami nagyon végzetes lesz rátok nézve. (...) Mert a keresztények önmagukért nem karddal és puskával harcolnak, hanem keresztviselettel és szenvedéssel, miként vezérük, Krisztus sem forgat kardot, hanem függ a keresztfán. Ezért győzelmük nem parancsolásban és uralkodásban áll, és nem hatalomviselésben, hanem – igenis – áll alárendeltségben és erőtlenségben, amint azt Szt. Pál mondja 2Kor 10,4-ben: »Vitézkedésünk fegyverei nem testiek, hanem Isten ereje által vagyunk erősek«, mert »az ő ereje erőtlenség által lesz teljessé.« (Luther fordítása szerint.)

Luther szerint az a keresztény szenved tudathasadásban, aki – letérve a *Hegyi beszédben* kijelölt krisztusi útról – világi eszközökkel, világi normák szerint küzd igazáért, vagy harcol világi ügyekért és célokért. Luther csak egy esetben engedi meg a hívő keresztényként való ellenállást a világi hatalommal szemben: amikor – Jézus szavával – a császár azt követeli magának, ami csak Istent illeti meg. A hatalom nem

■ VÉGHEGYI ANTAL

Révfülöpön

A konferencián elhangzott előadások rövidített szövege

Luther és Mária

Reformátorunk Magnificat-magyarázata

Előadásom alcíme magyarázza, hogy miért *Luther* neve áll az első helyen és Máriaé a másodikon. Együttal a korlátot is meghúzza az alcím: nem evangélikus „mariológiáról” van szó, hiszen Szűz Máriát a krisztológia, a Krisztusról szóló tanítás és hitvallás keretében szemléljük, ahogyan azt az egyetemes keresztény hitvallások és az evangélikus egyház hitvallási iratai is teszik. Szűz Mária Jézus Krisztusért van. Az *Újtestamentumban* is így hallunk róla, gazdagabban ugyan, mint Luther Magnificat-magyarázataiban, de azonos nézőponttal. Amikor Luther Szűz Mária hálaénekének magyarázataiba kezd, az egész *Újtestamentum* Mária-képe van a szeme előtt.

Szűz Mária Krisztusért van. Érdemes szemügyre venni, hogyan tükröződik ez a szolgálata, „ancilla” volta, az Úr szolgálóleányának a képe a keleti, ortodox egyházművészetben, az ikonok világában. Az ikonok szinte mindig a Fiúval a karján ábrázolják Máriát: jobb kezével a bal karján ülő Krisztusra mutat. Nem egyedül áll, nem magát mutatja, hanem istenszülőként Fiát és Urát. Nagy és méltó tisztelettel emlegetjük az isenheimi oltárkép Keresztelő Jánosának szokatlanul hosszú mutatóját. Hogyan feledkezhetnénk meg az „utat mutató” ikontípus Máriájának Krisztusra mutató jobb kezéről?

Luther előbb imádkozta a Magnificatot, mint magyarázta. A napi nyolc imaóra hetedikének, a vesperásnak Mária hálaéneke volt a

„Az ember akkor kezd ujjongani, amikor megtapasztalja, hogy Isten a senkire tekint.

csúcspontja, ma is az. A vesperás és benne a Magnificat jelentőségét az is emelte, hogy a szerzetesi közösséggel együtt a gyülekezet is jelen volt rajta. Ha az ünnepélyesség rítusa nem is, de a vesperás s benne a Magnificat magától értetődő természetességgel élt tovább az evangélikus reformáció istentiszteletében.

Az alábbiakban a reformátor magyarázatainak pár, remélem, meghatározó jelentőségű pontját szeretném kiemelni.

Isten a senkire tekint

Mária nem képeleg. „A magasztos Szűz Mária a Szentlélek megvilágosítása és tanítása nyomán tapasztalatból beszél.” A Szentlélek pedig azt tanítja Istenről, és azzal a tapasztalattal ajándékozza meg Máriát, hogy Isten a „mélységbe”, a semmire, a senkire ejti rá tekintetét. Ez a „munkamódszere” a teremtéstől elkezdve mindvégig: a semmiből, a senkiből, a jelentéktelenből és lenézettből formál élet, tiszteletre méltót, boldogot. A világ az ellenkezőjét teszi, amikor mindig a nagyhoz, a vélt tekintélyeshez döngölődzik. Isten azért vetette Egyetlenét, Jézus Krisztust minden nyomorúság legmélyébe, hogy rajta szemléltesse, hova irányul Isten tekintete. Az ember akkor kezd ujjongani, amikor megtapasztalja, hogy Isten a senkire tekint.

Luther Ézs 11,1 prófécijából („Vesszőszál hajt ki Isai törzsekéről, hajtás sarjad gyökereiről”) azt hallja, hogy Isten a reménytelen semmiből teremt. A törzsök, a tuskó, a gyökér nem so-

kat ígér. A reménytelenséget idézi. Mégis! Bár Dávid nemzetsége és törzse már elszegényedett, lenézett lett, belőle sarjad a vesszőszál – Szűz Mária, és belőle a virágszál – Krisztus. Abból a Máriából fakad a „virágszál”, akit Annás vagy Kajafás úr még cselédlányként sem fogadott volna fel.

„A Vendég boldog szállása...”

Bár Luther mondatról mondatra halad magyarázataiban, mégis két fő részt lát a Magnificatban: „Miután (Mária) befejezte önmagáról és a neki adott isteni javakról szóló magasztaló énekét, sorra veszi Isten cselekedeteit, amelyeket általában minden emberen véghezvisz, azokat is megénekl, és megtanít Isten cselekedeteinek, módszerének, természetének és akaratának helyes ismeretére.”

Máriában Isten rá vetett, irgalmas tekintete intonálja a Magnificatot. „Magán tapasztalja Isten csodálatos munkáját, de akkor is boldog lett volna, ha másnak jut ez a jótétemény. Akkor sem duzzogott volna, ha szeme láttára veszi el tőle Isten, és másnak adja. Nem akart más lenni, mint a Vendég boldog szállása és készsége vendéglátója. Így kell Isten magasztalni.”

Mária tudja a sorrendet – írja Luther. Előbb nevezi Isten Urának és azután Üdvözítőjének. Mária nem „élvező keresztény”, aki inkább az ajándéknak, mint az ajándékozonak örül. „Isten Anyja nem esik kísértésbe csodálatos megtiszteltetésében sem, nem az Istentől nyert javaknak ujjong, hanem egyedül Istennek, Üdvösségének.”

Máriával kapcsolatban is jól kell érteni az „alázatos” jelzót. Máriára nem azért esett Isten irgalmasan hatalmas tekintete, mert aláztos volt. Isten ráeső tekintetétől lett aláztos. Luther az alázat szava mögött rejő görög

Felső kép: Miasszonyunk-ikonábrázolás a 19. század második feléből származó medálon az Ermitázs gyűjteményéből

igében az „igénytelenség iránti érzéket, az erre való hajlandóságot” érti. Az alázat finom és fennkölt valami, ami kizárólag Isten szemének van fenntartva. „Ha a fejedelem kezét nyújt a koldusnak, nem a koldus szegénységét, hanem a fejedelem kegyét szokták dicsérni.”

Mária mindenekelőtt arról zeng, amit Isten vele tett: rátekintett! „Gondold meg, hogy Isten veled akar cselekedni. Üdvösségedet nem építheted más cselekedetére, csak arra, amit benned végzett el. Ezt mutatja a Szűz példája.”

Van tehát tanulnivalónk a Szűztől: legyen példánk Isten bennünk végzett munkájának dicséretében!

„Minél mélyebb az áhítat, annál kevesebb a szó”

A másik tanítás tőle: Isten másokért végzett munkáját is dicsérik!

Az igazi Mária-tiszteletéről így ír a reformátor: „Az az igazi Mária-tisztelet, ha nem csupán boldognak mondjuk, kalapot emelünk, térdet hajtunk, templomot emelünk a tiszteletére, hanem látjuk Isten előtti egyszerűségében, és csodáljuk rajta Isten kegyelmét, hogy a szív folyton öröme és Isten utáni vágyódásra gerjedjen, mivel Isten rátekintett. Ekkor mondjuk: »Ó, boldogságos Szűz Mária!«”

Mária Isten vele kapcsolatos „nagy dolgait” énekl. De nem részletezi. Isten Anyjává lett – ez Isten legnagyobb tette vele. „Minél mélyebb az áhítat, annál kevesebb a szó.” Máriát sokan

nagy hűhóval tisztelik, mintha alvót kellene ébreszteni, vagy kioktatásra szorulna. Mária rövidre fogja a szót. Pál apostol az ilyeneket nevezi „lélekben izzóknak” (spiritu ferventes; Róm 12,11).

A Mária-tisztelet egyetlen szóval kifejezhető: Isten Anyja (Theotokosz, Mater Dei, Deiparans). A III. efezusi zsinat határozatát vallják az evangélikus egyház hitvallási iratai is. „Hisszük, tanítjuk és valljuk, hogy Szűz Mária nem csupán pusztá embert, hanem Isten igazi Fiát foganta és szülte, ezért joggal és helyesen mondjuk Isten Anyjának, mert valóban az.” (Formula Concordiae, Ep. VIII. 12.)

„Az az igazi Mária-tisztelet, ha nem csupán boldognak mondjuk, kalapot emelünk, térdet hajtunk, templomot emelünk a tiszteletére, hanem látjuk Isten előtti egyszerűségében, és csodáljuk rajta Isten kegyelmét...” (Luther)

Nem szolgált rá, csodálkozik is az angyali üdvözlésre. Ennek nem mond ellen a reformátor szerint a *Regina coeli laetare* Mária-antifóna sem, amikor Máriát úgy említi, mint aki méltó méhében hordozni a Feltámadottat. „Hiszen a szent keresztől is ezt énekl: »Csak te voltál hordni méltó üdvösségünk zálogát« (Sola digna tu fuisti ferre mundi victimam – Venantius.) Pedig csak fa volt! A kereszt méltósága abban állt, hogy alkalmas volt keresztnek. Istenanyaságra is az méltatta, hogy Isten annak rendelte... Nem tennék kedvére Máriának, ha az ő méltóságával Isten kegyelmét rövidítenék!”

Mária megszenteli Isten nevét! Nem kürtöli világgá, hogyan lett Isten Anyjává. Nem kíván magának tiszteletet – ebben is példa: megszenteli Isten nevét.

Talán sikerült a legfontosabbakat kiemelni Luther Magnificat-magyarázataiból, illetve abból az előadásból, amely a révfülöpi Lutherkonferencián hangzott el. Itt sem fejezhetem be anélkül, hogy ne gondolnék és ne emlékeztetnék tisztelettel és szeretettel *Takács János* nyugalmazott lelkész testvérré, aki tavaly októberben élete 98. évében lépett, és aki pontosan húsz évvel ezelőtt, 1989-ben – tudtommal elsőként és eddig egyetlenként – lefordította Luther Magnificat-magyarázatait.

■ FEHÉR KÁROLY

Mária éneke – Magnificat

Mária pedig ezt mondta:

„Magasztalja Istenem az Urat, és az én lelkem ujjong Isten, az én Megtartóm előtt, mert rátekintett szolgálóleányára megalázott voltára: és íme, mostantól fogva boldognak mond engem minden nemzedék, mert nagy dolgokat tett velem a Hatalmas, és szent az ő neve, irgalma megmarad nemzedékről nemzedékre az őt félőkön. Hatalmas dolgot cselekedett karjával, szétszórta a szívük szándékában felfuvalkodottakat. Hatalmasokat döntött le trónjukról, és megalázottakat emelt fel. Éhezőket látott el javakkal, és bővelkedőket küldött el üres kézzel. Felkarolta szolgáját, Izráelt, hogy megemlékezék irgalmáról, amint kijelentette atyáinknak, Ábrahámnak és az ő utódjának mindörökké.”

(Lk 1,46–55)

Fókuszban az

Évfordulóhoz közeledve...

Kákay István országos irodaigazgató beköszöntője

Tisztelettel köszöntöm a kedves olvasókat abból az alkalomból, hogy igazgatói időszakom lassan egyéves évfordulójához ér, így elkövetkezik a számvetés ideje.

Már pályázatomban is kiemelten fontos kérdésként kezeltem a külső kommunikációt, irodánk bemutatását, az itt folyó munka megismertetését. A cél elérésének irányába tett első lépésként szeptemberben indítottuk útjára irodánk honlapját, most pedig ciklusomban első alkalommal jelenik meg melléklet az országos irodáról az *Evangelikus Életben*, hogy a nyomtatott sajtó tisztelt olvasóit is elérjük. Ezzel a megjelenési lehetőséggel a jövőben is szeretnénk élni, hogy gyülekezeteink tagjait viszonylagos rendszerességgel tájékoztassuk az országos iroda tevékenységéről.

Természetesen a személyes találkozással, beszélgetéssel, a kérdésekre adott válaszokkal lehet a legtöbbet tenni azért, hogy hazánk evangélikus közvéleménye megismerjen, elfogadjon bennünket, és értékelje azokat az erőfeszítéseinket, melyeket egyházunk gyülekezeteinek és intézményeinek fejlődése érdekében teszünk. Ezért munkába állásom után azonnal elkezdtem az aktív ismerkedést gyülekezeteinkkel, egyházmegyéinkkel és intézményeinkkel. Az egy év elég volt arra, hogy valamennyi intézménytípusból többet is megismerhessek, de korántsem volt elegendő ahhoz, hogy valamennyi kedves meghívásnak eleget tudjak tenni.

Kulturális Minisztériumban sorra kerülő tárgyalásokon.

Az első hónapokban igyekeztem behatóan megismerni az iroda osztályainak és kisebb egységeinek tevékenységét. Minden munkatársam tájékoztatott saját munkaterületéről, hosszú távú és aktuális feladatairól, elért eredményeiről és leküzdendő nehézségeiről. Meglepetéssel tapasztaltam, hogy milyen sok a viszonylag új munkatárs az irodában. Korábbi munkahelyemen, a Magyar Állami Operaházban megszokott, hogy a kollégák hosszú évtizedekig dolgoznak egy helyen. Az országos irodában, ebben az utóbbi években jelentősen bővült intézményben ez természetesen nem lehet így, de az eredményesebb munkavégzés és a jól működő, egységes szellemű kollektíva kialakításának érdekében feltétlenül szeretném elérni, hogy munkatársaink minél hosszabb ideig dolgozzanak itt. Ennek érdekében töreksem az őszinte, problémafeltáró munkahelyi légkör kialakítására, az emberséges, őszinte hangvételre, a tisztességes, pontos munkavégzésre és az időnként adódó, valós egyéni problémák figyelembevételére.

Szükség is van a jól működő, egységes „csapat” kialakítására, hiszen irodánkra nagy jelentőségű, hosszú kihatású feladatok megoldása és kezelése vár a továbbiakban is.

Jelenleg a 2009. évi költségvetés finanszírozása és elfogadtatása a legsürgősebb feladatunk. Sajnos a számszerűen is jelentősen csökkenő állami támogatás mellett csak úgy tudjuk

az alapos előkészületeket és komoly forrásokat igénylő lépésnek a megtételét az indokolta, hogy a korszerű működési feltételek pontosabb, áttekinthetőbb működést eredményeznek intézményeinkben, illetve a modern technikai feltételek jelentősen megkönnyítik intézményvezetőink és gazdasági vezetőink munkavégzését – nem beszélve arról, hogy a kor általánosan megkövetelt működési rendjét nekünk is át kell vennünk, ha nem akarunk vérszenes lemaradni. Ez a nagy horderejű változtatás elősegíti majd, hogy egyházunk gazdasági tevékenységét sokkal pontosabban tervezhessük és követhessük.

Erre nagy szükség is van, hiszen az általánosan romló világgazdasági helyzet, a nehezedő hazai körülmények között szigorú, ésszerű, minden részletében átlátható gazdasági működésre van szükség. Az új rendszer bevezetésétől többek között azt is várjuk, hogy segít a negatív folyamatok feltárásában, lehetővé teszi a gyors beavatkozást, és így hosszú távon komoly megtakarítást eredményez. Terveink szerint 2010 januárjában visszahozzuk a könyvelést és bérszámfejtést az országos iroda keretei közé.

Örömdetes fejlemény, hogy a legutóbbi zsinati ülésen előremutató, lényegében teljes támogatást élvező döntés született a régóta húzóódó és nagy viharokat kavart székházügyben: egyházi központunk maradjon mai helyén, és a Szentkirályi utcai, értékesebb és szebb épületszárny teljes felújítása mellett a statikai szempontból és általánosan is erősen leromlott Üllői úti épületszárny lebontása után épüljön helyére biztonságos, gazdaságosan működtethető épület. A jelenlegi a többszöri rá- és átépítés, a háborús sérülések, valamint az utóbbi évtizedekben elszenvedett súlyos leromlás miatt gazdaságosan nem működtethető, és felújítása sem kifizetődő – állapították meg az alapos feltárást végző szakemberek. A székház megújításának előkészítése, tervezése 2009-ben folytatódni fog.

Első évem leteltének közeledtével megragadom az alkalmat, hogy megköszönjem azt a barátságos, szeretettel fogadtatást, segítőkészséget, melyben részesültem munkám során a zsinaton, az országos tisztségviselők körében, a gyülekezetekben, az intézményekben – és nem utolsósorban az országos irodában dolgozó munkatársaim részéről.

Kérem, hogy ennek a – kölcsönös – bizalomnak a jegyében forduljanak kérdéseikkel, problémáikkal az országos irodához. Munkatársaim szívesen állnak rendelkezésükre a – kölcsönös – segítőkészség szellemében.

Egyházunknak nagy szüksége van arra, hogy közösen fáradozzunk felvirágoztatásán, együttes akarattal, egymást segítve munkálkodjunk érdekében, nem tévesztve szem elől Pál apostol szavait: „...az sem számít, aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja.” (1Kor 3,7)

Az országos iroda honlapja

Régi terv volt, hogy az országos iroda a világhálón is megjelenjen. *Kákay István* irodaigazgató szándékával találkozóva *Bogdányi Gábor* vezette internet-munkacsoport informatikai háttérével – egy, a munkatársak számára tartott honlapszerkesztő tanfolyam elvégzése után – 2008 szeptemberében végre elindult a honlap.

Legfontosabb céljaul azt tűzték

hetőségekkel együtt, hogy az irodához forduló lelkészek, intézmények, gyülekezetek, az MEE egyházközösségeinek tagjai pontosan tudják, egy-egy ügyben kihez, mikor, hol, hogyan fordulhatnak. *Pröhle Gergely* országos felügyelő títárságának elérhetőségét is ezen a honlapon találják.

Fotógaléria mutatja be az Üllői út 24.-et azok számára, akik még nem

ki az oldal szerkesztői, hogy az iroda munkatársai és a tevékenységi körük mindenki számára megismerhetővé váljanak. Az egyes osztályok pontos feladatainak a leírása mellett a dolgozók munkaköre, az általuk vitt ügyek felsorolása talán megkönnyíti az eligazodást, ha valaki bizonytalan abban, hogy az egyházi irodán belül hova, kihez forduljon.

Az egyes osztályok, testületek, munkacsoportok részéről egy-egy honlapfelelős tölti fel a portálra az adott szervezeti egység munkájára vonatkozó aktuális információkat, letölthető adatlapokat, űrlapokat stb. A praktikus anyagok mellett pedig fontosnak érezték a web-lap készítői, hogy valamennyi itt dolgozó munkatárs fényképpel is megtalálható legyen. Természetesen az elér-

jártak az épületben, és az országos irodában folyó hitéletéről is tartalmaz fotókat, rövid beszámolókat a portál. (Például a hétfőnkénti, munkahétköznap reggeli áhítatokon 2008 márciusa, Kákay István hivatalba lépése óta meghívott vendég lelkészek egész sora vállalt már igehirdetői szolgáltatást, a fiatal segédlelkésztől kezdve a teológiai tanárokon át az esperesekig és püspökökig. A folyamatosan bővülő névsor is felkerült a hálóra – eképpen is köszönetet mondva az irodában szolgáló lelkészeknek.)

A honlap címe: <http://orszagos.lutheran.hu>, de megnyitható az egyház központi portáljáról, a www.evangelikus.hu oldalról is.

Látogatás az Országos Széchényi Könyvtár bibliakiállításán

Az országos iroda munkatársai, valamint az egyházi gyűjtemények dolgozói január 28-án látogattak el a *Biblia Sacra Hungarica – a könyv, „mely örök életet ad”* című bibliakiállításra.

A páratlan bibliaritkaságokat felvonultató tárlatot a téma nagy felkészültségű szakértője, *dr. H. Hubert Gabriella* irodalomtörténész, az Evangelikus Országos Könyvtár tudományos munkatársa mutatta be. *Dr. Harmati Béla László*, az Evangelikus Országos Múzeum igazgatója arról szól, hogy milyen evangélikus

vonatkozásai vannak a kiállításnak. S ha úgy érezzük, „itt szinte minden a protestantizmus felé mutat” – elnézve a nemzeti nyelvű Bibliák sokaságát –, akkor az „nem véletlen”... A tárlat berendezési tárgyai között (nem „csak” a Szentírások sorában) ugyanis számos evangélikus kincsünk is megtalálható.

A hagyományteremtő szándékunk is nevezhető, az evangélikus identitást erősítő programot Kákay István igazgató szándéka szerint a jövőben több hasonló is követheti majd.

Szerencsére manapság is bővelkedem meghívásokban, így a következő esztendőkre is marad tennivalóm ebben a tekintetben. Nagy és felelősségteljes feladat a tizenhét egyházmegye és a hetvennél több intézmény alapos megismerése.

Időmnek azonban csak kisebb részét fordíthatom az országjárásra, hiszen főként az Üllői úti egyházi központhoz kötnek teendőim. Átvetem elődömtől a folyamatban lévő ügyek intézését. Rendszeresen tanácskozom az elnökséggel, a püspöki tanáccsal; részt veszek az országos presbitérium és a különböző zsinati bizottságok ülésein, illetve képviselem egyházunkat az Oktatási és

fenntartani a pénzügyi egyensúlyt, hogy egyes tételeket csökkenteni kell, másokat – például az országos iroda és a püspöki hivatalok dolgozóinak fizetését – a korábban megszokottakkal ellentétben nem lehet emelni. Ennek az önkorlátozásnak várakozásaink szerint meglesz az az eredménye, hogy egyházunk anyagi stabilitása megmarad, így többek között munkaadóként is teljesíteni tudja vállalt kötelezettségeit.

Éppen a napokban kezdődött el az évek óta tervezett egységes ügyviteli rendszer „éles” működése oktatási intézményeinkben, az országos irodában és a néhány önként jelentkező egyéb intézményünkben. Ennek

országos iroda

Szerkesztette:
KÖHÁTI DÓRA

Az országos irodát bemutató idei első mellékletünkben két osztály felelősségteljes munkájával, illetve vezetőjével ismerkedhetnek meg olvasóink. Az építési és műemléki osztály, illetve az ingatlanrendezési osztály egyházunk épített örökségének – templomainknak, egyéb műemlékeinknek –, valamint az egyházunk tulajdonába visszakerült ingatlanoknak viseli gondját. Természetesen a két osztály közös titkárságára is ellátogattunk...

Építési és műemléki osztály

„Homokra épít palotát,
ki önmagáért dolgozik,
Szolgáld a közt: falud, hazád;
Terepts magyart és emberit!”

Ficzere Ilona osztályvezető, okleveles építőmérnök, okleveles acélszerkezeti szakmérnök – műszaki ellenőr szakvizsgával – 2005 óta dolgozik egyházunkban. Tervezési és szakértői jogosultsággal tagja a Magyar Mérnöki Kamarának,

Mint az osztályvezető mondja, egyházunknak közel négyszáz, különböző korú és stílusú temploma van, közöttük sok a műemlék és a felújítást igénylő épület. A parókiák, gyülekezeti termek, gyülekezeti tulajdonú intézményi ingatlanok időnként korszerűsítést, átalakítást igényelnek, illetve új építési beruházások is indulnak. A műszaki szakértők segítik a lelkészek, felügyelők munkáját a beruházási program meghatározásában (mit és hogyan célszerű elvégeztetni), tanácsot adnak az előzetes költségbebecslés készítésében, szerződéskötésben és kérés esetén a munkák felülvizsgálatában is. Az országos iroda oktatási, illetve diakóniai osztályával együttműködésben – megkeresés alapján – lehetőség nyílik az intézményi ingatlanok felmérésére, a fejlesztési, korszerűsítési elképzelések szakmai segítésére, pályázati anyagok műszaki tartalmának kialakítására.

Az építési osztály további feladatai:

- szakmai előírások követése, ismertetése,
- döntés-előkészítési tanulmányok készítése,
- kisebb tervezési feladatok megoldása,
- építkezések felülvizsgálata,
- hatósági kapcsolattartás,
- saját beruházások lebonyolítása.

Fontos tudnivaló – hiszen a megtakarítás mindannyiunk érdeke!

Ez év januártól bizonyos esetekben – összhangban az európai uniós szabályozással – kötelezővé vált az épületek energetikai jellemzőinek meghatározása. E rendelet hatálya ugyan nem terjed ki a hitéleti létesítményekre és a műemlékre, illetve helyi védelem alatt álló épületekre, mégis, az emelkedő energiaárak sürgetésén túlmenően az egyháznak erkölcsi kötelessége szembenézni a tulajdonunkban, használatunkban lévő intézmények, lakó- és közösségi épületek energetikai helyzetével, a tervezett beruházások megvalósítása során pedig elsődleges szempontként kell kezelni a fenntartóhatóságot.

Az épületek felújítását lehetőleg előzze meg energetikai vizsgálat, s az abban tett javaslatok figyelembevételével növeljük a ráfordítások hatékonyságát. Megvalósult példaként említhető a Sarepta Budai Evangélikus Szeretett-hon, amelyben napkollektoros rendszert telepítettek a melegvíz-ellátás kiegészítésére, és ezzel körülbelül húszszázalékos gázenergia-megtakarítást sikerült elérniük.

Építési és műemléki osztály
Ficzere Ilona osztályvezető
Mobil: 20/824-7100
E-mail: ilona.ficzere@lutheran.hu

Ingatlanrendezési osztály

► **Helfrich Péter építészmérnök 1994 augusztusa óta vezeti az országos iroda ingatlanrendezési osztályát. A jelenlegi osztályvezetők közül ő dolgozik leghosszabb ideje az iroda kötelékében. Munkája során együttműködik lelkészekkel, gyülekezetekkel, rendszeresen járja az országot, de mindenekelőtt a minisztériumi tárgyalásokon képviseli egyházunk érdekeit az egyes kártalanítások során.**

Az ingatlanrendezési osztály alaptévékenységeiről Helfrich Péter a következőket mondta el. Mint ismeretes, a rendszerváltozás után, 1991-től kezdve a történelmi egyházak, így az evangélikus egyház is a kártalanítási folyamat keretében rendezi a volt egyházi tulajdonú ingatlanok helyzetét.

Hogyan, milyen szempontok alapján, milyen ütemben történik mindez? A Magyarországi Evangélikus Egyház javára 2011-ig rendezendő ingatlanok jegyzékét az 1991. évi XXXII. törvény értelmében alakított egyeztetőbizottság 1999. április 7-e és szeptember 20-a között tárgyalta. Ezt a jegyzéket a kormánynak az 1991. évi XXII. törvényt módosító 1998. évi LXXXVI. törvény 50. §-a értelmében 1999. szeptember 30-ig kellett volna jóváhagynia. A jóváhagyás az egyeztetőbizottsági tárgyalások elhúzódása miatt 1999. december 6-án történt meg. A határozat száma: Kormányhatározat 1116/1999. (XII. 6.). A jegyzéket a Magyar Közlöny 108. száma tartalmazza (1999. december 6.). Ez a jegyzék áttekintést ad arról, hogy a törvény által előírt végző rendezési határidőig – 2011. december 31-ig – mennyi ingatlan tulajdonjogi helyzetét kell rendezni, és az milyen összeget

jelent 1999. évi bázisáron. Ez a szám adta a költségvetési tervezet alapját.

Fontos tudni, hogy az egyháznak évente kell bejelenteniük – általában április 30-ig –, hogy az adott évben mely ingatlanok ügyét kívánják rendezni. Ezeket az ügyeket az egyeztetőbizottságok megtárgyalják, a kártalanítási összegeket – szakértő bevonásával – felülvizsgálják, és elkészítik a javaslatot a kormány számára. Tehát a k o r m á n y n a k 2011-ig minden évben határozatot kell hoznia az adott évben rendezendő ingatlanokról, ezért az egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezésével foglalkozó munkát mindaddig folyamatosan kell végezni, amíg az összes benyújtott igény végleges és jogerős elbírálása meg nem történik.

Megjegyezzük, hogy az 1997. évi CXXIV. törvény szerinti járadékos jegyzékre 74 ingatlan került föl. Ezek összes értéke 1998-as bázisáron 4 270 200 000 forint; ezen összeg képezi a Magyarországi Evangélikus Egyház részére évente folyósított járadék alapját. Ezt a járadékos jegyzéket a kormány elfogadta, ennek tényét rögzítette a kormány és a Magyarországi Evangélikus Egyház között 1998. december 7-én létrejött megállapodás. Ez értelemszerűen azt is jelenti, hogy a járadékos jegyzéken változtatni nem lehet, arra tehát nincs mód, hogy e jegyzékre az egyház felvegyen további ingatlanigénylést.

Azokban az esetekben, amikor közvetlen megállapodás csak azért nem jöhetett létre, mert az ingatlan használójának kihelyezésére a helyi önkormányzat nem tudott elegendő anyagi fedezetet biztosítani, és ezt az Országgyűlés által e célra elkülönített keretből kérte, illetve amikor a Magyarországi Evangélikus Egyház kapott pénzbeli kártalanítást ingatlan építésére vagy vásárlására, az iratokat az Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok Tit-

kársága útján kell az egyeztetőbizottság elé terjeszteni, amelyben az egyház és az állam képviselői egyenlő számban vesznek részt.

Az ingatlanrendezési osztály feladata a fenti törvény szerint az évenként ülésező kormány-egyeztetőbizottsági ülésekre a tárgyalandó és ren-

dezendő igények előkészítése, azok beterjesztése és a tárgyalásokon való részvétel, a kormánydöntéshez kapcsolódóan a kormányhatározat-tervezetek előkészítése.

Kapcsolattartás: az Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok Titkárságával az ingatlanrendezéssel összefüggő feladatok rendezése céljából; az ingatlanrendezésben érdekelt önkormányzatokkal, a földhivatalokkal tulajdonjog-változással kapcsolatos adminisztratív kérdésekben; az egyházközségekkel pedig azzal összefüggésben, hogy az aktuális kérdéseket rendezzük, és az igényléseket egyeztetőbizottsági tárgyalásra előkészítsük.

Továbbá feladat még azon igénylések intézése, amelyek az 1991. évi XXXII. törvény alapján nem rendezhetőek, ugyanis ezek az ügyek belső egyházi kártalanításban részesülnek; továbbá a Magyarországi Evangélikus Egyház tulajdonában lévő ingatlanok nyilvántartása és folyamatos aktualizálása.

Külön említendő a Takarinet-szolgáltatás keretében tulajdoni lapok lekérése és csatolt fájlként való megküldése gyülekezetek részére térítésmentesen.

A kedves, mosolygós, segítőkész kolléganő, **Budai Aranka** 2004-ben került az irodába. Munkakörét tekintve ő látja el az építési és műemléki, illetve az ingatlanrendezési osztály titkárságához tartozó feladatokat egyaránt.

Munkái közé tartozik az iktatás, a levelezés, a Magyarországi Evangélikus Egyház tulajdonában lévő ingatlanok nyilvántartása, a támogatási kérelmek benyújtásához szükséges űrlapok kiküldése a gyülekezetek részére. Feladata továbbá a belső (egyházi) és az állami kártalanítás során rendezésre került ingat-

lanok határozatainak nyilvántartása. Utóbbit 1992 óta datáljuk, s mindez naprakész, áttekinthető rendszerbe foglalva szintén az ő munkáját dicséri. Kérdésekre még elmondja: bár eredetileg katolikus háttérű, az irodába kerülésekor rögtön érezte, hogy befogadták, s annyira megismerte, megszerette az evangélikus egyházat, hogy úgy érzi, hitben is beilleszkedett.

A fent bemutatott két osztály közös titkársága, illetve Budai Aranka elérhetőségei:

1085 Budapest, Üllői út 24.
Levélcím: 1450 Budapest, Pf. 21.
Telefon: 1/486-3511
Fax: 1/486-3549
Mobil: 20/824-9915
E-mail: aranka.budai@lutheran.hu

Ingatlanrendezési osztály • Helfrich Péter osztályvezető
Mobil: 20/824-2684 • E-mail: peter.helfrich@lutheran.hu

Az elromlott házasság is gyógyítható

Beszélgetés a házasság hete idei házaspárjával

► „A házasság nem egy rossz cipő, amit ha meguntunk, csak úgy kidobhatunk” – hangzott el dr. Csókayné Altay Daniella szájából egy őszinte hangvételű beszélgetés végén. Férjét, dr. Csókay Andrást, a Szent János Kórház idegsebészeti osztályának osztályvezető főorvosát, a Prima Primissima Díj kitüntetettjét, a traumás agyduzzadás esetében alkalmazott úgynevezett éralagút módszer kidolgozóját bizonyára nem szükséges bemutatnom az *Evangelikus Élet* olvasóinak. Közéleti ember, előadásokat tart, félelem nélkül bírálja azokat, akik felelősek a hazai egészségügyi ellátás körülményeinek romlásáért, de nem kevésbé kritikus önmagával szemben sem. Nem szépíti, hogy fél esztendőre elhagyta a családját, és – ahogyan egyértelműen fogalmazott – házasságtörést követett el, vagy amiként egy bibliai példázat képét felhasználva mondta, „disznóiban élt”. Idén ők a házasság hete programsorozat házaspárja.

– Főorvos úr! Nem erős ez a hasonlat? Sokan úgy vélhetik, hogy túlzottan is vádolja önmagát. Ma annyi házasság bomlik fel, templomba járó, hívő emberek is. Nem kellene úgy fogadnunk a válást, mint a modern ember életének természetes velejáróját?

– Elsőként hadd tisztázzam, hogy az az ember, aki elfogadta Isten bűnbocsánatát, többé már nem vádolja önmagát. Az ördög trükkje, hogy mindig élénk idézi a múltunk gonoszságait. Tíz évvel ezelőtt, amikor végleg visszatértem a családomhoz, nagyon megfogadtam a gyóntató atyám tanácsát. Ő azt mondta, ne az elkövetett rosszra emlékezzem, hanem azt tudatosítsam magamban, hogy gyógyult ember vagyok.

Az ördög megtévesztő módszere persze az is, hogy elhíti a bűnről, hogy nem is bűn. Én azért beszélek nyíltan a házassági hűtlenségemről – természetesen csak olyan közegben, ahol megértik, és nem élnék vissza a biznyságtételemmel –, hogy mások segítségére lehessenek. Nem öncélúan teszem, hanem azért, hogy senki se beszélhesen mellé. A krisztusi értékrendet nem lehet meghamisítani. Isten megítéli a bűnt. Ám azt is tudom, hogy a vétek elkövetőjét, a bűnöst viszont szereti az Úr. Én erről teszek bizonyosságot.

– Hogyan élte át ezt az isteni, megbocsátó szeretetet?

– A családomtól való elszakadásom ideje alatt pokolian szenvedtem a lelkiismeretemtől, amelyet én szeretek egyszerűen csak Krisztus hangjának nevezni. Éreztem, hogy mindent felborítottam, tönkretettem magam körül. A tékozló fiú ócskaságokért adta fel az atyai ház kincseit. Én az izgalmasnak vélt újért, az önmagamnak bemesélt szerelemért – hogyan

is nevezhetném szerelemnek, hiszen az igazi szerelmet éppen a hosszan tartó hűség pecsételi meg?! – hagytam el az otthon melegét, békességét. De a legrosszabb az volt, hogy amikor rájöttem a bukásomra, arra, hogy hová süllyedtem, úgy éreztem, hogy ebből a helyzetből nincs felállás. Ezt is a kísértő hiteti el velünk. Ráadásul félig még igaza is van, mert az emberi erő kevés a talpra álláshoz. De Krisztus mellettünk van, hogy felemeljen.

életben – folytatja Csókay doktor. – Ez az élmény eloszlatta minden kételyemet. Mert éppen az a nehéz a kísértésben, hogy egyedül érzem magát az ember. Úgy gondolja, nem tud szabadulni a bűn fogságából. Ott, a tiroli fafaragók által készített korpuzs alatt megértettem, hogy nem vagyok magamra hagyva, Krisztus megváltó szeretete kíséri minden erőfeszitésemet.

– Bizonyára Isten Lelke munkálkodott Daniella és a gyerekek szívében is, hogy nehezte-

fel sem merült bennem, hogy ne bocsássam meg a hűtlenséget. A szeretet és a haragtartás egymást kizáró érzelmek. Indulatok persze voltak bennem. Hogy tehetett velünk ilyet?! De tudtam hinni abban, hogy ami egyszer összehangban volt, az újra harmóniába kerülhet.

– Úgy érezte, hogy egyszerűen csak valami hiba csúszott az addig jól működő házassági gépezetbe?

– Valahogy úgy. Bár nem tudhattam, mi lesz

– Erről beszélt néhány évvel ezelőtt, az országos evangélikáció alkalmán a Deák téri templomban?

– Már fél évvel a hitre jutása előtt visszatért hozzánk András – veszi át a szót férjétől Daniella. – Ő még bizonytalan volt önmagában, de én már hitelt adtam a szavának, mert azt éreztem, hogy egészen más emberként jött haza. Gyakrabban kezdett járni templomba, keresztény irodalmat olvasott. S aztán eljött az a nap, 1998. december 12-e, amely mindennek a betetőzése volt, és amelyre én nem is számíthattam. Ekkor élte át András azt az istenélményt, amelyet az evangélikus testvérekkel is megosztott a Deák téren. A Thököly úti domonkos templom faragott feszülete előtt állt, és látta Krisztust, hogy lélegzik, és felé bólint.

– Úgy éreztem, Krisztus felszólít, hogy fejezem be, amit elkezdtem, vagyis tegyem rendbe a házasságomat. Ne hezitáljak, járjak az új

lés nélkül, őszinte, megbocsátó szeretettel tudták fogadni a hazatérő férjét és édesapát. De hát tehetek volna mást? Egy édesanyja két kamasz fiúval és egy két éves kisgyerekekkel meglehetősen kiszolgáltatott helyzetbe kerül, ha a férje elhagyja... Hogyan élte meg ezt az időszakot, Daniella?

– Valóban nehéz helyzetbe kerültem, padlóra kényszerültem lelkileg, anyagilag. A környezetem is érzekelte: látványosan mentem tönkre fizikailag, rosszulletekkel küszködtem. Ott álltak viszont mellettem a barátok, a szülők. Isten sokszor embereken keresztül támogat bennünket a bajban. Akkor csak sejtettem, ma pedig már világosan látom, hogy így volt. Ám én magam is éreztem, hogy rászorulok az Úristen erejére. Akkortájt jártam üzleti úton a munkatársaimmal. Ahány templomban csak megfordultunk Szciliában, minden oltárnál imádkoztam. A gyerekkori élmények, rég hallott imádságok, igeversek felelevenedtek bennem...

– Kimondhatjuk akkor, hogy az Ön életében is lelki erősödést adott a próba?

– Feltétlenül. Mindaz, ami velünk történt, átfőrt a életünket. Talán úgy fogalmaznék: András is, én is vasárnapi keresztényekből tudatos, Krisztus útján járó, hívő embereké lettünk, s erre szeretnénk nevelni a gyermekeinket is.

Visszatérve az előző kérdéséhez: abban, hogy Andrást visszafogadtuk, alig játszott szerepet az a tény, hogy egyedülálló anyaként valóban kiszolgáltatott helyzetbe kerültem volna. Azért vártuk őt vissza, mert ő hozzánk tartozott. András nélkül fellábúnak éreztem magam. A szeretet nem bír magában lenni. Mi ketten alkottunk egy egészet.

El kell azért mondanom, hogy a miénk jól működő házasság volt. Bizonyára egy eleve rosszul induló, hazugságokra épülő kapcsolatban mindez nem sikerült volna. Ezért van nagy felelősség a fiatalokon, hogy bölcsen mérjék fel, kivel szabad összekötöniük az életüket. A mi házasságunk jó érzelmi, lelki alapokra épült. Így

a vége András hűtlenségének. Számolnom kellett azzal is, hogy végleg elhagy bennünket. De nem éreztem magamat megaláztattnak, sem bűnösnek. Bár mindkét fél vétkes valamennyire egy kapcsolat elromlásában, tudtam, nekem mégsem kell szégyenkezniem, mert én hű maradtam.

– A házasság hetét beharangozó első sajtótájékoztatón erre utalt András, amikor úgy fogalmazott: „Nem találtam fogást a feleségemen”?

– Tudja, a vétekben élő ember keresi a hibát a másokban, hogy bűnbakká tehesse – kapcsolódik be újra a beszélgetésbe Csókay doktor. – Direkt provokáltam a feleségemet, hogy hibát kövessen el, és akkor rámondhassam: látod, ez az, amiért elhagylak. De valóban így volt, nem találtam fogást rajta. Ez a szeretet pedig térdre kényszerített.

– Főorvos úr említette, hogy tavaly karácsony előtt, az életét átfőrtáló esemény tizedik évfordulóján újra elmentek a Thököly úti templomba, megtérésének színhelyére...

– Igen. Sajnos éppen renoválják a templomot. Az állványok között verekedtük be magunkat akkor este. A feszület sincs most még felállítva. Ennek ellenére ünnepnek éreztük az ott töltött pillanatokat. Bár minden évben megemlékezünk imádságunkban erről a decemberi jeles napról, jó volt most azok közt a falak közt adnunk hálát érte. A mögöttünk levő tíz esztendő nemcsak azt bizonyította, hogy a házasságunk valóban megújulhatott, sőt a köztünk lévő kapocs még erősebbé vált, hanem Isten kegyelmét abban is átélhettük, hogy még két gyermeket kaptunk ajándékba. Bernadett, a kislányunk akkor, 1999-ben fogant egy orvoskonferencián, ahová a feleségem is elkísért. Az ő érkezését úgy fogtuk fel, mint Isten pecsétjét közös életünkre, arra, hogy jó úton járunk.

Az ő akaratába és tervébe illik, ha megbocsátunk egymásnak, és annak a kijavításán fáradozunk, ami a bűneink miatt elromolhat ugyan, de az ő erejével helyrehozható.

■ B. PINTÉR MÁRTA

HIRDETÉS

Az Aliansz Magyar Evangéliumi Szövetség február 8. és 14. között *A megbocsátás és megújulás ereje* mottóval rendezti meg a *házasság hete 2009* eseménysorozatot a Magyarországi Egyházak Ökumenikus tanácsa (MEÖT) segítségével. Ennek keretében *A házasság ünnepe* címmel ökumenikus istentisztelet lesz február 8-án, vasárnap 18 órától Érden, a postástelepi Kármel-hegyi Boldogasszony római katolikus templomban (Gellért u. 42.). Igét hirdet *Szeverényi János* evangélikus lelkész, a Magyarországi Evangélikus Egyház Evangélikációs és Missziói Bizottságának elnöke. Köszöntőt mond és biznyságot tesz az alkalom díszvendége, dr. Csókay András idegsebész és Csókayné Altay Daniella, a 2009. évi házasság hete házaspárja.

HIRDETÉS

Egység – egyenletlenség – egyéniség címmel házaspári csendesnapot szervez a Bibliai Házasságsegítő Szolgálat és a Pasaréti Református Egyházközség. Helyszín: 1026 Budapest, Torockó tér 1. Időpont: február 14., szombat, 10-tól 16 óráig. Előadók: *Cseri Kálmán*, a *Sztánev* házaspár, a *Selmecei* házaspár, *Ambrusz Gábor*, dr. *Pálhegyi Ferenc*. A nap folyamán gyermekprogram is lesz; a 0–5 éves korosztály számára a helyszínen, a 6–12 éveseknek 9.30-tól játékos vetélkedő (váltás tornacipő szükséges!) a Baár–Madras Református Gimnázium, Általános Iskola és Diákotthonban (1022 Budapest, Lorántffy Zs. u. 3.). A részletekről, kérjük, érdeklődjön: honlap: www.bhsz.hu; telefon: 20/919-3518 (*Nemeskéri Pál*); e-mail: szekundum@muskatli.hu.

A kozmosz vallástétele

Zsolt 19,1–7

Ha arra vállalkoznánk, hogy felkutadjuk és összeírjuk mindazokat a dolgokat, amelyeknek a megfigyelésére a legtöbb időt szeretnénk fordítani, esetleg a mindennapi tennivalóink kárára is, akkor képet kaphatnánk arról, hogy mennyi minden vonz bennünket, és ezekre milyen kevés idő és erő jut. Arra vagyunk rákényszerítve, hogy időnkkel takarékosan bánjunk, és betartsuk a fontossági sorrendet. Ám az emberi figyelem és érdeklődés nemcsak a hasznos, hanem igen sok esetben a káros, az ártalmas dolgokra is irányul.

Nem kell azonban mindenre külön időt fordítani, hiszen jártunkban-keltünkben is tehetünk megfigyeléseket, és nem kell mindent feljegyezni sem. Emlékezőképességünk igen nagy áldás a számunkra, ennek segítségével pedig kiválóan gyarapíthatjuk ismereteinket. Szóval az ismeretben sokféleképpen gazdagodhatunk, s ebben a látás, a gyors hallás nélkülözhetetlen eszközünk. Annyi mindent tudunk (és most csak a jóra gondoljunk), amit nem a családban, az iskolában vagy a műhelyben és a különböző intézetekben tanultunk meg, és ezeket is hasznunkra fordíthatjuk.

Tanítóink között például ott lehetnek a hangyák is (amint ezt a Bibliából is tudjuk), amelyek nem beszélnek, nem rajzzal vagy mutogatással tanítanak. A Biblia több olyan lényről tud, amelyek beszélni ugyan nem képesek, de szorgalmukkal, mindig pontos munkavégzésükkel, egyszerűen szólva életpéldájukkal tanítanak minket. Bár ezek a lények nem akarnak oktatni, sem kényszeríteni bennünket a tanulásra, a mi feladatunk az, hogy tanuljunk tőlük.

Amikor repülőgéppel zúg el fölöttünk, kevesen gondolnak arra, hogy milyen sokat köszönhetünk a madaraknak, akik megtanították nekünk a repülés titkát. Ám még az időjárás, a szél, az eső és a vihar is alkalmas arra, hogy oktasson, Jézus szava szerint. Vannak lények, légköri tünevények, amelyek meteorológiai előrejelzésekkel is segíthetik a figyelő és tanulni szerető ember munkáját. Például a királyprimula nevű virág csak kráterek közelében él, és mindig a vulkán kitörése előtt tárja ki szirmait.

Beszédre nem tanított oktatóink a gyakorlati tennivalók mellett erkölcsi nevelésre, istenfélelemre és – mily meglepő – még imádkozásra is tudnak serkenteni példaadásukkal. Vágyakozásukkal, felfelé nézésükkel a szükség idején arra várnak, hogy eledelt kapjanak időben, hogy szedegethessenek és jóllakjanak (Zsolt 104,27–28). Ezek a teremtmények bűnre nem csábítanak! – Meg kell szívlelnünk, hogy nincsen olyan kiváló oktató és nevelő, vagy olyan oktatás- és nevelés, aki és amely által a tanulás saját erőfeszítéseink nélkül is elvégezhető lenne. A tanulás nem egyszerű utazás, hanem olyan fizikai, értelmi, érzelmi, szellemi ismeretszerzés és gyakorlás egyszerre, amelyet az emberlét szintje alatt művelni nem lehet! Csak az ember lehetősége az, hogy mindenből, amit lát, hall, észlel – tehát valami módon tapasztal –, tanuljon!

Most a zsolnártól szemével nézzünk fel a mennyboltozatra. De előbb még a saját képzelőerőnköt fátyolozzuk le. Amit ő lát, azt kapjuk lencsevégre! Csodára bámul. Mindamellett

nem elvont, képzelt tünevény csilámlik meg szeme előtt, hanem egy vakító fényben tündöklő, kápráztaató fényű mindenség! Suttogó csendbe öltözött s gyöngyöző éggömbök ölelkező ragyogásával elkábítják, eszmesugárzó erejükkel önkéntes térdhajtásra kényszerítik őt.

De nem álmovilág rejtőzködik előtte e csendben. Beszéd, messze hangzó szózat hömpölyög, zúg és visszhangzik szerteszét a mindenségben. Az egyik nap a másik napnak sűg édes ígét, az éj pedig éjtársával cserél eszmeszót. Azt látja, nincsenek ők egymástól elzárva. Az idegenség nyomasztó légköre teljesen ismeretlen ebben a szívét gyönyörködte-tő térségben.

Zsoltárosunk titokban hallgatta ki az egymás közötti beszélgetést. Erről azonban nem hang vagy csillagsuttogás útján szerzett tudomást, mégis érthető, felfogható volt az égi meditáció. Az elmélkedés vagy gondolkodás olyan magas szintű lelki-szellemi tevékenység, amelyet ezen a fokon nem szükséges hangokba (beszédbe) felöltöztetni. A hang vagy akár az ékes beszéd is félrehallható, elferdíthető, de a gondolat közvetlen csatornán érintkezik testetlen társával. Így fárasztó olvasás nélkül azonnal érthető. Az éteri csodabeszéd mégis oly erős, hogy eljut – miként a Krisztus beszéde is – az egész földre, de még a világ végére is!

Az égi szóváltás történjen tehát fényes nappal, avagy csendbe hanyatló éjjel is, mindig a teremtető Isten csodálva magasztalt dicsőségét hirdeti. A mennyboltozat, mint egyedül hiteles szem- és fültanú, szüntelenül emlegeti a Teremtető alkotó kezének munkáját. Kiemelkedő bizonyosság a sok között a nap is, amely sátrat kapott ajándékba teremtető Urától. Mint a legfénylőbb ruhában járó völgegy, ha kilép nászterméből, örömmel szökdel kijelölt pályáján. Hajnalban kezdi futását, és meg nem áll, míg az éj kapujáig nem ér. Áldást ontó melegéből mindenki bőséges részt kap!

Most rántsuk le a fátyolt saját szemünkről, és így tekintsünk az égre. A megátalkodott emberek a fátylat szemellenzőként használják. Ragaszkodnak hozzá. Pedig ennél csak a teljes vaktság lehet nagyobb akadály a tisztánlátásban. Ellenzővel égre nézni pedig nem csupán gyarlóság, hanem istensértés is. Közömbösen, érdektelenül és lekicsinylően nézni a csillagboltozatot: a legméltatlanabb a teremtetés koronájához. Ezt csak elbizakodottságból lehet megtenni. A fátyol, a szemellenző nem finom selyemszálakból fonott anyag, hanem érzéketlenségéből és gögből szőtt daróc.

Kétféle látást lehet megkülönböztetni. Az egyiket közérthetőségből nevezzük lelki látásnak. Ennek eszköze nem az a szem, amely az anyagvilágban való tájékozódást teszi lehetővé. Az embert nemcsak külső hatások érik, hanem láthatatlan, de érezhető jó és rossz érzetek, belülről felfogott impressziók is. Ezek olyan „tapasztalatok”, amelyek – a Biblia szavával mondva – a szív és a vese, illetve a lélek értő-érző tartományában raktározódnak el, s az ezekre adott válaszok is itt születnek meg. Ez a látásmód azoknál nem vagy csak rosszul működik, akik a fátyolviselőről elfogultságból nem mondanak le.

A fentebb már elhangzott felszólítást hadd ismételjük meg: *Fátyol*

nélkül nézzünk az égre fel! De nem „lelki szemmel”, hanem azzal, amellyel most is olvasunk, és amellyel a zsolnártos is feltekintett. Csak annyit lássunk és vegyünk észre, amennyire ezzel a szemünkkel képesek vagyunk. Mit lehet látni és érezni, ha felemeljük tekintetünket a szépséges égre? Hát lássunk csodát!

Megpróbálom érzékeltetni azt a tapasztalatomat, amelyet szavakba foglalni tán nem is tudok. Az 1952. év egyik nyári estéjén a Bakony közepén, ősfák között beszélgettem az egyik elkeseredett katonatársammal. „Valahogy kibírnám itt azt a két-három évet – mondta remegő hangon –, amit eskü alatt, de nem önként vállaltam, azonban ilyen körülmények között már nem vagyok képes rá.” Megtudtam tőle, hogy az „embertelenség”, a durvaság és az ostobaság már annyira ránehezedett, hogy az erejét többszörösen felülmúlta. A magában töprengő ember az ilyen érzéseket fel is nagyítja. Javasoltam neki, hogy keressünk magunknak olyan helyet, ahol az őslombok között láthatunk egy tágabb „részt”, amelyen át látható lesz a csillagos ég. Megtáltuk hamar a keresett helyet. Még a holdvilág is behatolt a lombzat között. Ajánlottam továbbá, hogy most ne beszéljünk, ne untassuk magunkat savanyú panaszainkkal. Csak nézzünk fölfelé. Nézzük a csillagokat, milyen kedvesek és békések. A hold is szinte együtt érző és széles mosollyal nézett ránk. Ültünk, ültünk és hallgattunk... „Köszönöm, testvérem!” – mondta egy-két perc múlva megnyugodva a társam. Néhány könnycsepp is kigördült szeme sarkából. Most pedig ő ajánlotta: „Feküdjünk le. Azt hiszem, hosszú idő után lesz egy nyugodt éjszakám. Áldjon meg minket az Isten!”

A belső vihar lecsendesedését csak ő tudná elbeszélni, én azonban láttam, hogy *lett nagy csendesség*. A csillagokat így fényleni még sohasem láttam!

Gondolhatják némelyek (vagy tán sokan is), hogy a zsolnártos álmodta bele a csillagokba azt, amiket bennük meglátott és ami közülük kizengett, s hogy a szépséget, a törvényes rendet csak az ember képzelte bele. De kinek vagy inkább minek lenne arra képessége – az emberen kívül –, hogy ezeket felfedezze, hogy tervezőt és építőt is lásson a teremtetésben? Ne csaljuk meg önmagunkat! Azokra az alkotásokra nézve, amelyeket emberi kéz hozott létre, mi hitegetnénk magunkat azzal, hogy a szépet, a jót csak a szemlélők képzelik rájuk, s hogy a tervezőknek és alkotóknak ehhez nem volt sem érzékük, sem képességük? Személytelenül és bölcsesség nélkül a teremtetés csak illúzió! Ezt azonban a bölcs ember nem fogadhatja el, hisz a csillagok valóságosan ragyognak!

El kell ismerni, hogy a kételkedők sok kárt okoztak és okoznak a rájuk bízott gyermekekben, akik még „tisztalapot”, de a módszeres és szándékos félrevezetéssel és torz neveléssel beletaposnak a lelkiükbe, sirtásnak a szívükben, hogy beletemessék az állbölcsesség ásójjával mindazt, amit eredendően Isten szépnek és jónak teremtetett. A gyermekek szíve feldúlt és letaposott virágok. Gyomlálni kell, és jó magot kell bele vetni: hitet, reményt, szeretetet, istenfélelmet! Nehéz, de igen fontos feladat ez.

■ NAGY FERENC

Néhány kérdés, amelyet az Úr nem fog neked feltenni azon a napon...

Az Úr nem azt fogja kérdezni, hogy milyen autót vezetted, hanem hogy hány rászoruló embert vettél fel.

Nem azt fogja kérdezni, hogy hány négyzetméteres házad volt, hanem hogy hány embert fogadtál be jó szíveddel az otthonodba.

Nem azt fogja kérdezni, hogy milyen ruhákba öltöztél, hanem hogy hány embert segítettél hozzá, hogy felöltözzön.

Nem azt fogja kérdezni, mennyi volt a fizetésed, hanem hogy nem aljasodtál-e le érte.

Nem azt fogja kérdezni, hogy mi volt a foglalkozásod, hanem hogy minden jót, ami a rendelkezésedre állt, a foglalkozásod szolgálatába állítottál-e.

Nem azt fogja megkérdezni, hogy hány barátod volt, hanem hogy hány embernek voltál igaz barátja.

Nem azt fogja megkérdezni, hogy ki volt a szomszédod, hanem hogy milyen szomszéd voltál te.

(Ismeretlen szerző)

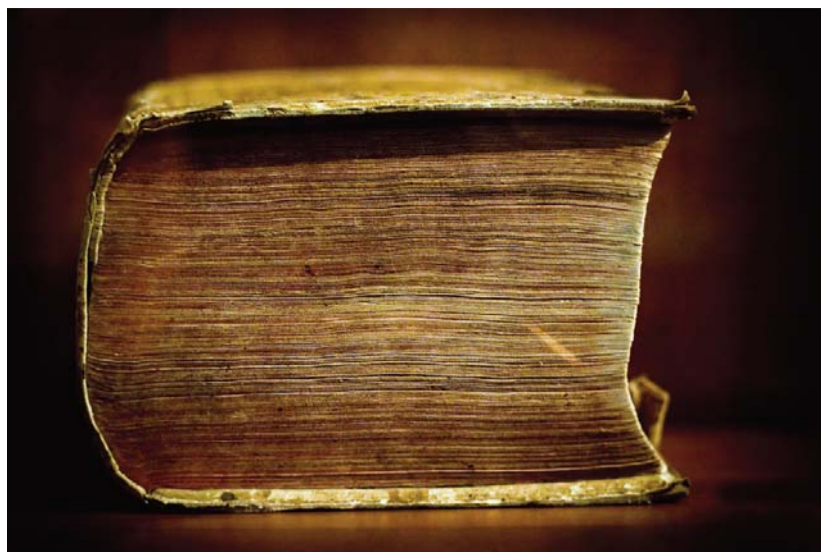
HETI ÚTRAVALÓ

Nem a magunk igaz tetteiben, hanem a te nagy irgalmadban bízva visszük eléld könyörgéseinket. (Dán 9,18)

Hetvened hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi Isten és az emberek munkáját állítják eléink, hogy elbizakodottságból odaadó istentiszteletre hívjanak. Hetven nappal fehérvasárnap előtt nyitányként hangzik fel Dániel bűnbánati és közbenjáró imája népéért. Bőjtelőben: „Himnusz zengjétek nekünk Sionnak énekeiből!” (GyLK 769) „Isten lélek, és akik őt imádják, azoknak lélekben és igazságban kell imádniuk.” (Jn 4,24; LK) A gazda fogadja fel munkásait; és mert ő szuverén Úr, azonos bért ad mindenkinek. Akik egész életükben Istennek szolgáltak, nem lehetnek elbizakodottak, de irigyek sem azokra, kik kevés ideje dolgoznak az Úr szőlőjében, s mégis ugyanazt a fizetséget kapják. „*Én pedig az utolsó is annyit akarok adni, mint neked. Így lesznek az utolsókból elsők, és az elsőkből utolsó.*” (Mt 20,14b.16) Reformátorunk szerint: „Ilt megszűnik minden érdem, s egyedül Isten kegyelme dönt, hogy az elsőből esetleg utolsó, s az utolsóból első legyen.” A hervadhatatlan koszorú Isten hűséges szolgálatának jutalma; Krisztus ítélőszéke előtt megkapja mindenki, akinek nem égett meg a munkája. Az Úr Istennek szolgálni az ő gyermekeinek a kiváltsága; „*tehát úgy futok, mint aki előtt nem bizonytalan a cél!*” (1Kor 9,26) Tudván, hogy az örök élet nem fizetség vagy versenydíj, s nem az ember munkájának eredménye, mert a megváltás Isten ingyen kegyelmi ajándéka, hit által, Jézusért! Zákeus azért nyert üdvösséget, mert ugyanúgy hitt az Úrban, mint Ábrahám: „*Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszetteket.*” (Lk 19,10) Íme, az Úr munkája! Ezért senki ne távolodjék el Isten kegyelmétől, és ne kövesse el a hitehagyás vétjét (amely az istentelenség egy formája), mint Ézsau; ő „*a megtérés útját nem találta meg, noha könnyek között kereste.*” (Zsid 12,17). De a keresztyén ember – Krisztussal való egysége miatt – örökre meg van szentelve; *Luther* így mondta: „szentségem a mennyekben van”. Az érte végzett legkisebb munkánk sem hiábavaló az Úrban: „*Aki pedig csak egyetlen pohár friss vizet ad inni egynek e kicsinyek közül, mert az tanítvány: bizony, mondom néktek, semmiképpen sem fogja elveszteni jutalmát.*” (Mt 10,42) Isten munkatársai az Úr Jézusra építik életüket. „*Aki ültet, és aki öntöz: egyek, és mindegyik majd a maga jutalmát kapja fáradozásához méltóan.*” (1Kor 3,8) Jézus először megtisztította a templomot: „*Mert a házad iránti féltő szeretet emészt...*” (Zsolt 69,10) Szívünk a Szentlélek temploma; megtisztíthatta-e már? „*Amikor azután feltámadt a halálból, visszaemlékeztek tanítványai arra, hogy ezt mondta, és hittek az Írásnak és a beszédnek, amelyet Jézus mondott.*” (Jn 2,22) S ha mi is? Az Isten „*munkája az, hogy ti a Krisztus Jézusban vagytok!*” A mi kiválasztásunk e világ szemében nem „ésszerű”, ezért „*aki dicsekszik, az Úrral dicsekedjék!*” (1Kor 1,30.31) „Elfogadtál és elhívtál, élő Jézus, Mesterünk. / Kegyelem, hogy veled járó tanítványok lehetünk.” (EÉ 475,1)

■ GARAI ANDRÁS

A myFotósuli legutóbbi feladata: a könyv (a kép a Biblia Sacra Hungarica című kiállításon készült)

FOTO: LUKÁCS GÁBI

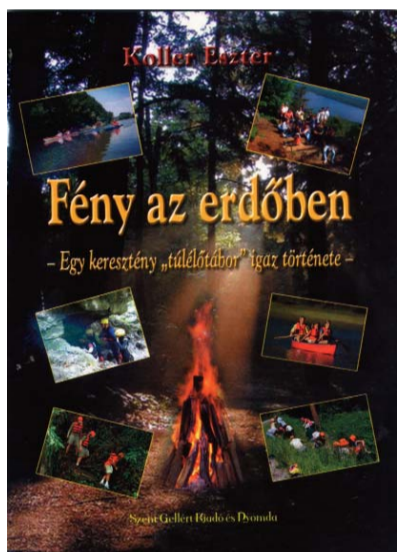
Túlélésem és megtérésem története

Avagy hogy néz ki egy keresztény túlélőtábor?

Hogy mit kérdeztél, kedves olvasó? Mi az, hogy keresztény túlélőtábor? Hogy ilyenről még nem hallottál? Pedig léteznek. Olyannyira, hogy ha a kezdedbe

Eszter ugyanis néhány évvel ezelőtt második otthonában, Amerikában részt vett egy kéthetes keresztény nyári túlélőtáborban, ahol néha valóban a túlélésért kellett küzdeniük. S hogy hova kell elrejtetni a medve elől az élelmet éjszakára, mit rejt az iszap mélye, kicsoda a leginkább egy vécészszerűre hasonlító Sir Thomas, vagy miért nem venné fel még egy hajléktalan sem Eszter cipőjét, arra mind fény derül az izgalmas könyvben. De mind között talán arra kapjuk meg a legszebb választ a megszégyenítő önkritikával megírt történetben, hogy miért adta a középiskolás szerző könyvének eredetileg a *Túlélésem és megtérésem* címet...

■ BODA ZSUZSA

veszed Koller Eszter néhány hónapja megjelent, *Fény az erdőben* című könyvét, egy magával ragadó stílusban megírt, humoros, ugyanakkor nagyon elgondolkodtató könyvben olvashatod a tizenhét éves szerző tizenöt éves korában megírt történetét.

Koller Eszter: *Fény az erdőben* – Egy keresztény „túlélőtábor” igaz története. Szent Gellért Kiadó és Nyomda, Budapest, 2008. Ára 980 forint. A könyv a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is kapható.

Álljon itt a könyvnek egy rövid részlete, amelyben Eszter Istennel beszélget egy erdőben.

„Valamiért annyira nyomasztott ez az egyedüllet, hogy már nem is voltak normális gondolataim. Legalább öt óraja ott poshadtam. Hogy ne örüljek meg teljesen, elkezdtem halkán énekelni, de a hangom nem volt szép, és egy kicsit pszichothrilleres hangulatom lett, ezért abbahagytam. Ezután elkezdtem felsorolni az össze ember nevét, akit ismerek a világon. Lassan abba is beleuntam, mert ez hülye játéknak sem nevezhető dolog volt.

Órjító unalmamban valahogy mégis eszembe jutott Isten.

Remek, látod, most hála neked, itt ülök az erdő egy kis zugában, mint valami elveszett galamb. És most elvileg teljesen át kellene adnom magamat neked, ahogy azt a remete szerzetesek csinálják. Csak azért, hogy tudd, szerintem biztos van erre más mód is. Jó, tudom, hogy te vagy az Isten, meg minden, de azért beláthatod, hogy ez a magány pocskul unalmas. Te talán nem is tudod, mi az unalom. Amúgy mondhatom azt, hogy »te«? Vagy csak az »Isten« megszólítást szereted? Hmm... azért mégis furra, hogy egy ilyen égbeli, hmm... lelket tegezek. Viszont magázni még furább lenne. Oké, ez már tényleg furra, hogy itt hangosan beszélek. Úgy látszik, ilyen az, amikor az ember megőrül...

Pár percre abbahagytam a »beszélgetést«, aztán újból nekikezdtam: nagyon remélem, hogy létezel, mert ha nem, akkor csak a levegőnek beszélek, mint valami idióta. Mi több, akkor azok az emberek a földön, akik szívüket, lelküket odaadják neked, mind belehalnának ebbe az óriási csalódásba. Ha csak egy apró jelet mutatnál nekem, hogy létezésed igaz, akkor többé nem is kételkednék benne. Mondjuk... ha tényleg létezel, akkor... megvan! Gyűjtsd meg a végét ennek a botnak, amit épp most fogok. Egy nagyon kicsi tűz is elég. Na jó, számolok ötig.

1... 2... 3... 4... 5!

A bot persze nem gyulladt meg.

Jól van. Talán ez a bot nem a megfelelőbb erre a célra. Esetleg keresek egy gyülekező botot? Hagyjuk. Ez az egész tiszta hülyeség.

Nekidőltem egy fának, és becsuktam a szememet. Most, hogy végre nem láttam semmit, minden kezdett világosabbá válni. Az idő és minden más megszűnt körülöttem, én pedig elkezdtem létezni.”

Virtuális házibuli a myLutheren

„És nagy kópék vagyunk...” – ezzel a *Karib-tenger kalózái* című filmből származó idézettel nyitotta meg 2008. január 31-én 21 óra 30 perckor a myLuther evangélikus közösségi oldalt Nagy Bence, az oldal fejlesztője. Ennek az eseménynek az első évfordulóját ünnepelték a közösség tagjai idén január 31-én este nem mindennapi körülmények között: virtuális buliban.

A myLuther története korábbi évekre nyúlik vissza. Az *Evangelikus Élet* szerkesztősége az evangélikus középiskolák megszólítására internetes diákújságot kívánt indítani. A tizenéves szerzők megírták első cikkeiket, elkészült az internetes oldal, a publicisztikáknál azonban sokkal népszerűbbnek mutatkozott a felhasználók aktív részvételével zajló mikroblogolás. Ezért egy évvel ezelőtt már közösségi oldalként indult újra a myLuther.

A portál népszerűsége töretlen. És címében ugyan reformátorunk nevét találjuk, ma már sokkal több az oldal, mint evangélikus tinédzserek virtuális találkozóhelye. Napi rendszerességgel társalog itt egymással evangélikus, református, katolikus és más felekezethez tartozó, a középiskolás fiú és a gyesen lévő kertészmezőnk.

A myLuther népszerűségét annak köszönheti, hogy megtalálta azt a „piaci rést” a keresztény fiatalok mindennapjaiban, amely a gyakran sötét és komor templomok és a neonfényes, zajos külvilág között húzódik. Ez az a hely, ahol lehet komoly teológiai, filozófiai, erkölcsi témákról is felszabadultan csevegni és a hétköznapi örömeiről, akár egy csésze kávéról is úgy beszélgetni, hogy a tagok mindannyian tudják: minden korty, melegség és aroma végső soron Isten ajándéka.

Szinte percről percre tudósította

társait a Marcus néven regisztrált evangélikus teológushallgató arról, hogy éppen milyen muzsikát hallgat, miközben decemberi vizsgáira készült. Rendszeresen beszámol a soproni líceum diákja az iskolában tartott reggeli áhitaton elhangzott prédikációról. A közösség együtt izgulta végig *Mártonnak*, a matematikushallgatónak a – közönséges földi halandó számára megjegyezhetetlen nevű tantárgyából tett – vizsgáit. (Éppen e sorok írása közben olvasta a krónikás a Brassóból jelentkező Juli üzenetét, amelyben örömmel adta hírül: beadta jelentkezését az Evangélikus Hittudományi Egyetemre.) Mások pedig filmélményeiket vagy éppen egy baráti társaságban eltöltött este örömeit osztják meg a közösség tagjaival.

„A myLuther népszerűségét annak köszönheti, hogy megtalálta azt a „piaci rést” a keresztény fiatalok mindennapjaiban, amely a gyakran sötét és komor templomok és a neonfényes, zajos külvilág között húzódik.

Az útmutatást a minden nap éppen 00 óra 00 perckor megjelenő napi igé adja az oldal látogatóinak, de a felhasználók maguk is gyakran idézik kedvenc igéiket, vallásos költeményeiket vagy éppen a vasárnapi igehirdetés egy-egy fordulatát. Időnként pedig elég éles vita folyik az oldalon teológiai és morális kérdésekben. A nyár folyamán indított, *myFotósuli* címet viselő rovatba feltöltött fényképeket profi fotós értékeli; a „tanárnő” szigorán köszönhetően néhány hónap alatt látható fejlődésen mentek keresztül a szárnypróbálgató művészek.

A virtuális születésnapi bulin így vá-

laszolt egy myLutherész arra a kérdésre, hogy mit kapott az oldaltól: „*Hittársakat, embereket, akikkel meg tudok osztani olyan dolgokat, amiket nem akárkivel tudnék, barátokat, akik mindig készen állnak bármiben segíteni, válaszokat, megnyugvást, vigasztalást, áldást kaptam az Istentől a myLuther által.*” Egy másik, közel húszéves lány pedig így vallott: „*A myLuthertől megkaptam azt a lehetőséget, hogy olyan emberek között lehetek, akik az alapján ítélnék meg, amit írok, ami valójában én vagyok, és nem a külsőségek érdeklik őket. Ez számomra nagyon fontos, mert különben eléggé visszahúzódo, nehezen megnyíló ember vagyok, de itt azáltal, hogy a külsőségek nem léteznek, könnyebben ment, és mára már elmondhatom, hogy bármit le merek írni, mert tudom, olyan emberek olvassák, akikben megvan a segítség és a megértés szándéka.*”

A születésnapi buli pontban 21 óra 30 perckor kezdődött, amikor felcsendült az ismert gospel: „*Oh, happy day...*” A felhasználók sorban felidéztek a közösséggel kapcsolatos élményeiket. Egyesek verssorokba öntötték örömeiket, és elkészült az első évet megőrkítő videomontázs is. Az ünnepre soron kívül igei üzenet is érkezett: „*Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük.*” (Mt 18,20)

Bár a legutolsó ünneplő is ágyba került éjjel kettő után, a „bulinak” nincs vége. Az oldal továbbra is működik, és örömmel várja a közösséghez csatlakozni vágyók jelentkezését a www.myluther.hu címen. A törzstagok már tudják, hogy megéri regisztrálni, itt ugyanis mindig akad valaki, akivel meg lehet osztani jókedvet és bánatot egyaránt, őszintén, kulturáltan és mindvégig Isten közelében maradva.

■ -ó -ő -a

Függés és függetlenedés

Február végén Szélrózsá-utótalálkozó

Néhány napja a Szélrózsá honlapján próbáltam tájékozódni, hogy elérhető-e már rajta azok az információk, amelyeket meg szeretnénk osztani az érdeklődőkkel a február 28-i angalföldi utótalálkozóval kapcsolatban. A pusztán kötelező gyakorlatnak induló rutinfeladat azonban hamar a nyári, kőszegi élmények felidézésének alkalmává vált.

Fellapoztam a fotóalbumokat, belenéztem a filmbe, meghallgattam a Szélrózsá Band néhány emlékezetes zenei pillanatot megőrkítő hangfelvételét. Nemsokára azt vettem észre, hogy a családom többi tagja is ott ül mellettem a képernyő előtt, és még a legkisebb is talál magának néhány ismerős arcot, helyszínt, meg-elevenedő emléket. A téli kora est fáradt szürkesége, borongós hangulata megtelt nyári színekkel, hangokkal, frissítő, lendületet adó gondolatokkal, esőfelhőkön is áttörő nap-sugaras örömmel.

Hasonló percek atmoszférája indította el a közös gondolkodást. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Tanszékének gyülekezet-

pedagógiai óráján részt vevő teológushallgatók, illetve a Szélrózsá-tízek együttes munkájának eredményeként – reményeségünk szerint – újra találkozhatunk február utolsó szombatján Budapesten, a József Attila Művelődési Központban. Fiatalok és örök fiatalok együtt tekinthetünk vissza „határ menti” találkozásainkra szélesebb körben is, az evangélikusok nagyobb családjának tagjaiként.

Közben igyekezzünk megragadni a ma kihívásai között is azt az erőforrást, amelyet Urunk kínál fel nekünk ezen az új lehetőségen keresztül. A nyári találkozó témájának folytatását ígéri a „Túl a határon” mottó, ezen belül pedig végiggondolhatjuk majd, mennyire tudunk élni 21. századi keresztényként a Krisztusban kapott szabadsággal.

Vajon a függés vagy a függetlenség adottsága határozza-e meg inkább hétköznapjaink világát? Szabadok vagyunk, vagy sokkal inkább eseményeknek, emberi erőknek, saját korlátainknak vagyunk kiszolgáltatva? Segíthet-e rajtunk annak a szeretetteljes függésnek a felfedezése, felvál-

SZÓSZÓRÓ

Rovatgazda: Balog Eszter

lása, hogy Istenre bízhatjuk önmagunkat? Többek között ezekről a kérdésekről is beszélget majd Krug Emíliaval Reuss András és Pröhle Gergely.

Szeretnénk, ha rövid pillantást vehetnénk a következő esztendőre is, hiszen néhány fontos terv már körvonalazódik a 2010-ben rendezendő Szélrózsával kapcsolatban.

A szervezőcsapat nagy örömmel és lelkesedéssel készül. Szeretettel várjuk azokat is, akik nem lehettek ott Kőszegen. Minden információ és a jelentkezéshez szükséges segítség, illetve hamarosan a részletes program is elérhető a www.szelrozsatalalkozo.hu oldalon.

■ SMIDÉLIUSZ GÁBOR „Szélrózsá atya”

SZÉLRÓZSÁ-UTÓTALÁLKOZÓ
2009. FEBRUÁR 28. • BUDAPEST

www.szelrozsatalalkozo.hu

TÚL A HATÁRON

Angalföldi József Attila Művelődési Központ (AJAMK),
1131 Budapest, József Attila tér 4.

Megkezdődött az országos presbiteri találkozó előkészítése

Mint ismeretes, egyházunkban idén első ízben kerül sor a presbiterok országos találkozására. A rendezvényt előkészítő bizottság megkezdte munkáját.

A budapest-pestszentimrei sportcsarnokban szeptember 12-én megrendezendő egynapos alkalomra minden gyülekezetből várunk küldötteket. Az *Evangélikus Élet*

„Presbiteri” oldalán nemcsak a találkozót előkészítő írárok jelennek meg az év során – szerkesztőségünk szívesen várja a javaslatokat is azokra a témákra, amelyek a gyülekezetek képviselői testületeinek tagjait foglalkoztatják, és amelyekről szívesen olvasnának a lap hasábjain.

► *EvÉlet-infó*

Ha cselekszünk a holnapért, csak akkor várhatunk tőle valamit

► **„Sartoris Alumneum” – akár műveltségi vetélkedő kérdése is lehetne, hogy mit jelent e két szó. Egyházunk Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületének egyik – társult gyülekezetekből álló – egyházközségében pedig az a kérdés, miként tudják megvalósítani. Sztróky Attila társ-gyülekezeti felügyelő alábbi írásában – miután röviden bemutatja közösségük múltját és jelenét – az egyházközség nagy tervébe avatja be olvasóinkat.**

Ha minden nemzedék teljesíti a küldetését, akkor a nemzet megmarad. Ha a hívek minden nemzedéke teljesítené a küldetését, és azon a jó Isten áldása van, akkor az egyház megmarad. Tudják ezt a Nemescsóhoz és társ egyházaihoz tartozó hívek és lelképásztoraik is, hiszen gyülekezetük közel ötszáz éves történelme során őseik mindig tudták, mi a feladatuk.

Gyülekezetünk 1550 táján alakult. Acsád, Meszlen, Nemescsó és Kőszegdoroszló 1681-ig önálló gyülekezetként élt. 1681-től 1784-ig az artikuláris időkben együtt, majd 1784-től 1982-ig külön élték életüket. 1982-től napjainkig gyülekezetünk Nemescsó–Meszlen–Acsád–Kőszegdoroszlói Társult Evangélikus Egyházközségként működik.

Hatszázötven fős kis közösség vagyunk. Négy templomunk van, mindegyik helyen gyülekezeti házzal, de hitünkben és egyházunkhoz való ragaszkodásunkban nem vagyunk kisebbek, mint a nagy gyülekezetek. Acsádon vendégházat tartunk fenn, Meszlenben százhusz-száznegyven fő részére tizenöt éve nyári táborokat szervezünk a parókián. Nemescsóban, a gyülekezeti házzal működik a lelkes hivatalt, az e-Magyarországi pont, valamint gyülekezeti múzeumunk. Itt vannak az énekkari próbák, és itt zajlik a gyülekezet alapítványának fenntartásában működő művészeti iskolánk tanulói részére a zeneoktatás. Kőszegdoroszlón 2008 novemberében szentelték fel az új gyülekezeti házat, a felújított orgonát és a templomot. Ennek a tizennyolcmillió forintos összköltségvetéséből a százhuszonkilenc gyülekezeti tag ötmillió forint értékű munkát végzett el.

Híveink magukénak érzik a gyülekezetet, a hatezer-ötszáz forintos egyházfenntartói járulékot kilencvenöt százalékban megfizetik. Lelkeszünket megbecsüljük, és ők is tesznek a rájuk bízott közösségért, ifjúságért. Gyülekezetünkben két hallgató tanul a teológián.

2005-ben megalapítottuk – a Sartoris Alapítvány fenntartásában – az Ács Mihály Alapfokú Művészetoktatási Intézményt. Az iskola gyülekezetünkön túl, a Vasi Egyházmegegye egy kis szegletében négyezerötvennyolc hallgatóval és tizenhat tanárral működik. Olyan gyerekeket oktatunk – elsősorban evangélikus falvakban és intézményekben –, akiknek

nagy része soha nem tudott volna zenét tanulni, holott nagyon tehetséges.

Tudjuk, hogy ha úgy teszünk a holnapért, hogy példát veszünk a múltból, akkor lesz jövője gyülekezetünknek, egyházunknak. Ezért 2005-ben létrehoztuk a Sartoris Alapítványt. *Sartoris (Szabó) János* az artikuláris gyülekezet lelkésze volt a 18. század kö-

zében. Ő alapította az első protestáns alumneumot Magyarországon. (Az *alumneum* – „táptánc” – bentlakásos iskola, amely díjmentesen vagy csekély térítés ellenében nyújt teljes elátást és oktatást. – A szerk.) Az ő szellemi örökségéből kiindulva kezdtük kidolgozni egy árvaház és leányanyaotthon (családok átmeneti otthona), a Sartoris Alumneum megvalósításának terveit lelkészeink vezetésével, kapcsolatok keresésével.

Pénz nélkül, de erős elszántsággal és hittel tették magukévá híveink e nemes tervet. Asszonyaink megalakították a Tü-kört. Csodálatos kézimunkákat, hímzéseket készítettek, angyalkákat horgoltak, a férfiak faragtak, kegytárgyakat fontak vesszőből, művészeti iskolánk tanárai, diákjai kerámiatárgyakat készítettek; ezek Ausztriában és Svájcban találtak vásárlókra. Mindenki a maga módján akart hozzátenni egy-egy „Alumneum-téglát” az épületekhez.

2007 júniusában Ausztriában, a Gusztáv Adolf-napon kaptunk egy standot, ahol az elkészített munkákat értékesíthettük, és az elkészült terveket bemutathattuk. A bevételekből telket vásároltunk. Ezt a Nemescsói Önkormányzat kiegészítette egy négyezer négyzetméteres önkormányzati telekkel, így már 1,2 hektáros terület van a tulajdonunkban.

Közben elkészítettük az alumneum terveit, elvégeztettük a talajmechanikai vizsgálatokat. A technikai oldalon mintegy harminc-negyven milliós értékű önrészt tudunk felmutatni egy esetleges megvalósítási pályázathoz.

Tudjuk, ha gyermeket akarunk nevelni, ahhoz iskola kell. A tervezett intézmény lakóinak biztosítani tudjuk az óvodai nevelést, az általános iskolai oktatást Nemescsóban, illetve a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskolában. Az alumneumban élő fiatalok szakképzését a Kőszegi Evangélikus Mező-

gazdasági, Kereskedelmi és Informatikai Szakközépiskola és Kollégium végezhetné.

Nagykorúságukig fel tudjuk nevelni a gyerekeket evangélikus, keresztény közegben. Ha a Sartoris-számadást nézzük: amikor a konvent a növényeket alkalmasnak találta az önálló lételre, akkor valami kevés pénzzel és ajánlólevéllel Zala, Liptó, Gömör, Békés megyébe küldte őket. Mi ezt a fajta gondoskodást szeretnénk megvalósítani úgy, hogy – az önkormányzatokkal egyeztetve – az alumneumból kirepülőket „lelepleljük” a falvainkban lévő üres házakba, vagy telkeket vásárolnánk számukra gyülekezetünk településeiben. Fontos küldetés ez azért, hogy ki ne pusztuljunk, ki ne pusztuljanak falvaink.

Tisztában vagyunk azzal, hogy csak akkor tudjuk megvalósítani ezt a szép tervet, ha a jó Isten áldása van rajta. Törekvéseinket egyházkerületünk püspöke, *Ittész János* is támogatja. Országos felügyelőnk, *Pröhle Gergely* tiszteletre méltónak és támogatásra alkalmasnak tartja. Miután tudjuk, hogy az országos iroda igazgatója, *Kákay István* minden életképes kezdeményezéssel azonosul, szeretnénk megnyerni egyházunk, lelképásztoraik, világi tagjaink imádságos szeretetét és támogatását is.

A körülöttünk lévő világ néha elbizonytalanít bennünket, de mindig kapunk erőt az Úristentől a küldetés teljesítésére, gyülekezetünk és egyházunk épülésére – Isten dicsőségére.

Ha teszünk a holnapért, csak akkor várhatunk tőle valamit!

Mennyivel teszünk többet másoknál?

Hamar elmúlt a január is, az újévi fogadalmakat már nyilván mindenki megszegte. Jó ideje nem fogadok senkivel, főleg magammal nem, s másoknál is azt látom, hogy legyintenek az efféle bolondságokra.

Nem véletlen, hogy Jézus óva inti tanítványait mindenféle esküdtételtől, mivel ismeri az emberi természetet, szívünk keménységét, s tudja, hogy az embernek nincs hatalma önmaga fölött. Valójában nincs a tulajdonunkban semmi, ami jogos alapot szolgáltatna bármilyen ígéretünkhöz: az ég Isten királyi széke, a föld lábainak zsámolya; saját hajunkat is legfeljebb befesteni tudjuk határtalan modernségünktől elbűvölve, de ez is csak arra jó, hogy eltakarja az igazságot... (Vö. Mt 5,33–37!)

Az újévi fogadalmakra ettől függetlenül továbbra is elnéző derűvel tekintek, mert mögötte az ember tisztaság és jóság utáni vágyát látom: szeretnénk megszabadulni rossz szokásainktól, szeretnénk magasabb minőségben élni a mindennapokat – van ebben valami nemes szándék, bizakodás; minden, amit egy új kezdet jelenthet.

Létezik azonban másfajta számvetés is: keresztényként tavaly mennyivel tettünk többet másoknál? (Vö. Mt 5,47!) Vagyis: hívő életünk mennyiben különbözött a pogányokétól, s idén vajon mennyivel leszünk különbek, tökéletesebbek, mint mások?

Nem jó, hogy sok vallásos ember ugyanúgy él és cselekszik majd ebben az évben is, mint az óban, vagyis szinte egyformán azokkal, akik nem kaptak semmilyen elhívást. Nehezen cáfolható tény, hogy a vallásos emberek többségét a viselkedés tekintetében sokszor csak az különbözteti meg a vallástalanoktól, hogy eljárnak templomba – bár oda is egyre ritkábban...

Nemrég az kérdezte tőlem egy felmérést végző fiatalember az utcán: „Szokott templomba járni?” Már a kérdésfeltevés is hibás. Mert elmegegyek templomba, ha elvisz oda az igazság Lelke; ha megyek is, nem magamtól megyek, hanem a Pártfogó az, aki irányít, s eszembe juttat mindent, amit az Úr mondott nekünk (vö. Jn 14,17,26). Egy régi, babonás tévhitet

idézt fel bennem ez a közvélemény-kutató: ki tudja, hányszor halljuk, hogy valaki „jó keresztény”, mert „mindig ott ül a templomban”... Pedig ez önmagában még semmi – az illető talán csak „megszokásból” teszi, pusztán emberi okokból; gyakran döntő szerepe van benne a mások véleményével való izgága törődésnek. Ugyan ki gondolhatja komolyan azt, hogy bárkit is üdvözíthet egy szokás?

Ha felmérést végző fiatalember lennék, én inkább azt kérdezném, kedves testvérek, hogy a múlt évben hányszor mentünk be a belső szobánkba. Arra a helyre, amelyről Jézus beszélt a hegyen: „...ajtódat bezárva imádkozzál Atyáddhoz titokban...” (Mt 6,6) Mert ez a titkos szoba nem a főtéren van, a titkos ajtó sem egy földrajzi helyen, hanem bennünk, mélyen magunkban – ez az a hely, ahol a világ nem látja, amit teszünk. Vagy talán már elfelejtettük, hogy Isten temploma vagyunk, és az Isten Lelke bennünk lakik? És ha valaki bement is oda, a Szentek Szentjébe, hogy megismerje a találkozás örömeiben, s tette ezt igaz hittel, az már haladás, de vajon mit használ, ha „cselekedetei nincsenek? Vajon üdvözítheti-e őt egyedül a hit?” (1Kor 3,16; Jak 2,14)

Jézus még most is így szól hozzánk a próféta által: „Szíveteket szaggassátok meg, ne a ruhátokat, úgy térjete meg...” (Jóel 2,13) A megtérés így kezdődik, s aki ezt teszi, azt valóban a Lélek vezeti. S akit ő vezet, tudja: tavaly azért cselekedtünk a rosszat, mert hiányzott belőlünk a jóság; azért bántottunk meg másokat, mert hiányzott belőlünk a kedvesség; azért nem segítettünk a bajban, mert elfelejtettük, mi a szívesség; ha magára hagytunk valakit, hűségéből vallottunk kudarcot; ha haragra gerjedtünk, híján voltunk a szelídségnek, a türelemnek és az önmegtartóztatásnak, megelégedve arról, hogy a szeretet nem rója fel a rosszat (Gal 5,22–23; 1Kor 13,5).

Az újévi fogadalmak, az utolsó utószilveszter után tehát legyen az első dolgunk, hogy farkasszemet nézzünk – az Igazsággal. Csak ezt tehet szabaddá és boldoggá.

■ ANDRISKA JÁNOS

Presbiteri disznótör

A keresztény közösségi élet több helyszínen is megvalósulhat, és ha egy disznótör alkalma Istennek tetsző módon alakul, akkor az már gyülekezeti program... A kizárólag férfiakból álló soltvadkert presbité-

rium tagjai szeretnek együtt lenni, és a disznótör igazán alkalmas terep volt erre januárban. A napot záró „presbiteri disznótörös vacsora” *Homoki Pál* lelkész áhítatával vette kezdetét.

Beszégetéssorozat az evangélikus stratégiáról

Az elmúlt év derekán kapott nyilvánosságot az a kezdeményezés, hogy evangélikus egyházunknak a következő tíz esztendőre szóló elképzeléseit, terveit, teendőit foglaljuk stratégiai tervbe. Az erre vonatkozó első vitaanyag nyáron került fel egyházunk honlapjára, s azóta – a mögötte álló munkacsoport szándéka szerint – várják hozzászólásainkat, hogy minél többek közös elképzeléseként folytatódjék a munka.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) egyházunk jövőjével kapcsolatban talán a legérzékenyebb intézményünk, hiszen a szolgálata készülő lelkész-, hittanár- és katekétahallgatók lesznek majd ténylegesen azok, akik az első vonalban munkálkodnak a következő évtizedekben egyházunkban, tehát személyes sorukat, pályájukat, későbbi gyülekezeti, egyházi szolgálatukat is a legmélyebben befolyásolja a következő tíz év alakulása. A teológia tanári kara éppen ezért kezdeményezte, hogy mi is járuljunk hozzá ehhez a fontos párbeszédhez: a tavaszi félévben hetenként egy alkalommal beszélgetőkurstust hirdetünk a stratégiai alapok és a kiemelt stratégiai területek témakörében. Szerdán 17.30-tól az egyetem épületében kezdődnek a kilenc-

venperces órák, amelyeken a stratégiai munkacsoport egy-egy tagja, valamint egy meghívott korreferens vitatja meg a kérdéseket a vendéglátó oktató segítségével.

Bár ezek az órák tanrendünkbe illeszkednek, tehát oktatóink és hallgatóink fórumai lesznek, a stratégiáról szóló párbeszéd fontosságára tekintettel felkínáljuk egyházunk nyilvánosságának is, hogy hallgatóként ki-ki részt tudjon venni alkalmainkon, jobban megismerve ezzel a stratégiai tervezés jelentőségét és a munkacsoport által kiemelt területek jövőjét.

Az első alkalom február 11-én, szerdán 17.30-kor lesz. A meghívott vendég: *Varga Csaba* stratégia kutató szakember; téma: *A stratégiaépítés és egyházi tapasztalatok*; helyszín: Evangélikus Hittudományi Egyetem – 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.

További tervezett témáink: *evangelikus jövőkép – prioritások; gyülekezeti élet; ifjúsági munka; teológia és spiritualitás; oktatás-nevelés; diakónia; misszió; egyházi gyűjtemények (könyvtár, levéltár; múzeum)*. Az alkalmakról a továbbiakban is hírt adunk.

■ DR. OROSZ GÁBOR VIKTOR
adjunktus, az EHE lelkésze
DR. KORÁNYI ANDRÁS
docens

Budapest ostroma

A második világháború egyik legvéresebb csatája

► **Vannak olyan pillanatok, melyeket sosem szabad elfelejteni. Ilyen Budapest ostroma is, amely a második világháború egyik legvéresebb csatája, háztól házig tartó öldöklés volt. Ehhez csak a százhuszonöt napig tartó sztálingrádi ütközet mérhető. Amíg a szovjet városból idejekorán kitelepítettek a lakosság nagyobbik részét, addig a mi térségünkben a harcok több mint egymillió civil „feje felett” zajlottak.**

A magyar fővárosban és a környékbeli településeken zajló küzdelem szörnyűségeit jól mutatja *Wilhelm Schöningnek*, a 66. német páncélgránátos ezred parancsnokának a visszaemlékezése, aki az ostrom során átélteket tekintette a háború legszörnyűbb „élményének”. Pedig ő 1939-től kezdve egészen a német fegyverletélig végigharcolta az egész világháborút! *Helmut Wolff* alezredes, a Bundeswehr későbbi tábornoka pedig nem sokkal a halála előtt ezt mondta: „Míg élek, vad álmokat okoz” Budapest ostroma.

Pedig akár el is kerülhetünk volna. A Pesti vezetés 1944. november elején, tehát már az október 29-én megindult első orosz támadás után megkezdte ugyan a kormányzervek kitelepítését a nyugat-magyarországi úgynevezett gyepezsállásokra, *Szálasi Ferenc* nemzetvezető azonban ekkor még azt mondta: „Budapest tartását csak abból a szempontból tartanám szükségesnek, ha erről a területről offenzív hadműveletek fognak kiindulni. Ha ezt nem akarják, akkor Budapest kiürítését feltétlenül végre kell hajtani...” Más szóval: nem vetette el azt a gondolatot, hogy Budapest – Rómához hasonlóan – nyílt város legyen, amelyet elkerülnek a harcok.

A nyílt várossá nyilvánítást a katolikus és a református egyház vezetői is szorgalmazták. Ennek érdekében *Serédy Jusztinián* hercegprímás és *Ravasz László* református püspök október 30-án közös levelet írt Szálasiinak. Két héttel később pedig *Mindszenty József* veszprémi, báró *Apor Vilmos* győri, *Shvoy Lajos* székesfehérvári püspök és *Kelemen Krizosztom* pannonhalmi főapát szólította fel a kormányt, hogy ne csak Budapestet, hanem a Dunántúlt is harc nélkül adja fel. A német hadvezetés azonban másként döntött, és ez megpecsételte a főváros sorsát.

A Duna vonalát nemcsak azért akarták tartani, mert amíg ott leköti a Vörös Hadsereg erőit, addig a Wehrmacht ki tud vonulni a Balkánról, hanem azért is, mert szükségük volt a zalai kőolajra. Budapestet ráadásul Bécs, a mögöttes Dunántúlt pedig a birodalom határán kiépített alpesi erőld külső védelmi vonalának tartották. *Heinz Guderian* vezérezredes, a német szárazföldi haderő főnöke ezért 1944. szeptember 22-én elrendelte, hogy az Északi-középhegység déli lankáin építsék ki a Karola-vonalat, a Dráva, a Balaton és a Veleencei-tó között pedig a Margit-vonalat. E két védműrendszert a pesti oldalon, a főváros határa előtt kiépített Attila-vonal kötötte össze. Hitler úgy gondolta, hogy a Wehrmacht erre az egységes védműrendszerre támaszkodva 1945 tavaszán sikeres elmentámadást tud végrehajtani, ezért 1944. november 23-án, vagyis három

héttel azután, hogy a Vörös Hadsereg hazánk fővárosát Vecsés irányából megtámadta, erődde nyilvánította Budapestet.

Hitler úgy tervezte, hogy az 1945 tavaszára tervezett német ellenlökés megváltoztatja a háború menetét. *Edmund Veessenmayer* német nagykövet ezt mondta: „Nem törődünk vele, ha Budapest tizszer is elpusztul, ha ezzel Bécsét védeni tudjuk.” A kocka tehát el volt vetve: Szálasi december 10-én *Friessner* vezérezredesnek kijelentette, „a nagy európai gondolat jegyében” kész Budapest nyílt várossá nyilvánításától elállni, és erődként való felhasználását többé nem ellenzi.

Pedig *Sztálin* eleinte nem gondolt ostromra. A kiugrási kísérlet kudarcáig semmi esetre sem. Október 24-én döntött úgy, hogy Budapestet erővel veszi be. *Malinovszkij* marsallnak október 28-án adta ki a támadási parancsot, a győzelem dátumát pedig úgy határozta meg, hogy november 7-én már díszszemlét lehessen tartani a magyar fővárosban. Így vette kezdetét a száznyolc napos ostrom, amely a szovjet hadsereg magyarországi összeszűrésének felét okozta. Összehasonlításként: Berlin két hét alatt elesett, de a legkitartóbbnak nevezhető breslauer német helyőrség is „csak” nyolcvankét napig tudott ellenállni a Vörös Hadseregnek.

Pestet ugyanis a mélységben jól megerősített, valójában három egymás mögött húzódó s a fővárost keletről teljes félkörben körbevevő rendszer, az Attila-vonal védte, amelyet a városban még további hat, egymás mögött futó és teljes félkört leíró belső védmű egészített ki. Az Attila-vonal legkülső öve Alsógödnél vált el a Dunától, majd Csomád, Veregyház, Isaszeg, Maglód, Vecsés és Gyal érintésével Dunaharasztnál jutott ki hozzá újra. A középső védővonal Dunakeszi, Mogyoród, Kerepes, Pécel, Ferihegy, Pestszentimre, Soroksár térségében húzódott. A belsőt Újpest, Kőbánya és Kispest permén építették ki. Mindezt pedig Budapest területén kialakított hat további védvonal, úgynevezett reteszállás egészítette ki.

A Vörös Hadsereg Sztálin parancsának megfelelően Kecskemét irányából 1944. október 29-én lendült támadásba, mégpedig egy meglehetősen széles, kilencvenöt kilométeres arcvonalon. A 23. magyar tartalékhadosztály nem bírta a nyomást, a támadó ékek aznap estig nyolc-tíz kilométeres mélységben hatoltak be a védelembe. Az Alpár–Kiskunfélegyháza közötti áttörés megállítására érdekében hiába vetette be a honvédség a 2., másnap hajnalban pedig a 4. gépesített hadtestet, a 3. magyar hadsereg arcvonala gyakorlatilag összeomlott.

November 2-án a szovjet csapatok Monor térségében elérték az Attila-vonal külső védővívét. A jól megerősített magyar és német állások azonban megállították a támadást. Az Attila-vonal védelmére bevetett erők, így a 10. magyar gyalog- és az 1. huszárhadosztály részei, *Billnitzer* honvéd vezérőrnagy rohamtüzér- és *Kozma* ezredes légvédelmi tüzér csoportja, valamint a 8. és 22. SS-lovas-hadosztály részei, továbbá a magyar és német riadó-, karhatalmi és őrszázaljak a 3. magyar hadsereg többi, visszahátráló alakulataival együtt meg tudták állítani a támadókat.

Sztálin eredeti elképzelése, hogy Budapestet a Kecskemét irányából végrehajtott frontális támadással úgymond „menetből” foglalja el, ku-

darcot vallott. Éppen ezért november 4-én új parancsot adott. Eszerint a magyar fővárost északról és délről be kell keríteni, majd a katlanba rekedt védőket a minden irányból megindított nagy erejű támadással kell legyőzni. Sztálin a seregeit az új elképzelésnek megfelelően átrendezte, és gigászi haderőt, két ukrán frontot is hadba vetett, amelyet az 1. román hadsereg egészített ki. Ez utóbbi 7. hadteste a Pécel és Isaszeg közötti területet szállta meg.

Az Attila-vonalon a harcok a november eleji támadást követően sosem szüneteltek, de erről a területről a védők szívós ellenállása miatt hadműveleti mélységű offenzíva december végéig nem érte Budapestet. A pesti hídfőt északon a szovjet 7. gárdahadsereg és a 30. lövészhadtest, valamint a román 1. hadsereg, délen a szovjet 46. hadsereg, majd annak dunai átkelése után a 18. lövészhadtest támadta. Pestnek a – Vecsés központtal kialakított – keleti védelmi vonalát a szovjet 7. gárdahadsereg és a 6. gárdaharcocsi-hadsereg, valamint a 7. román hadtest támadta.

Malinovszkij marsall november 18-án parancsba adta, hogy Pestet egészen a Duna vonaláig legkésőbb 23-áig el kell foglalni. Másodszor is csatlakoznia kellett. A mélységben tagolt Attila-vonal, valamint a mögöttes felállított további védművek erejét mutatja, hogy Pestet csak 1945. január 18-án tudták a Vörös Hadsereg katonái elfoglalni. Buda egy hónappal később esett el, a harcok ott február 13-áig elhúzódtak.

Amúgy a fővárosi lakosságot meglepetésként érte a bekerítés. November eleje óta megszokta a közeli ágyúzást. Paradox módon még örült is a front közelségének, mivel az angol-szász stratégiai légiő felhagyott a főváros bombázásával. A lakosság kitelepítéséről december folyamán már egyre kevesebb szó esett. Eleinte a nyilas vezetés tervezte ezt, de szállítókapacitás hiányában egyre csak halasztották. Végül elálltak tőle, egyrészt az emberek félrevezető megnyugtatósaért, másrészt azért, mert a szovjet csapatok előrehaladása egyre reménytelenebbé tette a végrehajtást.

December 24-én délelőtt, amikor a gyűrű már majdnem bezárult, a budapestiek karácsonyi bevásárlásaikat intézték. Az emberek az óvóhelyekre csak január elejétől húzódtak le, mikor a Vörös Hadsereg áttörte az Attila-vonalat, és a harcok már Pest lakóházai között dúltak.

Gigászi erők csaptak össze a főváros körül. Ha a két hadviselő fél erejét nemcsak az ostromra, tehát a „belső gyűrűre” szűkítjük le, hanem a három felmentési kísérletet, valamint az annak elhárítására hivatott „külső gyűrűben” állomásozó seregek létszámát is figyelembe vesszük, akkor nyugodtan mondhatjuk, hogy a világháború egyik legszörnyűbb ütközetében jóval több mint félmillió ember öldökölte egymást. A pontos szám nem ismert, az azonban tény, hogy a harcokban szovjet oldalon nyolcvanezren estek el, a sebesültek száma pedig meghaladta a kétszáznegyvenezretet. A német–magyar katonai veszteség is elérte a százezeret. De hogy még egy számadatot mondjak: az Attila-vonalban az ostrom első hónapjában 642 szovjet harcocsit és rohamlöveget lőtt ki a védelem.

Amikor elcsendesült a puskaropogás, egy kiégett, elpusztult város maradt a korábbi helyén.

■ JEZSÓ ÁKOS

HIRDETÉS

Álláshirdetés

A balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon bentlakásos munkára keres egyedülálló személyt vagy házaspárt gondnoki és egyéb feladatok ellátására.

Egyedülálló személyt keresünk kertész-karbantartó gondnoki állásra; házaspár esetén a feleséget takarító vagy főzőasszony-konyhai kiegészítő (szakács végzettséggel) vagy recepciós-pénztáros (angol vagy német középfokú nyelvvizsgálattal és pénzügyi végzettséggel) munkakörben tudjuk éves állásban foglalkoztatni.

A lehetőséget egyedülálló férfiaknak (kertész-karbantartó) és – a szolgálati lakás adottságaiból adódóan – olyan házaspároknak javasoljuk, akiknek a gyermekeik idősebbek, és már nem élnek együtt szüleikkel. Felétel: gyülekezeti tagság; lelkészi ajánlás szükséges.

Az állás/állások márciustól, illetve áprilistól tölthetők be. Bérezés az intézmény bértáblája szerint. Jelentkezés február 20-ig. További információ telefonon kérhető a 20/824-3143-as telefonszámon *Végh Szabolcs* intézményvezetőtől.

Istentiszteleti rend • 2009. február 8.

Hetvened vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: 1Kor 9,24–27; Jer 9,22–23. Alapige: Mt 9,9–13. Énekek: 320., 363.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) D. Szezik Imre; du. 6. Bence Imre; II., **Hüvösvölgyi út 193.**, Fébb de. 10. Veperdi Zoltán; II., **Modori u. 6.** de. háromnegyed 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 5. (asztales beszélgetések) Kertész Botond; **VII., Városligeti fasor 17.** de. háromnegyed 10. (angol nyelvű) Aradi György; de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, kétnyelvű, családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Bláthy Ottó u. 10. (Betánia Szeretszolgálat)** de. 9. Benkóczy Péter; **IX., Haller u. 19–21. I. emelet** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) dr. Joób Máté; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Joób Máté; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) D. Szezik Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Bátorvölgyi Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. Eszlényi Ákos; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Györi János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Ha ezt Hatsek látná!

Hatsek Béla műszerész 1895-ben hozta be Budapestre az első autóbilt. A kocsit nagy feltűnést keltett, hiszen olyan hangot adott, hogy a járókelők attól tartottak, bármelyik pillanatban felrobbanhat. Gyorsnak tűnt, de azért nem vehette fel a versenyt a lovas kocsikkal. Hamarosan Törley József pezsgőgyáros is autóbilt vásárolt, és bár személyesen Hatsek hamarosan feladta a küzdelmet a műszaki nehézségekkel és a dühösen kiabáló és dobáló járókelőkkel, megkezdődött az autók diadalútja.

Ma egyre többen úgy látják, hogy az autók megölik a városokat. Évezredek óta a gyalogosoknak építettek a településeket, a 20. században viszont a világon sokfelé az autók vették át az uralmat. Utólag mondhatjuk, hogy elődeink okosabbak lehetnek volna. Még az autók iránt rendkívül kritikus amerikai-kanadai író és urbanista, a három éve elhunyt Jane Jacobs is úgy gondolta, hogy az autó nem mindenestül az ördög műve, minden rossz végső forrása. Ha a motoros járműveket a 19–20. század fordulóján arra használták volna, amire valók – hogy a lótrágya bűzétől fuldokló városokban hatékonyabbá tegyék az áruszállítást –, akkor minden másképp alakulhatott volna.

Ám ma már a teherautók, a betegszállítók, a mozgássérültek autói is dugókban vesztegelnek, pedig az utak felülete egyre növekszik. Az autóforgalom először aprókat harap a városba, aztán egyre több helyet követel magának. Jönnek az útszélesítések, a felüljárók, az emeletes felüljárók, és persze rengeteg hely kell a parkoló autóknak. Aztán egyszer csak azt vesszük észre, hogy a mi városunk is ugyanolyan lakhatatlanná és jellegtelené vált, mint a többi autós város. Önmagában a folyamat egyetlen lépése sem végzetes. Az egész folyamat az. Minden lépés a város tönkremenetelét gyorsítja.

Az Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózat *mobilitás és szállítás munkacsoportja* három hónappal ezelőtt megfogalmazta, hogy mit ajánl az egyházaknak a motorizált közlekedésből és szállításból eredő pusztítások enyhítésére. A dokumentum nem szorítkozik a városi autóközlekedés témájára, adatokkal próbálja megvilágítani a közlekedés és a szállítás nagyobb összefüggéseit. Balesetek, légszennyezés, tönkremenő települések, egyre nö-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Kézdy Edit

vekvő számú közúti baleset, globális éghajlatváltozás – mind-mind a motorizáció következményei közé tartoznak.

A munkacsoport problémafelvetéseiben és ajánlásaiban nekem az tetszik, hogy keresztény mondanivalójuk megfogalmazása közben egy pillanatra sem szakadnak el a földi tények világától. Ismerik jól az olajcsúcs

jelenségét, számolnak azzal, hogy a következő évtizedekben mindenképpen rákényszerülünk arra, hogy kölajfüggő gazdaságainkat átalakítsuk. Ma a kitermelt olaj hatvan százaléka a közlekedést és a szállítást szolgálja, miközben a kőolaj a számítógépgyártástól a gyógyszeriparig ma még nagyon sok területen nélkülözhetetlennek látszik. Néhány évtized alatt elpazaroljuk az évmilliók alatt képződött értékes nyersanyagot, tönkretesszük a földet, és fogalmunk sincs, hogy mi lesz velünk az olajkorszak után.

Martyn Gross, az Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózat brit tagja így ír a nyugati világ autófűgőségéről: „Autófűgő közlekedési szokásaink rabszolgái vagyunk. Csapdába estünk, és utolsó lehetőségünk azt fogjuk hangsúlyozni, hogy jogunk van pazarló autóinkhoz. Úgy tűnik, hogy értékeinket nem hitünk, hanem autóink alakítják. Miközben védekezünk, nem akarjuk észrevenni, hogy micsoda károkat okozunk magunknak és a bolygónknak...”

Vallásos nyelven a fölösleges autó-

zást bűnnek kell neveznünk, mert választ minket egymástól, a földtől és Istentől. Arra kényszerülünk, hogy versenyezzünk – az üzemanyagért, az utakért, a parkolóhelyekért, a sebességért. A kereszténység üzenete, hogy az életet másokkal osztozzunk, figyelünk kell azokra, akik gyengébbek vagy sérülékenyebbek. Az autó uralta kultúra az ellenkező irányba taszít minket, aminek végső következménye halál és pusztulás. Egyházaink sem mentesek ettől a büntől. Minden évben több ezer kilométert autózunk istentiszteletre, gyülekezeti alkalmakra, zsinatokra, pedig a német nyelv még mindig őrzi a *Kirchgang* szót, ami nem templomba autózást, hanem templomba gya-

loglást jelent. Nem könnyű szakítani a megszokással, de vannak olyan lépések, amelyeket megtehetünk azért, hogy az autót mindennapjainkban ne kézenfekvő választásnak, hanem utolsóként szóba jövő eszköznek tekintsük.”

A dokumentumnak a gondolkodásunk megváltoztatásáról szóló fejezete így fejeződik be: „Sürgős változásra van szükség, a társadalom, a cégek és természetesen az egyház radikális átalakítására... Választanunk kell. Mi a célunk: önpusztítás vagy igazságos világ?”

Hogy mit szólna Hatsek Béla a mai fővároshoz? Bevallom, nem tudom. Talán elégedetten nézné a modern autókat, talán elgondolkozna, hogy milyen folyamatot indított el. Hatsekre csak azért volt szükségem, hogy hangos robajjal induljon a cikk. Az viszont nagyon fontos kérdés, hogy mitől fog megváltozni a mai tarthatatlan helyzet. Mivel próbálkoznak politikusok, elszánt civilek és az egyházak? Legközelebb innen folytatom.

■ GADÓ GYÖRGY PÁL

HIRDETÉS

Felvétel az Evangélikus Hittudományi Egyetemre a 2009/2010-es tanévre

Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen lelkészek, katekéták/lelkészi munkatársak és kántorok képzése folyik.

A képzés lehetőségei a következők:

A) Nappali tagozaton teológus-lelkész osztatlan mesterszakon (MA) a lelkészi szolgálatra felkészítő teológiai tanulmányok. A tanulmányi idő hat év. A képzés helye Budapest.

B) Nappali tagozaton bachelor (BA) szintű katekétá-lelképásztori munkatárs alapszak. A tanulmányi idő három év. A képzés helye Budapest.

C) Nappali tagozaton bachelor (BA) szintű katekétá-lelképásztori munkatárs alapszak. A tanulmányi idő három év. A képzés helye az EHE Nyíregyházi Főiskolára kihelyezett tagozata.

D) Nappali tagozaton bachelor (BA) szintű kántor alapszak. A tanulmányi idő három év. A képzés helye Budapest.

E) Levelező tagozaton bachelor (BA) szintű katekétá-lelképásztori munkatárs alapszak. A tanulmányi idő három év. A képzés helye Budapest.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem felvételi rendje a következő:

A felvételi (érettségi) pontszámot (legfeljebb 200 pont) a magyar nyelv és irodalom, valamint a hittan tantárgyból tett érettségi eredménye határozza meg. (A nyíregyházi kihelyezett tagozaton a hittanérettségi történelem-, a kántor alapszakon ének-zene – zeneművészeti szakközépiskolából érkezők esetén bármely más közismereti tárgyból tett – érettségivel kiváltható.)

Hittan tantárgyból érettségi vizsgát azokban a középiskolákban lehet tenni, amelyek helyi tantervében a hittan tantárgy szerepel. Akinek világi középiskolában nincs módja hittanérettségit tenni, vendégtanulói jogviszonyt létesíthet olyan egyházi iskolával, amelyben a hittan érettségi tárgy. A vendégtanulói jogviszony nem jár óralátogatási kötelezettséggel, azonban a négy év anyagából az érettségi vizsgát megelőzően osztályozóvizsgát kell tenni. Akinek eddig nem állt módjában hittan tantárgyból érettségi vizsgát tenni, felvételi vizsgát tesz az Evangélikus Hittudományi Egyetemen a középiskolai evangélikus hittantanterv anyagából.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem a felvételt alkalmassági vizsgához köti. Ennek főbb szempontjai a következők: 1. beszédtechnika; 2. ének, zenei hallás; 3. kommunikációs készség; 4. pszichológiai alkalmasság; 5. érdeklődés a keresztény egyház élete iránt; 6. motiváció; 7. elkötelezettség a keresztény élet folytatása mellett.

Kántor alapszak esetében az alkalmassági vizsga a zenei készségek és ismeretek felméréseivel egészül ki. Ennek szempontjai az EHE honlapján (<http://teol.lutheran.hu>) olvashatók.

Az érdeklődők számára az egyetem a tavaszi szemeszterben előzetes egyeztetés után konzultációs lehetőséget biztosít. Érdeklődni a gergely.finta@lutheran.hu e-mail címen vagy a 20/824-4900-s telefonszámon lehet.

A nyíregyházi kihelyezett képzés alkalmassági vizsgájáról dr. Cserháti Mártától (tel.: 20/824-2432) kérhető információ.

A tanulmányi pontok (legfeljebb 200 pont) kiszámítása a magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv és választott tárgy utolsó két (tanult) év végi érdemjegye, valamint az érettségi átlaga alapján történik. Többpontként összesen legfeljebb 80 pont adható: az emelt szintű érettségi vizsga (30%-ot meghaladó teljesítmény esetén) felvételi tantárgyanként 40 pontot ér. A nyelvtudásért legfeljebb 50 többpont adható. A középfokú C típusú, államilag elismert nyelvvizsga 35, a felsőfokú C típusú nyelvvizsga 50 pontot ér.

Az EHE rektori hivatalában beszerezhető saját jelentkezési laphoz a következő okmányokat kell mellékelni: 1. születési anyakönyvi kivonat; 2. érettségi bizonyítvány; 3. felsőfokú iskolai végzettséget igazoló bizonyítvány (ha van); 4. keresztelési bizonyítvány; 5. legalább két évvel korábbi konfirmációt igazoló bizonyítvány; 6. kézzel írott részletes önéletrajz, mely feltárja a jelentkező családi és szociális körülményeit, kapcsolatát gyülekezetével, valamint a jelentkezés indítékait; 7. az elmúlt két évben végzett egyházi szolgálatairól (az illető gyülekezet lelkésze által) kiállított bizonyítvány; 8. az esetleges állami (vagy azzal egyenértékű) nyelvvizsgát igazoló bizonyítvány; 9. a jelentkező nevére megcímzett és felbélyegzett boríték.

Az okmányokat eredetiben kell beküldeni, de indokolt esetben hiteles másolatban is lehet mellékelni. A másolat „egyházi használatra” megjelöléssel az egyházközségi lelkész által is hitelesíthető.

A felvételhez szükséges annak a lelkésznek az ajánlása a jelentkező alkalmasságáról, aki az illetőnek az utóbbi időben lelképásztor volt. Az ajánlást a lelkész a kérvénnyel egyidejűleg küldje meg külön levélben közvetlenül az EHE rektorának címezve.

A fentiek szerinti mellékletekkel ellátott, kitöltött jelentkezési lapnak, valamint a piros postautalványon feladott 4000 forint felvételi eljárás díjnak 2009. február 15-ig kell az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatalába beérkeznie (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.; tel.: 1/469-1051, 1/383-4537).

Az alkalmassági és az esetleges hittan tantárgyi felvételi vizsgára 2009. július 6–7-én kerül sor.

A Magyarországi Evangélikus Egyház hittantanterve megtalálható az *Evangélikus Közlöny* 2004. július 30-ai számában, mely hozzáférhető a lelkészi hivatalokban, és letölthető a www.lutheran.hu/z/portal/hittan weboldalon. A gimnáziumi hittantankönyvek beszerezhetők a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.; tel.: 1/317-5478, 1/486-1228).

DR. CSEPREGI ZOLTÁN rektor s. k.

Szeretettel meghívjuk a Luther Kiadó és a Védegyelet kiadásában megjelent, Alternatív globalizáció a népekért és a Földért című könyv bemutatójára.

Vendégeink:

Rogate R. Mshana, az Egyházak Világtanácsa Igazságosság, Béke és Teremtés munkacsoportjának programigazgatója

Gáncs Péter evangélikus püspök

Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa

Gömböcz Elvira, a könyv fordítója és szerkesztője

2009. február 17., kedd, 17 óra

Pilinszky János irodalmi kávéház (Budapest V. ker., Váci u. 33.)

Megtisztelő jelenlétére feltétlenül számítunk!

HALÁLOZÁS

Isten akaratában megnyugodva és a feltámadás vigasztaló reményében tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy *Hatos Irén* diakonissza testvér életének nyolcvankettedik évében, január 25-én rövid szenvedés után hazatért Urához, akit hűségesen szolgált ezen a földön. Szeretnünk től február 5-én veszünk búcsút az anyaházban a 10 órakor tartandó gyászistentiszteleten, majd hamvait február 6-án, pénteken 11 órakor helyezzük el nyugóhelyére a Budapest-Deák téri evangélikus templomban.

SZÜLETÉS

Örömmel tájékoztatjuk egyházunk népet, hogy január 21-én megszületett *Buday Zsolt* bényei lelkésznek és feleségének, dr. *Bagdy Juditnak* az első gyermeke, *Zsombor Nátán*.

HIRDETÉS

A rákosszentmihály-sashalmi evangélikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10–11.) minden hónap második keddjén Taizé-ima és énekegyüttlét. A legközelebbi alkalom február 10-én, kedden 19 órakor lesz. Előtte 18.30-kor agapé (esti uzsonna). Információ: <http://gyertya-feny.lutheran.hu/>.

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Megemlékezés Székács Józsefről

A Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezete és a Déli Egyházkerület közösen emlékezik meg arról, hogy kétszáz éve született *dr. Székács József*, a Pesti Evangélikus Egyház 1837-ben szervezett magyar lelkesítő állásának első lelkésze, 1860-tól a Bányai Evangélikus Egyházkerület püspöke.

Az ünnepi istentisztelet – melyen Székács-ének-, igehirdetés- és imaszövegek is elhangzanak – február 8-án délelőtt 11 órakor lesz a Deák téri templomban, igehirdetéssel szolgál *Gáncs Péter*, a Déli Egyházkerület püspöke. Az ünnepen közreműködik a Lutheránia énekkar, a Deák téri gyülekezet ifjúsága és a Székács püspök nevét felvenni készülő orosházi evangélikus gimnázium énekkara.

A múlt héten közölttől eltérő időpontban, 18 órától az első emeleti gyülekezeti nagyteremben az *Asztali beszélgetések* alkalmán Székács József munkásságáról beszélget *Kertész Botond* egyháztörténész, *Zászkaliczky Péter* lelkész és *Koszorús Oszkár* orosházi helytörténész, valamint sor kerül a néhai püspök születésének bicentenáriuma könyv alakban megjelenő emlékiratainak bemutatására.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBÖTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.
Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu;
gombosmi@invitel.hu.

APRÓHIRDETÉS

30 éves evangélikus fiatalember keresi társát komoly kapcsolat, illetve házasság céljából. 70/601-7655.

Evangelikus élet. Éled. Éled?

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Az Úr Józseffel volt, és eredményessé tette az Úr, amihez hozzáfogott. 1Móz 39,23 (ApCsel 14,3; Mt 20,1–16; 1Kor 9,24–27; Zsolt 18,1–20) Közmondás nálunk: „Mindenki a saját szerencséjének a kovácsa.” Ezért hajta magát sok ember éjt nappallá téve, és veszíti el gyakran az egészségén túl még a jó emberi kapcsolatait is. Hihetetlen nagy teher lesz ez a hamis önbizalom a számára, amikor előbb-utóbb megtapasztalja, hogy mindnyájan öregszenek, és függünk betegségtől, háborúktól, gazdasági válságoktól. Igénk öröme, hogy életünket Isten akarja irányítani. Egyszerűen nem vagyunk kiszolgáltatva a sorsnak vagy a külső körülményeknek. Kérhetjük Teremtőnk áldását, és tapasztalhatjuk a segítségét életünkben! Ezért adjunk hálát most is!

Hétfő

Uralkodik az Úr, a mi Istenünk, a Mindenható! Örüljünk és ujjongjunk, és dicsőítsük őt. Jel 19,6–7 (Zsolt 150,2; Lk 19,1–10; Lk 9,10–17) Amikor reggel végiggondoljuk a ránk váró feladatokat, vagy meghallgatjuk a rádió kellemetlen híreit, elmegy a kedvünk a kezdődő naptól. Igénk azonban napi gondjaink fölé akar emelni, amikor tekintetünket Isten felé fordítja. Vegyük észre, és tudatosuljon bennünk, hogy „Isten napja” ma is süt – noha most esetleg felhők takarják el. Ezért bízhatunk Urunk segítségével, és építhetünk hatalmára, hogy azt eddigi életünkben számtalan apró és nagy dologban már megtapasztaltuk. Ezért örömmel dicsőítsuk őt!

Kedd

Az apák tanítják fiaiknak, hogy te hűséges vagy. Ézs 38,19b (Ef 6,4; Zsid 12,12–17; Lk 9,18–27) Nem könnyű erről gyerekeinkkel beszélgetni, mert a saját életünk példája nem mindig vonzó. Ha csak a bibliai eseményeket vagy a távoli történelmet emlegetjük, az idegennek tűnik a fiataloknak. Ha el tudjuk és el merjük mondani nekik, hogy Isten hűsége hogyan hordozott bennünket, és változtatott meg minket is, akkor válik számukra közelivé és létszerűvé. De ezzel tartozunk nekik!

Szerda

Hajlékod az örök Isten. 5Móz 33,27 (Lk 1,50; Mt 10,40–42; Lk 9,28–36) A „hajlékod” szót én itt „menedéked” szóval fordítanám, mert Istennél nemcsak ott honunk van, ahol megpihenhetünk, hanem védelmet és menedéket is találunk nála. Ki ne tapasztalta volna már meg közülünk, hogy szorult helyzetünkben, egy magunkban elsóhajtott kérő fohász után kaptuk, váratlanul kaptuk a mentő ötletet és megoldást, vagy érkezett a külső segítség? De a legkülönösebb az volt, hogy az imádságunk után belső békességünk és nyugalomunk támadt!

Csütörtök

Az úr ezt mondta a szolgájának: Menj el az utakra és a kerítésekhez, és kényseríts bejönni mindenkit, hogy megteljen a házam. Lk 14,23 (Jer 31,8; 1Kor 3,1–3/4–8; Lk 9,37–45) A jó igehirdetésre szívesen mennek híveink. Mai igénk szerint azonban szükség van „hívogatókra” is, hogy minél többen legyenek azon a helyen, ahol szeretetből sok helyet készített a mi mennyei Gazdánk. Urunk mai küldő mondatában a „kényserítsetek” szót talán értsük magunkra, mert kényelemszeretetünkől sokszor megfélekedünk a hívogatók feladatáról. Biztassuk magunkat, hogy minél többeket hívogassunk!

Péntek

Ha azt mondjuk, hogy nincsen bűnünk, önmagunkat csaljuk meg, és nincsen meg bennünk az igazság. 1Jn 1,8 (Jer 2,35; Jn 2,13–22; Lk 9,46–50) Nem csak a keresztény élet rákfenéje az a gondolat, ha azt mondjuk, hogy bűntelenek, tökéletesek vagyunk. Ha így gondolkodunk keresztényként, akkor számunkra felesleges Jézus váltságáldása. A nem keresztények pedig elfeledkeznek akkor arról, hogy mit lehetne vagy kellene jobban tenniük. Önelégültté válnak. Aki pedig nem küzd a saját vagy környezete hibái-bűnei ellen, az tönkreteszi a saját és a környezete életét.

Szombat

Pál írja: Nem mintha már elértem volna mindezt, vagy már célnál volnék, de igyekszem, hogy meg is ragadjam, mert engem is megragadott a Krisztus Jézus. Fil 3,12 (Zak 8,13; 1Kor 1,26–31; Lk 9,51–56) Pál apostol és más nagy keresztény emberek életére fölnezzünk. Csodáljuk hitüket, bátorságukat, egész életüket. De ne elégedjünk meg az ilyen megállapításokkal: „Ők különbek, átlagon felüli hitet kaptak”, és így tovább! Keressük meg a különlegességük forrását! Pál hitével kapcsolatban nem egy állapotról ír, hanem egy éresi folyamatról, amelynek elején az áll, hogy Krisztus megragadta. Volt személyes találkozása. Utána tudatosan kereste Jézust, és követte útmutatását. Európába is azért hozta át az evangéliumot, mert Jézus utasítását kapta álmában. Folyamatosan mellette döntött, ezért erősödött meg a hite. – Ha mi egyszer Jézus mellett döntöttünk, keressük továbbra is a vele való találkozás minden lehetőségét, kihasználva az alkalmas időt! Így lesz nekünk is fénylő hitünk és csodás istentapasztalatunk!

■ MISSURA TIBOR

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 8-ától február 15-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>22.20 / Duna Tv <i>A kilencedik nap</i> (német–luxemburgi filmdráma, 2004) (98') André atyát, a luxemburgi papot a náci megszállók Dachauba hurcolják, majd kilenc napra kiengedik azzal a „feladattal”, hogy a katolikus egyház vezetőit a náci oldalra állítsa. Cserébe szabadságot, családját és fogolytársai megmenekülését ígéri. Mindennap jelentkeznie kell a fiatal, karizmatikus Gestapofőnöknek, Gebhardt-nak, akinek hideg precizitással megfogalmazott érvei elbizonytalanítják. Kilenc hosszú napon át folyik a szellemi párbaj. Az abbénak az utolsó napon döntenie kell, hogy melyik oldalon áll...</p>	<p>11.00 / Duna II. Autonomia <i>Magyar történelmi arcképcsarnok (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 1998) (17')</i> III. Béla 12.00 / PAX <i>A Deák téri evangélikus múzeum (riportfilm) (15')</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház felőrája 21.31 / Bartók rádió <i>HangjátékTér. Honderű</i> Spiró György hangjátéka 23.15 / m2 <i>A búcsú (francia filmdráma, 2003) (95')</i> 1. rész 23.20 / Duna Tv <i>Hazatérés – Egy szabadságharcos története (magyar–amerikai dokumentumfilm, 2006) (88')</i></p>	<p>12.00 / PAX <i>Itt az Isten köztünk (riportfilm)</i> Evangelikusok Japánban 13.04 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Márai Sándor: Napló 1984–1989. Felolvassa: Darvas Iván. 13.25 / Bartók rádió <i>XXII. debreceni Bartók Béla nemzetközi kórusverseny</i> 2008 XV/3. rész 15.10 / PAX <i>Jobbítsd a nemzetöt!</i> Szokolay Sándor műve 23.20 / Duna Tv <i>Liliomfi (magyar játékfilm, 2003) (70')</i> 00.45 / TV2 <i>Egérút (magyar játékfilm, 2001) (93')</i></p>	<p>13.24 / Kossuth rádió <i>Weöres Sándor mondja el verseit</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház felőrája 14.45 / Duna Tv <i>Az egyházi művészet kincsei – Barangolások Toscanában (olasz ismeretterjesztő filmsorozat, 2003) (30')</i> 16.34 / M. Katolikus Rádió <i>Testvéregyházaink életéből</i> Jelentések a protestáns világból 17.55 / HBO <i>A skót kerékpáros (német–angol filmdráma, 2006) (96')</i> 20.10 / m1 <i>Fonogram – Magyar Zenei Díj 2008 (díjátadó gála) (110')</i></p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>12.05 / TV2 <i>Jerry Maguire – A nagy hátraarc (amerikai vígjáték, 1996) (132')</i> 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvadások</i> Fehér Edit, a balassagyarmati Reménysugár Otthon igazgatója 14.35 / Kossuth rádió <i>Tér-idő</i> Tündés és csillagok alatt – Népszerű csillagászati tévedések 15.00 / Duna Tv <i>Léptünk koppan ódon köveken</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2008) (20') Havas Boldogasszony ferences plébániatemplom, Szeged 23.00 / m1 <i>Érintettek II. – Patrik (magyar dokumentumfilm, 2005)</i></p>	<p>11.05 / PAX <i>Lélek és építészet (portréfilm)</i> Cságoly Ferenc; Benczúr László 13.37 / Bartók rádió <i>IV. váci nemzetközi gregori-ánfesztyvál 2008</i> A bécsi Schola Resupina énekel 17.34 / M. Katolikus Rádió <i>Pereg már a film (hangos filmmagazin)</i> Összefoglaló a 40. magyar filmszemlétről 22.40 / m1 <i>Beugró (szituációs játék)</i> 23.40 / m1 <i>A bajusz (francia filmdráma, 2005) (83')</i> 24.00 / Bartók rádió <i>Elmúlt Zsámbék Jazz Openek legjava</i> Holland–magyar est</p>	<p>11.07 / Bartók rádió <i>Kele. Fekete István regényét rádióra alkalmazta: Palotás Ágnes.</i> 12.01 / Duna Tv <i>Isten kezében (26')</i> 16.40 / Duna Tv <i>Ferencesek Erdélyben (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2007) (29')</i> 18.04 / Kossuth rádió <i>Rendszerváltoztatók – húsz év után.</i> Elek István beszélgetőtársa Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke, az MDF egyik alapítója. 18.40 / PAX <i>Ki is volt Luther Márton? (riportfilm) (12')</i> 23.06 / Hír Tv <i>Afrika közel van – Lilla naplójából (színes, fekete-fehér magyar dokumentumfilm, 2008) (44')</i></p>	<p>10.20 / m1 <i>Evangelikus magazin</i> 10.45 / m1 <i>Baptista ifjúsági műsor</i> 12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó) (26')</i> 15.05 / Bartók rádió <i>Jubilata Deo</i> Évszázadok egyházi muzsikája 15.34 / M. Katolikus Rádió <i>Gregorián énekek</i> 17.10 / m2 <i>Szabó Magda: Danaida (fekete-fehér magyar játékfilm, 1970) (86')</i> 18.04 / Kossuth rádió <i>Esti séta.</i> Riportok, beszélgetések a kultúra ösvényein 21.15 / Bartók rádió <i>Az emberi hang dicsérete</i> Monteverdi: Vespro della Beata Vergine (oratórium)</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veg helyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302. Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

